özgürlük yolu

aylık siyasi dergi

- YURTSEVERLER BiRLEŞiN
- TÖB-DER KONGRESi
- SOSYALiST AHLÂK Üzerine/2
- TKP'nin ELEŞTiRi YÖNTEMi
- iRAN ve NiKARAGUA

41
EKİM

özgürlük yolu aylık siyasi dergi

EKİM : 1978
YIL : 4
SAYI : 41

İÇİNDEKİLER

Sahibi: **Faruk ARAS** — Y. İşleri Müdürü: **S. Sırrı FEROĞLU** — Yönetim ve Haberleşme Adresi: Dizdariye Medresesi Sok. **Deniz Apt.** No. 8 - 8, Çemberlitaş - **İSTANBUL** — Abone: **Yıllık:** 200 TL. — **Altı aylık:** 100 TL. Dış ülkeler iki katıdır. — Istanbul Dağıtım: **TAN-DA** — Ankara Dağıtım: **ANKARA BÜROMUZ.** Sümer Sok. Beyaz Ap. 12/2 **Demirtepe - ANKARA** — Baskı: **KÜLTÜR Matbacılık** — Dizgi: **EVREN Matbaası** — Kapak: **IŞIK Matbaası.**

Sayın Okurlar,

Bir yıl sonra dergimizin fiyatını yeniden ayarlayarak 20 liraya çıkarmak zorunda kaldık. Bu hayat pahalılığında bir de derginin fiyatını arttırmak istemeyerek yaptığımız bir iş, ancak başka türlü de yayınların yaşama olanağı yok. Son yıl içinde kâğıt fiyatlarına peşpeşe büyük zamlar yapıldı ve genel olarak dizgi - baskı fiyatlarında önemli yükselmeler oldu. Dergimizin, ilk sayısından bu yana basım maliyeti üç misline çıktı. Okurlarımızın bunu anlayışla karşılayacaklarını umarız. Arada şunu da söyleyelim ki kâğıt fiyatlarına peşpeşe yapılan zamlar, yeni hükümetin kültür alanına yaptığı dolaylı bir saldırı niteliğinde. Bundan en çok devrimci yayınlar zarar görüyor ve tekelci burjuva basını ise, herzamanki gibi büyük kârlar vuruyor.

Bu sayıya, geçen sayımızda ilk bölümünü yayınladığımız Devrimci Yol'a cevabın ikinci bölümünü yetiştiremedik, onu bir sonraki sayıda yayınlayacağız.

Özgürlük Yolu'nun daha güçlü kılınması için yeni bir abone kampanyası açtık. Bu konuda okurlarımızdan, Özgürlük Yolu dostlarından ciddi destek bekliyoruz. Dergimizin daha çok okura kavuşması, ona daha çok kişinin abone olması için çaba gösterelim. Böylece hem dergi maddi güç kazanacak, hem de onun savunduğu devrimci görüşler daha geniş kitlelere malolacaktır.

Okurlarımız abone bedellerini posta havalesi ile gönderebilirler. Bu durumda abone bedeli olduğunu belirtmeli ve adreslerini de açık biçimde yazmalıdırlar.

En iyi dileklerle...

ÖZGÜRLÜK YOLU

TÖB-DER KONGRESİ

SAĞ SALDIRI PÜSKÜRTÜLDÜ

TÖB-DER 4. Genel Kurulu öncesinde kaynatılan cadı kazanı hâlâ dinmiş değil. Genel Kurul çeşitli gruplar arasında büyük bir çekişme içinde geçti. Pekçok bildiri-broşür dağıtıldı. Bu Genel Kurula ilişkin öylesine bir toz-duman yaratıldı ki, burjuva basınının kasıtlı ve tek yanlı şartlandırdığı kamuoyu biryana, devrimci, ilerici çevrelerde bile pekçok iyi niyetli kişi ne olup bittiğini kavramakta zorluk çekiyor.

TÖB-DER'deki bu bunalımın sorumlusu kimlerdir?

160 bin öğretmeni kapsayan bu demokratik kitle örgütü, ülkenin demokrasi yaşamında etkin, ilerici, anti-faşist bir güçtür. TÖB-DER, onlarca kurban, yüzlerce yaralı vererek, binlerce üyesinin sürgününü, işsiz bırakılmasını göğüsleyerek kanlı MC iktidarlarına karşı yiğitçe direndi .Ama TÖB-DER'den rahatsız olan yalnızca MC değildi. TÖB-DER ve diğer demokratik güçlerin desteğiyle bugün iktidar koltuğunda oturanlar da ona öfkelenmekten, tehditler savurmaktan geri kalmıyorlar. Çünkü TÖB-DER, onlar gibi iki-yüzlü, işine geldiği zaman parlak demokrasi nutukları atan ve koltuğa oturur oturmaz da sermayenin hizmetinde at koşturup devrimci ve demokratik güçleri susturmaya kalkışan sahte demokrat bir güç değil.

TÖB-DER'e gelen saldırının güçlü bir kaynağı burjuvazidir.

Diğer yandan, TÖB-DER'de ne pahasına olursa olsun etkinlik kurmaya ,onun yönetimini ele geçirmeye çalışan bazı siyasi örgütler, gruplar da bu cadı kazanında büyük rol oynuyorlar. Bunların başında Birlik ve Dayanışma denen grup ve çevresi geliyor.

Maocular TÖB-DER'de, 2-3 yıl öncesinden başlayarak bozguncu bir yol oynadılar ve bugün de bunu sürdürüyorlar. Ancak onların etkileri kırılmıştır. Bugün TÖB-DER'e yönelen saldı-

rı başlıca iki koldan, burjuvaziden ve onun peşine takılan, grup çıkarlarıyla gözü dönmüş sosyal şövenlerden geliyor.

Birlik ve Dayanışma Sosyal Şöven Bir Gruptur, Yöntemi Makyavelizmdir

Bugün TÖB-DER'de kaynatılan cadı kazanının baş oyuncularından olan *Birlik ve Dayanışma* Grubu, iki yıl önceki kongrede, son iki yıl zarfında örgütü yöneten ve *Demokratik Merkeziyetçiler* ile *Özgürlük Grubundan* oluşan *genel* merkeze, kısmen de olsa, oy vermişti. Bugün, «örgütü kurtarma» çığlıkları atarak onu merkez yönetimine karşı bu denli saldırgan yapan sebepler nedir? Genel Merkez örgütün devrimci-demokratik ilkelerinden sapıp burjuvaziyle uzlaştı mı? Maocu bozguncular mı taviz verdi? Yurt içinde ve dışında güttüğü politikayla, uluslararası devrimci hareketin ilkelerine aykırı düşen bir politika mı izledi? Pasif mi kaldı? Hayır, bunların hiçbiri olmadı; bunu dost-düşman iyi biliyor. Birlik ve Dayanışmayı merkez yönetimiyle bu denli karşı karşıya getiren nedenler bizzat bu grubun yanlış, sekter, grupçu, makyavelist politikasından kaynaklanıyor.

Birlik ve Dayanışma, 3. Genel Kurul'un ardından, oy verdiği merkez yönetimine karşı hemen cephe aldı. Nedeni, iki yıl sonraki kongreyi almak! Belki de bir olağanüstü kongre yaratmak..

Birlik ve Dayanışma, bugün İstanbul, Adana, Van şubeleriyle ilgili olarak büyük gürültüler koparıyor ve burjuva basını da ona büyük destek oluyor. Bu şubelerde yaratılan bunalımın sorumlusu kendisinden başka kimse değil. Çünkü bu grup, hemen 3. Genel Kurul ertesinde, TÖB-DER içinde kendi «genel merkezi»ni oluşturdu. İstanbul şubesi, TÖB-DER Genel Merkezine aidat borcu göndermezken, yine genel merkezden izinsiz olarak tüm örgüte ve hatta yurtdışına yönelik, birinci hamur kâğıtlara basılmış gazete yayınlamaya kalkıştı. İstanbul ve Adana şubeleri, örgüt tüzüğünü bir yana ittiler ve uyarılara kulak asmadılar. Genel Merkez, eğer genel merkezse, tüzüğünü uygulamak zorundaydı ve bu şubeler yöneticilerine görevden el çektirilmesinden başka yapılacak birşey de yoktur. Bundan sonra ise Birlik ve Dayanışmacıların yaptığı tam bir anarşi oldu. Onlar, kimi yerde zora, işgale başvurdular, kimi burjuva mahkemesine koştular, burjuva basınını işin içine soktular ve ör-

gütü kamuoyunda bunalım içinde göstermek, gözden düşürmek için ne lazımsa yaptılar.

Birlik ve Dayanışma, şube kongrelerini almak için en çirkin yöntemlere başvurdu. Sosyalistlere karşı burjuvazinin adamlarıyla işbirliği yaptı. Onların şöven duygularını gıdıkladı, onların maskesini takındı. Merkez Yönetimindeki Özgürlük Grubu'nu «Kürtçü» diye alttan alta geniş biçimde propaganda etti. Van şubesinde seçimler bu yoldan alındı. Ama bu «Birlik ve Dayanışmacı» yönetim, Van deprem felaketzedeleri için toplanan 60 bin lirayı başka işlere ve usulsüz harcadığı için kendisine işten el çektirildi. Bu da mı yapılmasındı?

Birlik ve Dayanışmanın son genel kurulda yaptıkları ise makyavelizmin doruğuna varması oldu. O, burjuvaziyle birleşti ve genel merkeze karşı haçlı saldırısının başını çekti. Her türlü devrimci dürüstlüğü, sorumluluğu bir yana attı, genel kurulun iradesini çiğnedi, bir burjuva hakiminden aldığı kararla koca örgütün genel kurulunu sabote etmeye kalkıştı, battıkça battı.

CHP TÖB-DER'i Kendisine Uydu Yapmaya Çalışıyor

Burjuvazi büyük öğretmen kitlesinin devrimci mücadelesini önleyemedi, önleyemez. O, örgütü kapatamadı, şimdi onun yönünü saptırmak, «ehlileştirmek», kendine uydu yapmak istiyor.

TÖB-DER'in mücadelesi, özellikle son iki yılda, sosyalistlerin öncülüğünde önemli boyutlara vardı. TÖB-DER, burjuva propagandasını, şartlanmalarını birçok yönden parçaladı. Eğitim sisteminin ırkçı-şöven ve zora dayalı asimilasyoncu niteliğinin açığa çıkarılmasına büyük ölçüde yardımcı oldu. Demokratik Eğitim Kurultayı (DEK) ise devrimci güçlerin tam bir zaferi oldu. Bu kurultayda bugünkü eğitim sisteminin gerici niteliği vurgulandı, demokratik eğitimin özde emekçi kitlerden yana, biçimde ulusal olması gerektiği biçimindeki ilerici ilke kitlelere maledildi. DEK'in, örneğin basın ve kültür, özellikle de ROJA WELAT üzerindeki baskılara karşı çıkması ve bu baskıları oybirliğiyle protesto etmesi, demokratik güçlerin önemli bir başarısı oldu.

İşçi sınıfının «biricik partileri» olarak geçinenlerin sosyal şöven bir batakta debelendikleri bir ülkede, TÖB-DER'in bu çabaları demokratik güçlerin ileri adımlar atması bakımından son derece önemlidir. Ve hiç kuşkusuz, işçi sınıfının mücadelesine uygun düşen tavır budur.

TÖB-DER'in bu ilerici mücadelesi, burjuva kudurganlığının ve saldırganlığının da başlıca nedenidir. Faşistler, iflah olmaz ırkçılar, MC şefleri ve onların dümen suyundaki burjuva basını dörtbir yandan TÖB-DER'e saldırıya geçtiler.

Demokratik vaatlerle işbaşına gelmiş olan CHP'nin TÖB-DER'e karşı tavrı ise tam bir iki-yüzlülük örneği.

Malüm ırkçı Hüsamettin Çelebi, TÖB-DER kongresi öncesinde,« Öğretmenler, ne yaparsanız yapın, bu yönetimi değiştirin,» diyordu.

CHP kurmayları ise şöyle diyorlardı: «Eğitim sistemimizi ırkçı-şöven ve asimilasyoncu olarak niteleyen bir yönetimle biz nasıl güçbirliği yaparız? Bunlar anadilde eğitimi savunuyorlar..»

Ve CHP, TÖB-DER yönetimini ele geçirmek için parti içi seferberlik ilan etti. Merkez yönetimine oy vermek isteyen pekçok demokrat delege üzerinde görülmemiş bir baskı ağı oluşturuldu. Bu demokrat öğretmenler, *Halkçı-Eğitimciler* adıyla kurulmuş şike bir gruba dahil olmaya ve Birlik ve Dayanışma ile işbirliğine zorlandılar.

İşte TÖB-DER Genel Kurulu öncesinde, örgüte yönelik sağ saldırı ve kutsal ittifak böyle oluştu.

Sağın hedefi açıktı. Burjuvazi, sosyalist ve demokratik güçleri frenlemek, sindirmek istiyordu. TÜRK-İŞ'le kotarılan «Toplumsal Anlaşma» ile işçi sınıfı uzlaşmacı, pasifist bir mevziye çekilmek isteniyordu. Burjuvazi DİSK 'i de dize getirmek için cebelleşiyor. TÖB-DER eğer uydulaştırılabilirse sıra öteki demokratik kitle örgütlerine gelecek, onlarla başa çıkmak daha kolay olacak ve DİSK'in evcilleştirilmesi de bunu izleyecek.

Birlik ve Dayanışma ve ona yön çizen «utkan gelenekçiler» bütün bunları görmüyorlar mı? Onların, hem bütün bunları görmeyecek kadar gözleri grup çıkarlarıyla dönmüş, hem de onlar sosyal şövenizmin batağında yüzüyorlar. Onlar burjuvaziye gerekli tavizleri vermeye hazırlar, yeter ki burjuvazi onlarla işbirliği yapsın ve onlar «rakip»lerin hakkından gelsinler! Çünkü onların rakibi, çoktan beridir ki diğer sosyalist ve demokratik güçlerdir.

Demokrasi İçin Birlik denen grup da birhayli politik şaşkınlıktan, yalpalamadan sonra onların kuyruğuna takıldı. Ama en ilginç olanı, kendilerine «Devrimci Demokratlar» diyen ve sözde Kürt halkının devrimcileri geçinen bir grubun da onların peşine takılması oldu.

Sansasyon yapmakta değme artiste taş çıkartan şu ünlü Süleyman Üstün işte bu dörtlü ittifakın oylarıyla divan başkanlığına seçildi. Sonra bu kutsal ittifak sapır sapır döküldü.

İlkesizlik, makyavelizm siyasi hareketleri batağa götürür. Dörtlü ittifak da işte böylesine batağa gitti. Olaylar, doğru ile yanlışı çok kolay birbirinden ayırır, kişilerin yüzündeki maskeyi silkip atar. Bu kongre de işte bazı siyasi grupları tanımak bakımından böylesine eşsiz fırsatlar vermiştir.

Sağ Saldırı Pürkürtüldü

Daha kongre öncesinden bu sağ saldırının bilincinde olan sosyalist, ilerici öğretmen kitlesi, kongrede gerekli ittifakı oluşturarak gerici güçlerin ve makyavelistlerin oyunlarını boşa çıkardı.

Şimdi bu makyavelist baylar bize soruyorlar: Hani siz goşizme karşıydınız? Evet baylar, biz goşizme karşıydık ve hep de karşı olacağız; sosyal şövenizme de karşı olduğumuz gibi. Ama sizin o goşist dedikleriniz, örneğin Ankara şubesinin yönetiminde idiler ve asla sizin gibi tüzük hükümlerini çiğnemediler, örgüt içinde ayrı baş çekmediler. Birlik ve Dayanışmanın TÖB-DER içinde çıkardığı anarşinin bir benzerine zor rastlanır.

Ve biz size soralım: Siz burjuvaziye karşı değil misiniz? Burjuvaziyle ittifak yapmaktan hiç kaçınmadınız? Üstelik burjuvazinin amaçları ortadayken, örgütün attığı devrimci adımları yok etmek istediği, onu kendisine uydu yapmaya çalıştığı belliyken.

Bugün TÖB-DER yönetimine gelen *Demokratik Merkeziyetçiler, Özgürlük Grubu, Devrimci Öğretmen* ve *Devrimci Demokratik Birlik* grupları arasında elbette, şu veya bu ölçüde ideolojik, politik görüş ayrılıkları var ve onlar görüşlerini korumaktalar. Ama onların tümü de faşizme karşı mücadelede kararlılar. Onların tümü de demokratik bir eğitimden yanalar; ırkçı-şöven, asimilasyoncu eğitim sistemine karşılar. Onların tümü de TÖB-DER'in grevli, toplu sözleşmeli sendikal hakkı için mücadelede kararlılar. Onlar burjuvaziye teslimiyet politikasını reddediyorlar ve bütün bu nedenlerle biraraya geldiler, sağ saldırıyı bozguna uğrattılar.

Burjuvaziyle gerici bir ittifak içine girenlerin, gerici planları boşa çıkarmak için oluşturulan bu ilerici ittifakı eleştirmeleri sadece gülünçtür.

Makyavelist Yöntemleri Terkedin, Devrimciler Gibi Davranın

Birlik ve Dayanışmanın bu genel kurul sırasında yürüttüğü politika kadar sosyalist ahlâka, devrimci ilkelere ters düşen, akıllara durgunluk verecek kadar çirkin bir politikaya zor rastlanır.

TÖB-DER'de bugün bir bunalım var; ama bunun suçluları ortada. Bunalımı yaratanlar burjuvazi ve makyavelist yöntemlere başvuran sosyal şövenlerdir. Burjuva basını gerçekleri gizlemeye çalışacaktır, bu doğaldır.

Bunalımın sona ermesi, burjuva saldırısına ve dar grup çıkarları için her türlü çirkin yolu ve yöntemi mübah sayanlara karşı ilerici öğretmen kitlesinin kuracağı birliğe bağlıdır ve bu birliğin temelleri atılmıştır.

Makyavelistlere ise diyeceğimiz şudur: Yaptıklarınızın ne sosyalizmle, ne işçi sınıfıyla bir ilişkisi yoktur. Günahlarınıza başkalarını ortak etmeye kalkmayın. Gittiğiniz yol bataktır. Özeleştiri bile sizi kurtaramaz. Yine de şöyle bir durup kendi yaptıklarınıza bir bakın, kendi kendinizi bir yargılayın, belki sizin için iyi olur..

Kendinizi işçi sınıfıyla eşleştirmeyin; siz batağa gitseniz de işçi sınıfı nasıl olsa çıkış yolunu bulacaktır.

SOSYALİST AHLAK ÜZERİNE/2

Geçen sayıda çıkan birinci bölümde sosyalist ahlakın genel ilkeleri üzerinde durmuştuk. Bu bölümde, daha çok devrimci mücadelenin pratiği açısından, ülkemizde kadroların karşılaştıkları sorunları da gözönüne alarak sosyalist kişilik ve davranış biçimi üzerinde duracağız.

Burjuva toplum kişiyi daha beşikten başlayarak etkiler. Böyle bir toplumda burjuvazinin dünya görüşünün, değer yargılarının, davranış biçimlerinin etkisinde kalmamak olanaksızdır.

Örneğin daha çocuk yaşta, insan paraya, zenginliğe özendirilir. Çocuk ailede, okulda, çevrede, kendisine bireyciliği empoze eden, kendi kişisel çıkarını herşeyin üstünde tutmayı doğal gösteren bir ruhla eğitilir. Başkasına karşı kavgacı bir tutumun, başkasının acıları karşısında umursamazlığın, kendi rahatını düşünmenin doğal ortamında büyür. Kumar, alkol, aylaklık, para hırsı, cinsel bunalımlar ve sapıklıklar burjuva toplumunda bolca vardır.

Türkiye gibi kapitalist yolda geride kalmış ve kapitalizm öncesi yapıları, ideolojileri barındıran ülkelerde, kişiler burjuva değer yargılarının ve yoz davranış biçimlerinin yanısıra daha eski toplumların değer yargılarının ve davranış biçimlerinin de etkisinde kalırlar. Örneğin Kürdistan'da feodal yapı hâlâ canlıdır ve feodal ahlak kişileri büyük ölçüde etkilemektedir. Feodal toplumda şövalyece davranış biçimi —kendi başına buyruk olma eğilimi kendini beğenme, kaba güce önem verme çokça görülür. Bu eğilimler kollektif çalışmanın önünde ciddi engeller oluştururlar. Feodal ahlakta, özellikle de İslam ahlakında kadın küçümsenir ve toplumsal ilişkilerden uzak tutulur. Bu tavır, kadının emekçi kitlelerin mücadelesine katılmasına engeller çıkarır.

İşte bu nedenlerle emekçi kitlelerin sömürücü sınıfların yoz ahlakından, olumsuz davranış biçimlerinden sıyrılmaları kolay

değildir. Ancak emekçilerin sömürüye karşı birleşmeleri ve ciddi biçimde mücadele edebilmeleri için de gereklidir bu. Özellikle de kitlelere öncülük edecek devrimci kadrolar için. Devrimci kadrolar sömürücü sınıfların yoz ahlakından kurtulmadıkça, kendilerini devrimci bir ahlakla, sosyalist ahlakla donatmadıkça, sömürücü güçlere karşı inançlı, kararlı, özverili, kollektif bir mücadele yürütemezler, kitlelerle sağlam bağlar kuramazlar, onları devrimci mücadelenin saflarına çekemezler. Devrimci kadrolar kendilerini sosyalist ahlakla donatmak, sosyalistçe davranış biçimini özümlemek için özel ve yoğun çaba göstermek zorundadırlar. Onlar, bir yandan kendilerini ve çevrelerini eğiterek, teorik ve pratik çalışma içinde, devrimci mücadele yolunda acıları ve sevinçleri yaşayarak sosyalist bir kişilik kazanırlar.

Öğrenme ve Kendini Yenileme Çabası

Sosyalist bilinç olmadan sosyalist ahlak olmaz. Kişi eğer sınıf mücadeleleri konusunda, sömürücü toplumların geçici ve sosyalizmin zaferinin kaçınılmaz olduğu hakkında yeter ve doğru bilgilere sahip değilse, sosyalist mücadelede inançlı olamaz. Çevrenize bakın, bu konuda umutsuz insanlar, genellikle bilinçsiz insanlardır. Onlar, «boşuna direniyorsunuz, sömürücüler güçlüdür, onlarla başa çıkamazsınız,» derler. Onlar, emekçilerin gücünü ve toplumsal yasaları bilmedikleri için, «bu halk adam olmaz!» derler.

Bu nedenle sosyalist kişi, gerçek bir sosyalist olmak isteyen kişi, sürekli okumak, öğrenmek zorundadır.

Bilgi devrimcinin elindeki en büyük silahtır. «Devrimci teori olmadan devrimci pratik olmaz.» Devrimci teori, elbette Marksizm-Leninizmdir, doğayı ve toplumu en doğru biçimde yorumlayan ve onu değiştirme yolunu gösteren teori budur.

Besbelli ki teori birkaç ayda, hatta birkaç yılda tümden özümlenecek birşey değildir. Teorik eğitim devrimcinin bütün yaşamı boyunca sürer.

Bunun için basitten zora doğru bir yol izlenmelidir. Mücadele açısından acil olanlara, karşılaşılan sorunlara çözüm getirecek olanlara, bu konulara öncelik tanınmalıdır. Eğitim kişinin bilgi düzeyine uygun olmalıdır.

Sık sık karşılaşırız: Ortaokul düzeyinde çocuklar en karmaşık teorik eserleri okumaya çalışırlar. Onların işin içinden çıkmaları ve okuduklarını anlamaları elbette mümkün değil. Bu,

eğitim sürecinde daha baştan olumsuzluklara, okumaktan soğumaya, kafa karışıklığına ya da kof bilgiçliğe yolaçar. Gençler ve yeter bir eğitimden geçmemiş emekçiler için basit, sade anlatımlı yardımcı eserlerden; eğitici yayınlardan, broşürlerden başlanmalıdır.

Okuma ve teorik eğitim, elbette bilgiç görünmek için değil, o bilgiden yararlanmak, onun yardımıyla pratikte karşılaşılan sorunları çözmek ve devrimci mücadeleyi doğru bir yolda ve daha güçlü biçimde yürütmek için bir araçtır.

Pratikte sık sık karşılaşırız: Bazı kişiler, amaçsız, gereksiz bir biçimde kelimeler, kavramlar üzerinde saatlerce tartışır, bilgiçlik satarlar.

Örneğin, ağalığın - şeyhliğin, aşiret yapısının güçlü olduğu bir kasabada anti-feodal mücadele yakın, yüz-yüze olunan bir sorundur. Burada kişi, iyi bir anti-feodal mücadele yürütebilmek için feodal yapıyı iyi tanımak, köylülerin ve diğer emekçilerin sorunlarını ve onlarla diyalog kurmanın yöntemlerini iyi bilmek zorundadır. Eğer o bunu yapmayıp da, 60 yıl önce devrimini tamamlamış bir ülkede bugün gündeme gelen bir «halkın devleti» kavramını ya da sosyalist ekonominin tarım alanında giriştiği bazı deneyimleri başlıca tartışma konusu yapıyor ve bununla vakit geçiriyorsa, o bir lafazandır.

Maocuların bugün ortaya attıkları tartışma konuları genellikle bu niteliktedir. Onlar, böylece devrimci güçleri yakın ve acil sorunlarından uzaklaştırmakta, kadroları kısır tartışmalara sürüklemekte, bölmekte, heder etmektedirler.

Devrimci elbette, dünyamızdaki genel teorik tartışmalarla da, dünyanın ta öteki ucunda olup bitenlerle de ilgilenecektir. Onun, kendini dar bir çerçeveyle sınırlaması beklenemez. Toplumların sorunları dünya ölçüsünde birbirlerini ilgilendirir ve etkiler. Ama bu, kişiyi kendi yakın görevlerinden, ülkesinin devrimci mücadelesinden ve yaşamdan uzaklaştırıp dünyada olup - bitenler hakkında ahkâm kesen bir lafazan haline getirmemelidir.

Kimi zaman da bilgiyi, okumayı, teoriyi toptan küçümsiyenlerle karşılaşırız. Böyleleri «eylemci» geçinirler ve kendilerini anadan doğma bilgiç ve devrimci sayarlar. Okul kaçakları arasında böylelerine bolca rastlanabilir. Bunlar genellikle tembel kişilerdir, sabırsızdırlar ve teorik eğitimi küçümseyerek kendilerini haklı göstermeye çabalarlar.

Bazıları da «burjuva eğitimi görüp de ne yapacaksınız?» di-

ye öğrencileri okulları terketmeye yönetliyorlar. Maocular bu yola sık sık başvurdular. Faşistlerin de hemen her yerde devrimcileri okullara sokmamaya çalıştıkları düşünülürse, onlarla maocuların ve onlar gibi davranan birkısım maceracıların aynı yola hizmet ettikleri görülür. Bu maocu ve maceracılar sayesinde faşistlerin etkin olamadıkları bazı okullarda öğrenim sabote edildi. Bu, tam da gericilerin istediği şeydi. Kuşkusuz bu işte devrimci gömleği giymiş ajanların da bir hayli katkısı oldu.

Burjuva eğitimi elbette burjuvazinin çıkarına uygun düzenlenmiştir. Ama burjuvaziyle mücadelenin yolu okulları boykot değildir. O okullarda fizik, matematik, kimya da öğretilir. Kaldı ki burjuvaziyle mücadele edebilmek için asgari bilgileri edinmek zorunludur ve devrimciler, burjuva eğitiminden kendilerine yarayışlı olanla olmayanı da ayırdetmek durumundadırlar. «Burjuva okullarını» boykot etmek, işçilerin «burjuva fabrikalarını» boykot etmelerinden farklı değildir.

Sosyalist kişi kendi kendini sürekli yenileme, yetkinleştirme çabası içinde olmalıdır. «Ben yeteri kadar bilgiliyim, ben her konuda doğru düşünüyorum, benim her yaptığım doğru» biçiminde bir anlayışa kaptırmamalıdır kendisini. Bu tür bir kendini beğenmişlik sosyalist ahlaka yabancıdır. Kendini anadan doğma bilgiç sanan, kof biçimde böbürlenen bu tür kişiler eksiklerini, hatalarını göremez, onlardan kurtulamazlar.

Hayatımız boyunca sürekli olarak öğrenmemiz gereken şeyler vardır ve öğrenmeliyiz. Yaşadığımız toplumdan gelen kötü alışkanlıklarımız, eğilimlerimiz vardır; bunları yenmesini öğrenmeliyiz.

Kendi kendini yenilemek, yetkinleştirmek bir yöntem haline getirilmedikçe sosyalist kişilik oluşturulamaz.

Sosyalistler, Marksizm-Leninizm ilkelerine bağlıdırlar ve bundan kuşku duymazlar. Bu, onların bu konuda edindikleri sağlam bilgilerden kaynaklanır ve uzunca bir tarihi süreç boyunca da toplumların birçok deneyiyle ispatlanmıştır. Diğer yandan, sık sık, Marksizm-Leninizm adına birtakım yanlış görüşlerin, sapmaların piyasaya sürüldüğünü görürüz. Bu sapmalar genellikle bilimsel sosyalizmin teori ve pratiği hakkında yeter bilgi ve deneyi olmayan gençleri, küçük burjuva aydınlarını hedef seçerler. Bunlar, kendi yanlış ve devrimci mücadeleye zararlı görüşlerini ısrarla işler ve etkiledikleri insanların doğru bilgi edinmelerini türlü yollardan önlemeye çalışırlar.

Örneğin maocular böyle yapıyorlar. «Halk» adına çıkarılan

o 5-6 çeşit yayınlara bakınız: Onlar, bilgi düzeyi düşüklüğünün, kaba demagojinin birer anıtıdırlar. Emperyalistlerin ,burjuvaların sosyalist sistem aleyhine onyıllar boyu piyasaya sürdükleri yalan propagandalar onların sayfalarında, hem de devrimcilik adına ileri sürülüyor. Maocular, bu gençlerin başka yayınları okumalarını sistemli bir şekilde engelliyorlar. Onları türlü biçimlerde baskı altında tutuyorlar.

Maocuların dışında da, aynı yönteme başvuran kimi maceracı ve sosyal şöven gruplar var. Bunlar da kendi yayın organlarının dışında olanları boykot ediyorlar. Onlar, yanlışlarla şartlandırdıkları taraftarlarının doğru görüşlerle karşı karşıya gelmesinden korkuyorlar; gerçekleri onlardan gizliyorlar.

Sosyalistler, okumaktan, araştırmaktan ürkmezler. Bugün maocuların ve kimi maceracı grupların, sosyal şövenlerin şartlandırdıkları kişiler de bu dar çemberi kırdıkları zaman, hatalarından kurtulabilecek ve doğru yolu bulmakta zorluk çekmeyeceklerdir.

Kendi Kendinin Öğretmeni Olmak

Öğrenmenin, eğitimin araçları, yolları oldukça çeşitlidir. Sosyalist kişi, her şeyden önce kişisel çabasıyla öğrenmenin, kendi kendini eğitmenin, yeteneklerini geliştirmenin yollarını bulmalıdır. O, her şeyi kendisine öğretecek bir öğretmen, bir okul, bir kurs aramamalı. Elbette, sosyalist kişi partide, sendikada veya bir kitle örgütünde eğitim olanakları bulabilir, yeteneklerini geliştirmek için bir okulda, kursta öğrenim görebilir; ama kimi zaman o, böyle bir öğretmeni, yeterli yardımcıyı bulamıyabilir de. Böyle durumlarda onun kendi olanaklarıyla kendini yetiştirmekten kaçınması, tembelce bir tavırdır.

Örneğin bugün ülkemizde Kürtçe eğitim yapan okullar yoktur ve böyle bir eğitime izin verilmiyor. Kürt halkının dili, kültürü yüzyıllardır ağır baskılar altında olduğu için Kürtçe okuma-yazma bilen insan bile son derece azdır. Bunlar da genellikle kendi kişisel çabalarıyla ve ender rastlanan olanaklardan yararlanarak öğrenmişlerdir. Diğer yandan halkımızla rahatça diyalog kurabilmek, kitlelere bilinç ve moral kazandırabilmek ve sömürgeci yönetimin propaganda çarkını kırabilmek için halkımızın dilini kültürünü iyi bilmek ve bu kültürün ilerici ögelerini geliştirmek zorundayız. Böyle bir durumda devrimciler, kendi halklarının dilini kültürünü öğrenmek için kendilerine okul açılmasını veya bu konuda yetkin bir öğretmenin yanıbaşların-

da olmasını bekleyemezler. Son yıllarda, sömürgeci ırkçı yönetimin hertürlü baskı ve engellemesine rağmen Türkiye'de Kürtçe yayın yapıldı, kitap ve gazeteler basıldı. Bu yayınlar iyi biçimde izlenerek, çaba sarfedilerek Kürtçe okuma-yazma kolaylıkla öğrenilebilir ve bu çabaya katlananlar bunu başarıyorlar. Çaba harcamadan, zorluk çekmeden her şeyin kendilerine öğretilmesini bekleyenler tembel kişilerdir. Sosyalistler böyle bir tembelliği soyunup atmak zorundadırlar.

Çalışkanlık ve Kararlılık

Sosyalist mücadele tembel kişilerin harcı değildir ve tembellik, aylaklık sınıflı toplumların verdiği bir hastalıktır.

Sosyalist kişi devrimci mücadelede çalışkan olmak zorundadır.

Sömürücüler iyi örgütlüdürler ve ellerinde, emekçi kitlelerin mücadelesini bastırmak için pekçok araç vardır. Onlarla başa çıkabilmek, devrimci kadroların yılmak bilmeyen çalışmasına, kararlılığına, fedakârlığına bağlıdır. Ancak böylelikle emekçi kitleler kurtuluş yolunda bilinçlendirilip örgütlendirilebilir ve ancak böylece kurtuluş günleri yakınlaştırılabilir.

Devrimci mücadele, kişinin boş zamanlarında ara sıra ilgilendiği, böylece görevini yapmış saydığı, kendi kendini tatmin ettiği bir uğraş değildir. Kimi küçük burjuva aydınlar bunu yeterli sayarlar. Böylelerinin devrimci mücadelede yaptıkları çoğu zaman bu işin sohbetini yapmaktan öteye de gitmez. Oysa devrimci mücadele çetin bir kavgadır ve eğer insan kendini bu mücadelede emekçi kitlelerin yanında sayıyorsa, kendini taraf görüyorsa, onun bütün gücü, varlığıyla bu kavgaya katılması gerekir.

Kişi eğer sosyalist bilince varmışsa, gerçekten sosyalizmin ülkülerine inanıyorsa o, devrimci çalışmayı, halkın kurtuluşu, özgürlüğü yolundaki çabayı bir angarya olarak görmez. Bu mücadelede çektiği sıkıntılar, acılar, güçlükler onun gözünü yıldırmaz, o bütün bunlardan yakınmaz. Kurtuluşa giden yolun engellerle, acılarla dolu olduğu açıktır. Sosyalist kişi, mutluluğunu, sevinçlerini mücadelenin başarısına bağlayan kişidir. Devrimci mücadelede ileri doğru adımlar atıldıkça, yeni güçler mücadele alanına çekildikçe o, bundan mutluluk duyacaktır.

Umutsuz ve kararsız kişiler, her şeyin bir anda olup bitmesini isterler. Bunu göremeyince de mücadeleden ya el çeker, ya da onu boş bir çaba, sonuç vermeyen bir iş olarak değerlendi-

rirler. Oysa devrimci mücadele yolundaki her çaba bir birikime katkıda bulunur. Temele ilk taşlar konmadan ve sabırla tuğlalar tek tek eklenmeden koca binalar ortaya çıkmaz.

Kimi kişiler, çalışmak için çevrelerinde hep güçlü bir hareket, hazır bir tezgah ya da bir yolgösterici beklerler. Bu olanaklar da her yerde bulunmaz. O zaman, böylelerinin çalışmadan kaçındıkları görülür. Oysa sosyalist kişi, nerede olursa olsun, tek başına da olsa çalışmaktan geri duramaz. Bir tek kişinin çabası bile büyük önem taşır. Kimi zaman, ne yapacaklarını bilmeyen, çalışma yöntemlerinde usta olmayan ve kitlelere ters düşen yüzlerce kişi bile devrimci bir birikim yaratamaz, devrimci bir örgütlenme sağlayamazlar. Ama kimi zaman da, kararlı, çalışkan bir sosyalist, bulunduğu şartları iyi değerlendirerek, yılmadan çalışarak bulunduğu çevrede devrimci bir birikim yaratabilir ve ilerici bir örgütlenme sağlayabilir. Sosyalist kişi kendi kişisel gücünü, enerjisini, çabasını asla küçümsememelidir.

Doğa da olduğu gibi toplumsal yaşamada da büyük değişmeler, devrimler, küçük küçük çabaların, etkilerin birikimiyle ortaya çıkar. Bu değişmeler çoğu kez çıplak gözle ya da kısa vadede farkedilemez; herşey olduğu gibi sürüyor, değişmiyor sanılır. Ama çabalar boşa gitmez, birikim sürer ve sonra toplumda öyle bir değişim, öyle bir çalkalanma meydana gelir ki, bu değişimin o küçük küçük ve kararlı çabaların sonucu olduğu kolayca anlaşılır. Besbelli bu, bildiğimiz, diyalektiğin «niceliğin niteliğe dönüşmesi yasası»dır.

Elbette Sosyalist çalışmanın kollektif biçimde yapılması gerekir. Birden çok devrimci daima güçlerini birleştirerek, işbölümü yaparak, bir çalışma programına uygun olarak düzenli çalışarak önemli başarılar elde ederler. Tek tek kişilerin eğitimi, deney kazanması için de bu zorunludur. Diğer yandan her sosyalist, bir başına olduğu zaman da kişisel insiyatifini kullanabilmeli, yeni ilişkiler kurmalı, çaba göstermelidir.

Bazan, herhangi bir yerde, devrimci bir grubun yapacak iş bulamamaktan, «eylemsizlik»ten yakındığı görülür. Bunlar, devrimci mücadelede deneysiz, yetersiz kişilerdir. Gereği gibi kendi aralarında örgütlenmeyi, işbölümünü, görev dağıtımını bilmemekte ve kitlelerle bağlar kuramamakta, kendilerinde olanı kitlelere verememekte ve onların mücadelesini yönlendirememektedirler. Onlara sormak gerekir: Bulunduğunuz yerde kitleler yok mu? Bu kitlelerin sorunları yok mu? Halk baskı altında de-

ğil mi? Emekçiler işsiz ve aç değiller mi? O halde onlarla bağ kurun, sorunlarının neden kaynaklandığını anlatın, çıkış yolunu gösterin. Örgütlenmelerinde ve mücadelelerinde kitlelere öncülük edin. Yayın organlarınızı onlara götürün, bu yayınların okunmasını, satılmasını sağlayın. Böylece hem kitlelerin bilinçlemesine yardımcı olacak, hem bu yayınlara güç kazandıracaksınız.

Kişi, enerjisini devrimci mücadelenin başarısı için seferber etmedikçe, salt sosyalizm hakkında bilgi sahibi olmakla, devrimci güçlerin başarısını dilemekle ya da sömürü ve zulmün son bulmasından, sosyalist bir düzen kurulmasından yana olmakla sosyalist olamaz. Kişi eğer yapabileceğini yapmak için ciddi çaba göstermiyor, boş oturuyor ve ağır davranıyorsa o bir tembeldir. Tembellikle sosyalist kişilik kesinlikle bağdaşmaz.

Tembel kişi, devrimci mücadelenin ateşini içinde duymuyor demektir. Böyle biri, harekete güç ve hız katmak için içinde güçlü bir istek duymamaktadır. Böyle biri, mücadelede kendi omuzlarına düşen yükü omuzlamaktan kaçınıyor ve arkadaşlarını yalnız bırakıyor demektir.

Tembellik kötü bir alışkanlık, hastalıktır. Sosyalist olmak isteyen, devrimci mücadeleye karşı sorumluluk duyan kişi bu hastalığı üzerinden atmak, yaratıcı çalışma içine girmek için çaba göstermeli, kendini yenilemelidir.

Düzenli, Verimli Çalışma

Salt enerji harcama, çalışmak için istekli olma çalışmanın verimli, yararlı olmasına her zaman yetmez. Çalışmanın düzenli, programlı da olması gerekir. Devrimciler arasında kollektif çalışmanın, işbölümünün yanısıra, her kişi yaşamında belli bir düzen kurmak zorundadır.

Pratikte düzensiz, dağınık kişilere sık sık rastlarız ve bunlar düzensizliklerini de adeta devrimci olmanın bir sonucu gibi göstermeye kalkışırlar. Oysa düzensizlik devrimci kişilikle kesinkes bağdaşmaz ve böyleleri verimli olamazlar.

Uyku, dinlenme, iş ve okuma saatleri için, mümkün olduğunca belli bir program yapılmalı ve buna uyulmalıdır. Devrimci kişinin yaşamında temizlik önemlidir; o giysilerini, evini, çalıştığı işyerini mümkün olduğunca temiz tutmalıdır; bu onun moral dünyasını etkiler.

Devrimci kişi, verimsiz, kuru tartışmalarla, lafazanlıkla vaktini öldürmemelidir. Kimileri, sözde devrimcilik adına, işle-

rini- güçlerini yüzüstü bırakır, zamanlarını şurda-burda, kendilerine benzeyen aylak kişilerle çene çalarak geçirirler. Kimi zaman, bu «devrimci sohbetleri» her türlü çalışmanın yerini alır. Böylesine «zaman öldüren», verimsiz «sohbetlerden», kaçınmak gerekir. Sosyalist kişi için «boş zaman»ın olmaması gerekir. O, meslek çalışmasının, uyku, yemek, normal dinlenme saatlerinin ötesinde kalan zamanını en iyi biçimde değerlendirmek zorundadır.

Özel Hayatın Düzenliliği

Burjuvalar iş hayatlarıyla özel hayatlarını birbirinden ayırırlar. Onlar için bu doğal birşey. Çünkü burjuvalar için iş hayatı yalnızca para kazanmanın, kişisel çıkarın bir aracıdır. Onun ötesinde özel yaşamlarını bildikleri gibi kurabilirler, onlar kimseye karşı bir sorumluluk duymazlar. Bir burjuvanın dilediği gibi gezip-tozması, kumar oynaması, sarhoş olması ya da hovardalık yapması şaşırtıcı değildir.

Oysa bir sosyalist için çalışmanın amacı farklıdır. O, tüm zamanını devrimci çalışmaya ayıramadığı, kendisinin ve ailesinin geçimini sağlamak için bir iş tuttuğu zaman da, vaktinin önemli bir kısmını devrimci çalışmaya ayırır ve mücadelenin başarılarını gözetir. O, bir burjuva gibi kişisel çıkarlar, kaprisler peşinde koşamaz, kitlelerin değer yargılarına aldırmazlık edemez.

Kumar, alkolizm, «çapkınlık» denen eğilimler sömürücü toplumlara özgü hastalıklardır ve sosyalist ahlakla bağdaşmaz. Bir sosyalistin ne kumar oynamaya harcayacak parası ne de vakti vardır. O zamanını ve parasını böyle bir işte kullanamaz.

Alkole düşkünlük devrimci çalışmayla çelişir. Alkol hem sağlığa zararlıdır, hem de bir devrimci için başka tehlikeler taşır. Üstelik sosyalist kişi alkole vereceği parayı devrimci çalışmaya, kitaba vb. ayırmalıdır.

Besbelli, bugün sosyalist ülkelerde de alkollü içkiler kullanılmaktadır. Ama sömürücü sınıflara karşı çetin bir mücadele içinde olan bizim durumumuzdaki ülkelerde sosyalistlerin içkiye hiç para ve zaman ayırmamaları en doğru tavırdır.

Kadın-erkek ilişkilerinde, sosyalistler, emekçi kitlelerin değer yargılarını göz önünde tutmak zorundadırlar. Biz elbette, kadının da erkek gibi toplumsal eylemlere katılmasını, devrimci çalışma içinde olmasını isteriz. Bu alandaki engelleyici, tu-

tucu değer yargılarıyla mücadele edilmeli, kadınları kitlelerin zulme-sömürüye karşı verdikleri mücadeleden uzak tutan gerici gelenekler yıkılmalıdır. Ancak bunun, özellikle geleneksel yapının güçlü olduğu çevrelerde birden bire yapılamayacağı da ortadadır. Bunun için kitleler arasında ikna edici, sabırlı bir çalışmanın gösterilmesi gerekir.

Diğer yandan, sosyalistler, kadın-erkek ilişkilerinde, devrimci hareketin düşmanlarına propaganda olanağı da vermemelidirler. Devrimci mücadeleye katılan erkek ve kadınlar arasındaki ilişki dürüst yoldaşlık, mücadele arkadaşlığı ilişkisi olmalıdır ve böyledir. Sosyalistler, feodalllerin ve burjuvaların yaptığı gibi kadına bir mal, bir zevk aracı gözüyle bakmazlar; kadın da erkek gibi eşit haklara sahip bir insandır.

Biz sosyalistler, tüm davranışlarımızda, ilişkilerimizde kişisel eğilimlerimizi değil, devrimci hareketin çıkarlarını, yani halkın ve emekçi kitlelerin çıkarlarını önde tutmak zorundayız. Özel yaşamımızı da buna göre düzenleriz. Biz sorumsuz insanlar değiliz, «başkalarından bana ne?» diyemeyiz. Biz emekçi halkın değer yargılarını daima gözönünde tutarız. Kitleleri devrimci mücadeleye kazanmak için, yaptığımızın doğruluğuna onları inandırmak, onların gönlünü kazanmak zorundayız. Çünkü bizim mücadelemiz kitlelerin kurtuluşu içindir.

Kumar, alkolizm ve diğer her türlü hastalıklar sosyalist saflardan uzak tutulmalıdır. Gerçek birer sosyalist olmak isteyenler, eğer eskiden kalma bu tür alışkanlıklar taşıyorlarsa bunları hemen terketmek zorundadırlar. Onlar kendilerini bu yolda eğitmeli, irade sağlamlığı göstermeli ve çevreleri de bu konuda onlara yardımcı ve denetleyici olmalıdır.

Görev Duygusu ve Disiplin

Devrimci mücadelenin başarısı, büyük ölçüde, bu mücadelede yer alan kadroların görev duygusunun gelişkinliğine bağlıdır. Mücadelenin bir tüm olarak başarısı, tek tek kişilerin üstlendikleri görevi en iyi biçimde yapmalarıyla mümkündür. Sosyalist kişi, görevini iyi biçimde yapmak için kendi üstünde sıkı bir denetim kurulmasını beklememeli, o, her şeyden önce kendi kendini denetlemeli, «görevimi iyi yaptım mı?» diye kendi kendine sormalıdır.

Sosyalist kişi, üstlendiği işi en iyi biçimde yapmak için kendini bu işe uygun olarak eğitmeli, eksiklerini tamamlamalıdır. Hiç kimse, belli konularda anadan doğma usta ve deneyli değil-

dir, bu deney ve beceriler iş içinde edinilir; eksiklerin, hataların üzerinden zamanla gelinir.

Hiçbir görev küçümsenmemelidir. Bazıları «basit» görevleri kendilerine yakıştıramaz, kendilerini «büyük» işlerin adamı görürler. Onlar kendilerini birer «teorisyen» ve «yol gösterici» sayarlar. Oysa büyük işler ancak küçük ve basit sayılan birçok görevin iyi biçimde yapılmasıyla başarılabilir.

Örneğin bir teorik yayın organının çıkarılabilmesi, salt o tür yazıları yazacak kişilerin varlığı ve çabasıyla mümkün olamaz. Bu yayın organının hazırlanması, basılması, dağıtılması bir dizi başka işlerin başarıyla yapılmasını gerektirir ve bunlar yapılmadan o yayın çıkarılamaz. Bu işlerden birinin aksaması, örneğin, onun dağıtımında görev alanların iyi çalışmamaları herşeyi alt-üst eder. O halde, bu yayın organının dağıtımında görev alan herhangi bir kişi işini küçümsememeli, aksatmamalıdır. Eğer o, bu yayına daha çok okuyucuyu bulmak için çaba göstermezse, satılan yayınların parasını aksatmadan yerine ulaştırmazsa, hem yayın hedefine ulaşamaz, onun amaçladığı görüşler yaygınlaşamaz, hem de onun mali bakımdan yaşatılması güçleşir.

Kişinin iyi bir devrimci olup olmadığının en büyük ölçüsü, alınan görevlerin başarılması için gösterilen çabadır. Kimsenin kuru lafla devrimci olduğu görülmemiştir. Görevden kaçınan, ya da aldıkları görevleri aksatan kişilerin devrimcilik üzerine parlak nutuklar atmaya hakları yoktur; böyleleri birer lafazan ve palavracıdırlar.

Görev duygusunun gelişmişliği ve devrimci disiplin, doğru yoldaki bir siyasi hareketi zafere götürür, bunun tersi ise onu laçkalaştırır.

Bazı kişiler, üstlerine aldıkları görevleri gereği gibi yapmazken başkalarını kolayca eleştirirler. Bazıları da başkalarının hatalarını, yanlışlarını gerekçe göstererek kendilerine düşeni yapmaktan geri dururlar. Kuşkusuz, devrimci çalışmada herzaman işler iyi gitmeyebilir veya yer yer aksayabilir. Bunlar, kişinin kendi görevini canla başla yapmasına bir engel olmamalıdır. Sosyalist kişi kendisine kötü olanı örnek almaz; tam tersine o, üstüne düşeni iyi biçimde yaparak ötekilere örnek olmalıdır.

Devrimci disiplin, devrimci çalışmanın düzenli, başarılı biçimde sürdürülebilmesi için zorunludur. Devrimci disiplin, burjuva örgütlerinde görüldüğü türden zora, tehdide değil, devrimcilerin bilinçli, gönüllü görev anlayışına, devrimci sorumluluk

duygularına dayanmalıdır. Sosyalist kişi bilir ki, devrimci mücadelede bir başıbozuk hareketi değildir. Bu mücadelede yer alan her kişi belli kurallara, ilkelere uymalı, devrimci disiplini içine sindirmelidir.

Düsürtlük ve Tutarlılık

Sosyalist kişi sözleri ve davranışlarıyla güven verici olmalıdır.

Kimi zaman devrimcilik üzerine parlak sözler eden öyle kişiler görürüz ki, dedikleri yaptıklarına hiç de uymaz. Böyleleri mücadeleden sözeder, fakat kendileri bu mücadelede kendi paylarına düşeni omuzlamaktan kaçınırlar, fedakârlıktan bahseder, fakat sıkıntılara katlanmazlar; kendi rahatlarını düşünür, çoğu zaman da kişisel çıkarlarını önde tutarlar. Sosyalist kişinin dürüst, düzenli bir yaşamı olması gerektiğini söyler, ama kendileri birçok kötü alışkanlığı sürdürür, bunlardan kurtulmak için ciddi çaba sarfetmezler. Böyleleri tutarsız kişilerdir. Kişinin yaptıkları dediklerine uymadıkça, devrimcilik üzerine edilen parlak sözler, çekilen nutuklar güven verici olmaz. Kitleler kişiyi dediklerinden çok yaptıklarına göre değerlendirirler.

Örneğin bir «devrimci» düşünün ki aşiret ilişkilerinin ilkelliğinden, geriliğinden sözetmekte ve emekçilerin birilğini savunmaktadır. O kişi, sırası geldiğinde mensup olduğu aşiretin çıkarcı kesiminin oyunlarına karşı dikilmiyorsa, o da «aşiretçilik» yolunda onlara ayak uyduruyorsa, kim onun dediklerini ciddiye alır? Sosyalizm üzerine parlak sözler eden biri, eğer ağalara, burjuvalara karşı kararlı mücadele etmiyor ve türlü çıkarlar uğruna onların kanatları altına sığınıyorsa, dediklerinin ne anlamı olur? Feodal ve aşiretçi bir yapının hâlâ canlı olduğu Kürdistan'da aydınlar arasında böylelerine sık sık rastlarız. Böyleleri, bu tutarsızlıkları ve ikiyüzlülükleriyle devrimci harekete büyük zarar verirler. Kitleler böylelerini ciddiye almazlar. Gerici güçler, devrimcileri, sosyalistleri gözden düşürmek için bunları örnek gösterirler.

Sosyalist kişi ne arkadaşlarına, ne kitlelere yalan söylememelidir. O, yapamayacağı şeyi vadetmemeli, söz verdiğini de ciddi biçimde yerine getirmeye çalışmalıdır.

Kitlelerin kurtuluşu uğrundaki mücadelenin yalana ihtiyacı yoktur. Zulüm ve sömürü bir gerçekliktir, ona karşı mücadele haklı bir mücadeledir. Sosyalistler, zulme, sömürüye kar-

şı mücadele ederken, kitleleri uyarırken, kurtuluş yolunu gösterirken hep gerçeklerden hareket ederler. Yalan ve gerçekleri gizleme, sömürücülerin gerek duydukları ve başvurdukları yöntemlerdir.

Kuşkusuz, devrimci hareketlerin de kendilerine özgü sırları olacaktır. Devrimci örgütsel mücadelede bu sırların korunması hayati bir önem taşır. Pratikte, bazen kimi devrimci geçinen kişilerin, «devrimci yalan söylemez» diye, bu tür sırları da sorumsuzca ortaya serdiği görülür. Besbelli bu aptallıktan da öte birşeydir. Devrimci kişi, bu tür sırları hayatı pahasına da açıklamamalıdır. Besbelli bunun «yalan söylemekle» bir ilişkisi olamaz.

Kişinin bilgi küpü olması, etkileyici konuşması ve gayreti her zaman iyi bir çevre edinmesine yetmez. Özellikle uzun vadede kitlelere güven verilmesi, onların devrimci mücadeleye kazanılması dürüst ve tutarlı bir devrimci kişiliği gerektirir. Bir emekçinin gönlünü kazanmak için, bazen güleryüz, dostça davranış, dürüstçe bir tavır, bir ton laftan daha etkileyici olur.

Sosyalist kişi dürüstlüğüyle, tutarlılığıyla, gerçekleri açığa vurmaktaki kararlılığı ve cesaretiyle çevresine güven verir. Emekçiler ancak böyle devrimcilerle birlikte yürürler.

Devrimci mücadelede karşılaşılan sorunlar ve buna bağlı olarak çözümler, taktikler son derece çeşitlidir. Sosyalistler çok çeşitli araçları akıllıca kullanmasını bilmelidirler. Ama bu *esneklik* ve *ustalık* asla sosyalistleri makyavelist yöntemler kullanmaya götürmemelidir.

Ülkemizde, özellikle de çeşitli sol gruplar arasındaki ideolojik, politik mücadelede makyavelist yöntemler, son zamanlarda sık biçimde kullanılır olmuştur. Taraflar birbirlerini yıpratmak ve sözde başarı sağlamak için, bile bile gerçekdışı suçlamalara girişiyor, kimi zaman da bu çekişmede burjuvazinin desteğine başvuruyorlar. İdeolojik mücadelede haklı olduklarına inananların yalana başvurmalarına asla gerek yoktur. Yalan, bir süre için kitleleri ve kadroları yanıltmaya yarasa bile, bu durum geçicidir, gerçekler eninde-sonunda ortaya çıkacak ve onları güç durumda bırakacaktır.

Örneğin Maocular, sosyalist ülkeleri ve gerçek devrimcileri yıpratmak için pervasızca yalan söylüyorlar. Bir zamanlar burjuvazi de sosyalist ülkeler hakkında yalana dayalı bir kampanya yürütüyordu. Bu kampanya bugün de devam ediyor; an-

cak dünya kamuoyu sosyalist ülkeler hakkında eskisi kadar bilgisiz olmadığı için bu kampanyanın hızı kesilmiştir. Ama maocular, şimdi burjuva propagandasını üstlenmişler ve yalan söylemede onları fersah fersah aşmışlardır.

Yalan söyleyenler kitleleri ve en başta da arkalarından sürükledikleri saf taraftarlarını budala yerine koyanlardır. Faşist Alman propagandası yalana dayalıydı. «Bir yalanı sık sık tekrarla, kitleler ona alışacak ve onu doğru sanacaklardır!» Hitler'in propaganda yöntemi buydu ve ünlü *Göbbels Radyosu* bu işi üstlenmişti. Maocular aynı şeyi açıkça ÇİN'de ve başka yerlerde yapıyorlar. Nitekim Pekin basınının, sözde «Dörtlü Çete»yi eleştirirken, kendisinin son yıllarda Göbbels Radyosuna döndüğünü itiraf etmesi, —aynen bu terimi kullanması— herşeyi açık biçimde sergilemektedir.

Bu yönteme başvuranlar yalnız Maocular da değil. Son zamanlarda, bazı sosyal şöven gruplar da, örneğin dergimizi gözden düşürmek, onu gereği gibi izleyemeyen ilerici ve devrimci çevreleri yanıltmak için pekçok yalanlar söylediler. Özgürlük Yolu sosyalist dünya görüşünün yılmaz savunucusu olduğu, her türlü burjuva ve benzeri gerici ideolojilere karşı amansızca mücadele ettiği halde ona kara çalmaya kalkıştılar. Bazıları bu tür yalanları «tahsisli Radyo»larında tekrarlayıp duruyorlar. Onlar böylece makyavelizmin en çıplak örneklerini vermekte ve yalandan medet ummaktadırlar. Ama sosyal şövenizm de burjuva ideolojisinin bir biçimi olduğuna göre buna şaşmamak gerekir..

Yalandan medet umar hale gelmek büyük bir yozlaşmanın işaretidir. Devrimci bir hareket kendini bundan dikkatle korumak zorundadır.

Fedakârlık ve Cesaret

Burjuvaların ve kendi küçük dünyalarına kapanmış, kişisel mutlulukları peşinde koşan küçük burjuvaların devrimci fedakârlığı kavramaları güçtür. Bunlar, hayatlarını devrimci mücadeleye adayanları, sosyalistleri, yurtseverleri bir budala gibi değerlendirirler. Onların «felsefesi» farklıdır: «sen kendi gemini kurtarmaya bak!»

Ama sosyalist kişinin mutluluk anlayışı bir burjuvanınkinden, bir küçük burjuvanınkinden farklıdır. O, sömürücü toplumun binbir çirkinliği, haksızlığı içinde mutlu olamaz. Onun mutluluğu insanlığın güzel geleceğini kurma mücadelesindedir.

O, tek başına değil, ancak diğer insanlarla birlikte mutlu olunabileceğinin bilincindedir.

Diğer yandan, sömürücü sınıfların bu tür bir fedakârlığı gereksiz ve budalaca saymaları anlaşılır bir şeydir. Çünkü ezilen kitlelerin mücadelesi onlara karşıdır. Onlar kitlelerin dayanışma ve mücadele azmini yoketmeye, onları pasifleştirmeye çalışırlar. «Bu düzende de dileyen kişinin çalışıp zengin olması, *mutlu* olması mümkündür» derler. Onlara göre mutluluk zenginliktir.. Böyle şeyleri biraz da talihe, *şansa* bağlarlar.

Oysa ezilenlerin kurtuluşu mücadeleden geçer. Emekçiler burjuvalara ve toprak ağalarına karşı mücadele etmeden özgür ve mutlu olamazlar. Boyunduruk altındaki uluslar özgürlük mücadelesi vermeden kölelikten kurtulamazlar.

Bencillik burjuvazinin yaygınlaştırdığı bir hastalıktır: Salt kendisi için çalışmak, kendi kişisel rahatının peşinde koşmak, başkalarına aldırmamak ve acımasız olmak. Dizginsiz bir para hırsı, daha çok toprak, daha çok apartman ve üretim aracı.. Dilediği gibi gezip-tozan, dilediği gibi yiyip içen, giyinen burjuva, milyonlarca emekçinin çektiği işsizliği açlığı düşünmez. Onun saltanatı başkalarının sefaleti üzerine kurulmuştur. Onun bencil olması doğaldır, sınıfsal niteliğine uygundur.

Oysa emekçiler için bencillik kötü bir hastalıktır. Onlar ancak kendi aralarında sıkı bir dayanışma kurarak kurtuluşa ulaşabilirler. Bencil davranışlar onların birliğini bozar, mücadelelerini zayıflatır.

Başarı ve *başarısızlık* da sınıfların değer yargıları bakımından farklı anlamlar taşır. Bir burjuva için başarının ölçüsü, hiç kuşkusuz, edinilen servetle ölçülür. Burjuvazi kendi ölçülerini alt sınıflar içinde de yayar. Günün birinde milyoner olmak pekçok küçük burjuvanın düşü haline gelir. Küçük burjuvalar bir arsanın, evin, otomobilin peşinde ömür tüketirler. Küçük burjuva aydınlar, bürokratik çark içinde «üstün bir mevki»ye ulaşmak için didişip dururlar.

Toplumu değiştirecek olanlar elbette böyleleri değildir. Sosyalistler, devrimci mücadelenin öncü güçleri, kendilerini bu tür hastalıklardan korumak zorundadırlar. Sosyalist kişi bencilliği silkip atmalı, küçük burjuva düşlerinden uzak durmalıdır. Çevremizde sık sık rastlarız: Ateşli genç bir adam, okulunu bitirip evlenir, iyi bir iş edinir; birde bakarız ki o, çok sürmeden eski dediklerini unutmuş, mücadeleye yan çizmiş, konformist biri olup çıkmıştır.

Elbette, devrimci adam evlenmez, ya da o, yoksulluk içinde yaşamalıdır demiyoruz. Burjuva hastalıklarına, konformizme karşı çıkarken bizim savunduğumuz «bir lokma-bir hırka» felsefesi değildir. Tam tersine biz, devrim için çalışırken tüm insanlar için daha rahat bir yaşam, daha iyi beslenme, giyinme, eğitim vb. olanakları sağlayacak adil ve sürekli gelişen bir toplum kurmaya çalışıyoruz. Devrimci de olanakları ölçüsünde sağlığına, beslenmesine dikkat etmelidir. Ama besbelli, devrimcinin amaçlarıyla, bir burjuvanın, bir küçük burjuvanın amaçları birbirinden farklıdır. Devrimci kişi, kendini küçük burjuva özlemlerine, konformizme kaptırırsa o devrimci mücadeleden uzaklaşır, bir devrimci olmaktan çıkar.

Devrimci kişide para hırsı olamaz. Sosyalistler de parayı önemserler; ama onu devrimci mücadelede bir araç olarak kullanmak için. Yaşamını bile sosyalist mücadeleye adamış sosyalistler için para ve mal hırsı gülünç bir şeydir. O, devrimci mücadele uğrunda, enerjisini olduğu gibi maddi olanaklarını da esirgemez. O, devrimci mücadelenin çıkarlarını tüm kişisel çıkarlarının önünde tutar. Fedakârlık, sosyalist kişiliğin bir parçasıdır.

Çevremizde, devrimcilik konusunda lafa geldiği zaman mangalda kül bırakmayan kimi kişilerin, maddi fedakârlığa geldiği zaman şaşılacak derecede cimri olduklarına çok rastlarız. Böyleleri sosyalist filan değildirler. Böyleleri yurtsever de olamazlar. Başkaları kelleyi koltuğa almışken, yüz liralarına bile kıyamayanlar nasıl devrimci olduklarını iddia edebilirler? Böyleleri, lafta düzenin değişmesinden yana görünmekle birlikte, kişisel çıkarlarına dokunulmamasını isteyen bencil kişilerdir ve burjuva hastalıkları içinde yüzmektedirler. Bunlar, çıkarlarını tehlikede gördüklerinde devrimci mücadeleye açıktan cephe de alabilirler.

Kendisi fedakârlıktan kaçınan ve bunu hep başkalarından bekleyen kişinin tutumu çirkindir.

Cesaret de sosyalist kişiliğin bir parçasıdır. Devrimci mücadele elbette zorluklarla, engellerle, acılarla doludur. Yiğitçe mücadele etmeden, bu güçlüklere ve acılara katlanmadan kurtuluş mümkün değildir.

Sömürücüler, zalimler, sömürü ve zulmü sürdürmek için inatla savaşıyorlar. Onlar imtiyazlarını yitirmek istemiyorlar. Zulüm ve sömürü altında olanların ise, bu güçlü, örgütlü düşmanı yenilgiye uğratmak için daha da inatla ve korkusuzca

savaşmaları gerekir. Çünkü ezilenlerin kavgası haklı bir kavgadır; onlar özgürlük ve incansa bir yaşam için mücadele etmektedirler. Ve onların bu kavgada yitirecekleri birşey yok, «kazanacakları koskoca bir dünya var.»

Devrimcinin cesareti bilinçli bir cesarettir, bu, bir sokak kabadayısının, ya da şartlanmış birinin kör cesaretinden farklıdır. Bu tür ilkel «cesaret» örneklerine de yaşamda sık sık rastlarız. Örneğin emperyalistler arası savaşta da, ağalar, beyler arasındaki sidik yarıştırmalarında da emekçilerin, kendi hesaplarına değil, ama bu sömürücüler hesabına kahramanlık gösterdikleri olur. Bu tür cesaretin akıllıca bir yanı yoktur. Köylüler de sınır ve su meselesi, kız kaçırma ve benzer sebepler yüzünden aralarında kıyasıya kavga ederler, ölümün üstüne yürürler. Bu tür kavgalar ve cesaret örnekleri besbelli, emekçileri kurtuluşa götüremez. Devrimci cesaret, sömürüye ve zulme karşı verilen bilinçli, kollektif mücadele temeline dayanır.

Devrimci kişi, kendisi gibi emekçilere karşı düşmanca duygular taşımaz. O, başka emekçilere, başka halklara ve tüm ezilen insanlara karşı sevgi ve dostluk duyguları taşır. O, sömürüye ve zulme karşı mücadele eder, ve o, bu mücadelede inatçı, korkusuz, sabırlı bir savaşçıdır.

Çevrenizde, devrimci mücadeleye katılmaktan korku duyan insanlarla sık sık karşılaşırsınız. Böyleleri, «ya ekmeğimden olursam?» derler. Böyleleri «Ya başıma bir iş gelirse?» derler. Kimileri, «Aman benim çocuğum karışmasın da!» derler.. Böyleleri nasıl bir çağda yaşadıklarının, değişmelerin, fırtınaların farkında değillerdir. Küçük-küçük şeyleri kurtarmaya çalışmaktadırlar. Oysa korktukları çoğu zaman da başlarına gelir. Hiç beklemedikleri zamanda «ekmeklerinden» olabilirler; çünkü sömürü düzeni durmadan daha çok insanı işsizliğe, sefalete iter. Başlarına birşeyler gelir; çünkü insan bir zulüm düzeninde yaşadıkça heran yakasını zulme kaptırabilir. Çocuklar ise bu kavganın içinde büyüyorlar, sırça köşklerde değil.

Boşuna «korkunun ecele faydası yok» dememişler. Korkunun yapıp yapacağı yaşamı zehir etmektir. Yaşamları boyunca korku içinde yaşayan insanlar talihsiz kişilerdir. Korkudan kurtulmanın yolu ise sömürüye ve zulme karşı yiğitçe mücadele etmektir; çünkü ancak o zaman sömürücüler yenilecek, zulüm son bulacak, korkunun kaynakları kuruyacaktır. Devrimci mücadele, aynı zamanda korkusuz bir dünyada yaşamanın mücadelesidir.

İnsan hayatı elbet değerlidir. Bir devrimcinin hayatı ise daha da değerlidir. Çünkü o, bir sömürücüden, bir sömürücüye uşaklık yapan birinden, ya da hayatın seli içinde bilinçsizce sürüklenen birinden farklı olarak, dünyayı bilinçli biçimde kavramakta, onu değiştirmek için bilinçlice çaba göstermekte, insanlık için iyi, güzel şeyler düşünmekte ve bunun kavgasını vermektedir. Eğer o, gerektiğinde seve seve hayatını bile feda ediyorsa, bu onun budalalığından değil, taşıdığı üstün insanî değerlerden geliyor. İnsanla hayvanı ayıran şeyler insanın aklı, bilinci, onuru, yaratıcı nitelikleridir. Uşakça bir tutum, onursuzca bir yaşam insana yakışmaz. Kölece, onursuzca geçen bir yaşamın, bir bitkinin yaşamından ne farkı var?

Gönülalçak Olma

Kendini beğenmişlik de sosyalist ahlakla bağdaşmaz. Sosyalist kişi ne bilgisi, ne becerileri, ne de yaptıkları yüzünden kendisini bir büyüklük duygusuna kaptırmamalı, kibirli olmamalı, olur-olmaz övünmemelidir.

Kendini beğenmişlik de bencillikten kaynaklanır. Böyle kişiler sürekli olarak kendilerine farklı davranılmasını, övülmeyi, pohpohlanmayı beklerler. Kendini beğenmişliğin kökeninde ise güvensizlik duygusu, aşağılık kompleksi bulunur.

Kendini beğenmiş kişi hatalarını, kusurlarını göremez, eksiklerini tamamlayamaz, kendini yetkinleştiremez. Böylelerinin bazı yetenekleri de bulunabilir; ama boş bir kibirlilik yüzünden bu yeteneklerine de gölge düşürür, onları geliştiremez, çevrelerinde anti-pati uyandırır, ciddiye alınmazlar.

Kitlelerin sevdiği, değer verdiği, güven duyduğu insanlar gönülalçak insanlardır. Böyleleri kolaylıkla dost edinirler.

Sosyalist kişi de elbet bilgisi, becerileri, çalışkanlığı ve devrimci mücadeleye katkılarıyla övünç duyabilir; bu haklı, doğal bir duygudur. Ama bu duygu kendini beğenmişlik ve kibirden farklı birşeydir, devrimci kişi gösterişe, büyüklük kuruntusuna kaptırmamalıdır kendisini. Onun yaptıkları elbette devrimci hareket tarafından değerlendirilecektir. Devrimci hareket, uzun vadede doğru ile yanlışı, iyi ile kötüyü birbirinden ayırır. Fedakâr, çalışkan bir devrimci her zaman saflarda saygı uyandırır. Bir devrimci için en değerli şeyde arkadaşlarının kendisine duyduğu bu sevgi ve güvendir.

O, asla arkadaşlarını kıskanmamalıdır. Eğer arkadaşları bazı konularda daha yetenekli veya başarılı iseler, onları kıs-

kanmak için bir neden yoktur. Çünkü devrimci mücadele ortak bir mücadeledir. Arkadaşlarımızın başarısına devrimci hareket hesabına sevinmek gerekir. Hareketin çalışkan ve becerikli insanlara ihtiyacı vardır ve böyleleri ne kadar çok olursa o kadar iyi demektir.

Sosyalist kişi, hareketin kendisine verdiği hiçbir görevi küçümsememeli, hep birtakım «büyük» görevler, flaş işler verilmesini beklememelidir. O, bu tür bürokratça bir eğilimden, kariyerizmden uzak durmalıdır. Devrimci mücadele çetin bir iştir ve hareket fedakârlıkları ve becerileriyle zorlukların üstesinden gelen insanları, belli görevleri yürütebilecek insanları, onlar beklemeseler bile öne çıkarır, görevlendirir.

Sosyalist kişi arkadaşlarına büyüklük taslamamalı, hataları, eksikleri nedeniyle onlarla alay etmemelidir. O, kendi bildiklerini diğer arkadaşlarına da öğretmek için çaba göstermeli ve eksiklerini gidermede onlara dostça yardımcı olmalıdır.

Sosyalist kişi hatasını gördüğü zaman özeleştiri yapmaktan asla çekinmemeli, kendisine hatalarını söyleyenlere öfkelenmemelidir. Eleştiriden ve özeleştiriden kaçınmak bireyci bir tutumdur ve kollektif çalışmaya büyük zararlar verir.

Sosyalistler, arkadaşlar arasındaki kişisel sürtüşmeleri derinleştirmemeli, dedikodudan kesinlikle kaçınmalıdırlar. Onlar, sorunlarını karşılıklı oturup tartışarak yoldaşça çözümlemelidirler.

Kollektif Çalışma Alışkanlığı

Kollektif çalışma alışkanlığı edinmeden sosyalist olunamaz. Devrimci çalışmanın başarıları, kadroların uyum içinde çalışmalarına, iyi bir görev bölümüne, dayanışmaya bağlıdır.

Kişi ne kadar yetenekli olursa olsun, onun verimli olması, harekete katkıda bulunabilmesi ancak kollektif çalışma ilkelerine uymasıyla mümkündür.

Bireyci eğilimler sosyalist ahlaka yabancıdır. Bireycilik sömürücü toplumlardan kalma bir hastalıktır, sosyalist çalışmaya büyük zararlar verir.

Kimi kişiler, kendilerini her konuda karar ve direktif vermeye yeterli görür, arkadaşlarını küçümser, birçok zorunlu durumda onların görüşlerini almaktan ya da ortak kararlara varmaktan kaçınırlar. Böyleleri kendini beğenmiş tiplerdir. Bazıları, hareket içinde edindikleri saygınlığı, etkinliği salt kendi çabalarına, kendi kişisel yeteneklerine bağlarlar. Böyleleri bu

saygınlığın aslında kollektif bir çalışmanın ürünü olduğunu, kişinin salt kendi çabasıyla devrimci harekette başarılar sağlanamıyacağını kavramazlar. Böyleleri giderek yozlaşır, kendilerini herşeyin üstünde saymaya kalkışır ve kendi başlarına buyruk davranmaya kalkarlar.

Böyleleri budala tiplerdir ve iki ördek tarafından yükseklere kaldırılan La Fonten'in kaplumbağası gibidirler..

Sosyalist hareketler zaman zaman bu tiplerle karşılaşır ve bu tipler eğer hatalarından dönüp adam olmazlarsa hem hareket bundan zarar görür, hem de bu yükseklerde uçan kaplumbağalar bir anda yere çakılıp birer sıfıra dönüşürler. Sosyalist hareket, hareketin gücünü kendine maletmek isteyen ve bundan kendi hesabına parsa toplamaya kalkışan başıbozukları asla affetmez..

Devrimci mücadele milyonların katkısı ve çabasıyla hedefe doğru ilerler; devrimciler bu harekette acıları da sevinçleri de ortaklaşa paylaşırlar.

Kişi ne kadar yetenekli ve belli konularda deneyli olursa olsun, devrimci çalışmada yetkili organların kararlarına uymalı ve kendisi de katıldığı organlarda demokratik biçimde karar alınmasına ve alınan kararların uygulanmasına yardımcı olmalıdır. Kendisi farklı düşünüyorsa, arkadaşlarını buna ikna etmelidir. Ancak bu şekilde kadrolar belli sorumlulukları paylaşır ve devrimci çalışmaya isteklice katılırlar.

Kitlelerle Bağ Kurma Yeteneği

Sosyalistler kitleler içinde başarılı biçimde çalışmasını öğrenmedikçe, emekçilerle bağ kurmada ustalaşmadıkça iyi devrimciler olamazlar. Devrimci mücadelenin amacı kitleleri kurtuluşa götürmektir, bu da ancak onlarla güçlü bağlar kurularak, onlar mücadeleye kazanılarak yapılabilir.

Devrim, salt inançlı, kararlı bir devrimciler kadrosunun çaba ve fedakârlıklarıyla başarılamaz. Geniş emekçi kitlelerin desteğini kazanmak, onların enerjisini seferber etmek zorunludur. Bu nedenle de sosyalistler, yaşamın her düzeyinde kitlelerle yoğun, güçlü bağlar kurmasını öğrenmelidirler.

Hiç kimse bu konuda anadan doğma deneyimli ya da üstün yetenekli değildir. Kitlelerle bağ kurma ustalığı çalışmayla elde edilir.

Sosyalistler asla emekçileri küçümsememeli, ya da umutsuzluğa kapılmamalıdırlar. Emekçi kitleler arasında binyılların biriktirdiği şartlanmalar, tutucu değer yargıları vardır. Yüzyıllar boyu süren sömürü ve zulüm, düşmanın örgütlülüğü, gücü, amansızlığı onların gözlerini korkutmuştur. Yüzyılların yarattığı şartlanmalar, yanlış görüşler, birkaç ateşli konuşmayla, bir propaganda gezisi ile anında yokedilemez. Yine kitlelerin, ateşli bir devrimcinin çektiği ilk nutukla ayağa kalkıp sömürü ve zulmün üstüne yürüyeceği beklenmemelidir. Kitlelerin bilinçlenmesi, örgütlenmesi ve devrimci harekete katılması uzun, sabırlı çalışmaların, sınıf çatışmalarının ürünü olacaktır. .

Kısa vadede sonuç almaya kalkışmak ve umduğunu bulamayınca da kitleler hakkında umutsuzluğa, karamsarlığa kapılmak sabırsız, deneysiz kişilerin işidir. Akıllıca yürütülen devrimci çalışma asla boşa gitmez.

Her olanaktan yararlanarak gerçekler sabırla kitlelere anlatılmalı, kurtuluş yolu gösterilmelidir. Onlar tepki gösterebilirler, inançsızlıklarını açığa vurabilirler. Ama onların kafasında kuşkular da doğacaktır. Sonra onlar, bu anlatılanları bizzat yaşadıklarıyla, başlarına gelenlerle karşılaştıracaklardır. Önce bir ya da birkaç kişi sizin gibi düşündüklerini belli edeceklerdir. Sonra öyle bir an gelir ki değişmez sanılan düşünceler, tavırlar değişmeye, gerici yapı çözülmeye başlar; düşman, kitleler üzerindeki denetimini yitirir.

Sosyalistler emekçilerle dostluk, arkadaşlık ilişkileri kurmalı, onlarla bir «propagandacı» gibi değil, bir arkadaş gibi konuşmalıdırlar. Aile ilişkileri bu bakımdan önemlidir. Bu tür ilişkilerde sorunlar daha kolay ortaya dökülür, daha içtenlikle tartışılır.

Devrimcinin kullanacağı dil, ilişki kurduğu insanların garipsemiyeceği, rahatlıkla anlayacağı bir dil olmalıdır. Konuşmalarını hep bilimsel bir havaya büründürmek isteyenler, karmaşık bir terminoloji ile konuşmaya özenenler hem istediklerini anlatamazlar, hem de can sıkarlar. Sorunları kavrayan kişiler, en karmaşık sanılanları bile basit, sade bir dille, örneklerle anlatabilirler. Sosyalistlerin dili açık anlaşılır olmalıdır.

Sosyalistler ilişkilerinde sıcakkanlı, canayakın olmalıdırlar. Kibirli, asık suratlı tipler rahat ilişki kuramazlar. Pratikte sık sık karşılaşırız: Sanki devrimci adamın yüzü gülmezmiş gibi asık, turşu gibi suratla karşımıza çıkarlar. Oysa devrimcinin inançlı, kararlı, fedakâr ve yiğit oluşunun asık bir suratla hiç

ilgisi yoktur. Devrimciler, tam tersine hayat dolu, sıcak insanlardır.

Devrimci mücadele ne karamsarlığın, ne duygusal bir tepkiciliğin, ne nihilistçe bir inkarcılığın ürünüdür. O, toplumu ve dünyayı değiştirmeye yönelik, emekçi kitlelerin bilinçli ürünüdür. Devrimci mücadele emekçi kitleler ikna edilmeden, onlara ters düşülerek başarılamaz. Pratikte bunu da görüyoruz. Bu duruma düşenler elbette gerçek devrimciler veya sosyalistler değildirler. Bugün ülkemizde sol hareket adına, işçi sınıfı adına ortaya çıkan pekçok sapma var. Bu sapmalar birçok yerde, yanlışlarıyla devrimci harekete büyük zararlar veriyorlar. Bunlar kitlelere ters düşüyor, emekçilerin güvenini yitiriyor, hatta nefretini kazanıyor ve anarşistçe birbirleriyle uğraşıyorlar. Çeşitli maocu ve maceracı guruplar, faşist hareketin etkin olmadığı bazı yerlerde bunun pekçok örneğini verdiler.

Örneğin Tunceli'nin bazı köylerine yol yapılmasına bu tür guruplar karşı çıktılar, makinaların çalışmasını engellediler. Onlar, gerekçe olarak da, burjuvazinin yol yapmakla burayı pazara açmayı düşündüğünü ve askeri amaçlar güttüğünü söylüyorlar. Burjuvazinin yol politikasıyla kırsal alanları pazara açmak istediği doğru, askeri amaçlar güttüğü de. Ama bu böyle diye, yol yapımına karşı mı çıkılmalı? Bu sözde «devrimciler» köylülerin de yıllardır yol beklediklerini ve yolun onlar için taşıdığı hayati önemi görmüyorlar mı? Burjuvaziyle mücadelenin yöntemi besbelli bu değildir. Bu, budalaca bir «çocukluk hastalığı»dır ve sanayi devriminin başlarında makinalara saldıran İngiliz işçilerinin, kapitalizmin gelişmesine tepki duyan Rus narodniklerinin tavrından beterdir. Beterdir, çünkü o zanlar bu çocukluk hastalıkları yeni görülüyordu. Oysa onların teşhisi yapılalı yüzyıllar oldu.

İşte bu çocuk hastalıkları yüzündendir ki Tunceli'de ve benzer bazı yerlerde kitleler, bu garip «devrimciler»in yaptıklarına şaşa kalmaktadırlar. Kitlelerin onları kurtarıcı olarak görmeleri mümkün mü? Besbelli ki sosyalistlerin Tunceli gibi yerlerde yapacakları ilk iş, emekçi kitleleri öncelikle bu tür sapık akımların elinden kurtarmaktır.

Sosyalistler, kitlelerin dışında, olağanüstü insanlar değil, onların bilinçli, örgütlü bir parçasıdırlar. Ve kitlelerle bağlar sağlamlaştıkça yeni yeni emekçiler, aydınlar sosyalist hereketin saflarına katılacak devrimci mücadele büyüyecektir.

Başarının Şartı: Güçlü Sosyalist Ahlak

Ülkemizde mücadele giderek sertleşiyor. Düşmanın azgınca saldırılarını göğüslemek, sosyalist safları güçlendirmek, kitlelere gereği gibi yol gösterebilmek, kısacası bu mücadeleden başarıyla çıkabilmek için kadroları sosyalist ahlakla donatmak gerekir. Ancak gereği gibi bilgili, çalışkan, dürüst, yiğit, inançlı kadrolarla bu çetin mücadelenin üstesinden gelinebilir. Zaaflar ve hastalıklar ise mücadelemizi dağıtır, bozar.

Besbelli, bir sömürü düzeninde, yüzyılların yarattığı türlü şartlanmalar, hastalıklar ortamında, gerici güçlerin etki alanında sosyalist ahlak ilkelerini bir anda ve bütünüyle hayata geçirmek, kadroları bir anda kusursuz hale getirmek olanaksızdır. Ama bunun için kararlı mücadele edilmelidir. Sosyalist ahlakın önemi kavrandığı ve bunun için gereken mücadele verildiği zaman kadrolar gitgide yetkinleşecek, hatalar azalacak ve mücadele bundan büyük güç ve hız kazanacaktır.

Yeni Sömürgecilik Mekanizması ve «Uluslararası Ekonomik Düzen»

«Yeni Uluslararası Ekonomik Düzen» son yıllarda çeşitli uluslararası toplantılara konu olan ve tartışılan bir sorun. Geçenlerde Türkiye Dışişleri Bakanlığı ile Siyasal Bilgiler Fakültesi, ortaklaşa bununla ilgili olarak bir seminer düzenlediler. Bunca yoğun sosyal ve ekonomik uğraşların arasında böyle bir toplantının düzenlenmesi ve Türkiye Başbakanı'nın orada bir konuşma yaparak gelişmiş ülkelerin azgelişmişlerin kalkınmalarını engellemek istediklerini belirtmesi ayrıca yeni bir yaklaşım sayılacağından, önemlidir. «Yeni Uluslararası Ekonomik Düzen» üzerinde ciddi olarak durulması gereken bir sorun. Bu sorunu inceleyebilmek ve ülkeleri böyle bir arayışa iten nedenleri bilebilmek için emperyalist sömürü çarkının günümüzde nasıl işlediğine bakmak ve kısaca da olsa onu incelemek gerekir. Çünkü YUED sorunun gündeme gelmesinin nedeni emperyalist sömürünün vardığı boyutlardır.

Emperyalizm, Birinci ve İkinci Dünya savaşlarının ardından genel bunalıma girdi. Birinci bunalım Sovyet Devriminin, ikinci bunalım ise Halk demokrasilerinin ortaya çıkmasından sonraki döneme rastlar. Ayrıca 20. yüzyılın başından itibaren gelişen ulusal bilinç giderek anti-emperyalist niteliğe büründü, yayıldı, genişledi. İkinci Dünya Savaşını takibeden yıllarda sömürgelerdeki ulusal kurtuluş mücadeleleri emperyalistleri ciddi olarak tehdit edecek boyutlara ulaştı. Birçok ülkede peşpeşe kölelik zincirlerinin koparılarak atılması, ulusların kaderlerini serbestçe tayin etme hakları için savaşmaları, sosyalist sistemin bu uluslara siyasal, ekonomik, askeri ve kültürel sahada sağladığı dostça destek, emperyalistleri politikalarını dünya çapında yeniden düzenlemeye götürdü. Üstelik İkinci Dünya Savaşı Avrupa'yı da yıkımı götürmüştü. Kapitalist ülkeler çok büyük güçlüklerle karşı karşıyaydılar. Yıkılan ekonomilerini onarmak en zor görevlerden biri olarak önlerinde duruyordu. Ayrıca savaş işçi sınıfı başta olmak üzere kitlelerin bilinçlenmesine neden olmuştu. Halklar geniş ölçüde barış istiyor ve tekellerin çıkarları için yeni maceralara atılmaya karşı çıkıyorlardı. Öyleyse savaşın yarattığı yıkıntıyı yok etmek, sosyalizmin dünya üzerinde gelişip güçlenmesini ve yeni alanlarda hayata geçmesini önlemek, ulusal kurtuluş mücadelesi veren ülkelerdeki hareketleri boğmak, eğer bu mümkün değilse kurtuluştan sonra bu ülkelere yaklaşarak onları yeni sömürgecilik ilişkileri içerisine sokmak ve böylece bir yandan onların hammaddelerine el koymak, bir yandan da oraları

mal ve sermaye ihraç pazarları olarak elde tutmak. Yani emperyalist boyunduruğu yeniden bu ülkelerin boyunlarına geçirmek.

Bunun ötesinde emperyalist ülkeler şunu gördüler ki aralarındaki çıkar çelişkilerini silâh gücüyle çözmeye çalışmak kendilerine bir şey kazandırmıyor, tam tersine sistemi giderek zayıflatıyor. Onun için bu çelişkileri mümkün olduğu kadar savaşa baş vurmadan çözmek ve dünya üzerinde sömürüyü sürdürmekte işbirliği etmek için biraraya geldiler, yeni örgütlenmelere gittiler.

Ayrıca madem ki eski yöntemler büyük ölçüde artık geçerli değildi, yenilerini bulmak, sömürüyü büyük ölçüde gizlemeye çalışarak sürdürmek gerekiyordu. Emperyalist blok da böyle yaptı. Yeni yöntemler ve yeni araçlar geliştirdi.

Şimdi bu yöntemlerden ve oluşturulan örgütlerden bahsederek mekanizmanın işleyiş tarzını daha yakından görmeye çalışalım. Ancak bu şekilde, günümüzdeki tutucu rejimleri daha «Yeni Uluslararası Ekonomik Düzen» arayışına sevkeden nedenleri ortaya çıkarabiliriz.

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra hız kazanan yeni sömürgecilik yöntemlerini şu başlıklar altında toplayabiliriz.

1 — Sanayi sermayesi ile mali sermayenin yeni ihraç biçimleri,

2 — Başvurulan askeri yöntemler,

3 — Dış ticaretteki uygulamalar.

4 — Uluslararası ve bölgesel örgütlerin kullanılması ile yardım ve kalkınma programlarının yürürlüğe konması.

5 — Sömürge olmaktan kurtulmuş ülkelerde görünüşte bağımsızlığı, özünde ise yeni bağımlılığı doğrudan çeşitli faaliyetler.

Yukarıda sayılan yöntemlerin nasıl işlediklerini incelemeye geçmeden önce bugün emperyalizmin sömürü çarkına dahil bulunan ve genel olarak «gelişmekte olan» veya «azgelişmiş» diye adlandırılan ülkelerin ekonomik ve sosyal düzeylerini gösterecek kısa bilgiler vermenin yararları vardır.

1960 - 70 yılları arasında çeşitli tarihlerde hesaplanmış olan şu rakamlar günümüzde de geçerlidirler.

ABD ile Kanada'nın toplam gayrisafi milli hasılası, tüm Latin Amerika ülkelerinin G.S.M.H.'sından 15 kat fazladır. Avrupa'nın G.S.M.H.'sı Afrika'nınkini 10 kat aşar. Japonya'nınki ise Güney ve Güneydoğu Asya'nınkine eşittir. Azgelişmiş ülkelerin sanayi üretimi dünyadaki toplam sanayi üretiminin yüzde 8'i kadardır.

Sanayi sermayesi ile mali sermayenin ihraç biçimleri:

Sanayi ihracı tekelci kapitalizmin, yani emperyalizmin bir özelliğidir. Tekeller bu sayede büyük çıkarlar sağlarlar. Sermaye ya borç olarak verilir ve karşılığında faiz alınır, ya da belli yatırımların tekeller tarafından yapılması suretiyle ihraç edilir. Her iki halde de sermayeyi ihraç eden ülke veya tekel geniş imtiyazlar elde eder, ülke içerisinde nüfusunu arttırır. Sonra borç vermeler birbirini izler ve altından kalkılamaz derecede büyür. Zamanla ödenen yıllık faiz miktarı ana parayı aşmaya başlar. Hele, eğer borçlu ülke ekonomisini sağlıklı bir yapıya kavuşturamamışsa enflasyon ve işsizlik büyür, ithalât ihracat dengesi bozulur. Bu durumda dış borçları ödeyemez hale gelen ülke onları ertelemeye çalışırken, yeni borç kaynakları arar. Bu ekonomik kaos borçların aşırı derecede yığılması-

na neden olur. ABD'nin 1962 yılında Latin Amerika ülkelerinden sağladığı kâr, Amerikan özel yatırımlarını 761 milyon, 1963'te 801 milyon, 1966'da 905 milyon ve 1967'de ise 1.022 milyar doları aşmaktadır. 1950 - 68 yılları arasında Amerikan tekellerinin Peru'ya ihraç ettikleri sermaye tutarı 341 milyon dolar iken aynı dönemde elde ettikleri kâr 1.512 milyar doları bulmaktadır. Görülüyor ki ABD'nin yaptığı yardımlar ve yatırımlar aslında azgelişmiş ülkelerin ABD'ye yardım etmeleri şekline dönüşmüştür.

Ancak bu mekanizmanın işleyişini dışarıdan rahatlıkla görebilme olanağı her zaman yoktur. Emperyalistler çok ince taktiklere başvurup sömürüyü gizleme imkânlarına sahiptirler. Bu taktiklerden bir tanesi tekellerin yerli sermaye çevreleriyle işbirliği yaparak ortak şirketler oluşturmalarıdır. Bu hem yabancı tekelin sömürüsünü gizler, hem ülke ekonomisinin onların istedikleri biçime bürünmesini kolaylaştırır, hem de doğal kaynaklarla ucuz işgücünün elde edilmesini imkân dahiline sokar. Bunun dışında tekellerin oluşturdukları ve onlara «ön yatırım koşulları» hazırlamayı üstlenen uluslararası özel fonların rollerinden de bahsetmek gerekir. Bunlar kanalıyla azgelişmiş ülkeye yatırım yapılmadan önce hükümet garantisi istenir, adam satın alınır, hile ve şantaj yollarına başvururlar ve kâr miktarı oldukça büyütülür.

Gerek şirketler, gerekse onların devletleri arasında sermaye ihracı konusunda sürekli bir rekabet vardır. İkinci Dünya Savaşı'nın bitmesinden sonra rakipsiz kalan ABD bugün ciddi gerilemeler göstermektedir. Özellikle Japon ve Alman tekelleri ABD'deki ağabeyileri için tehlikeli denecek ölçüde gelişme gösteriyorlar. Rekabet gizli veya açık biçimde sürüp gitmektedir.

Azgelişmiş ülkelerde borç miktarı durmadan arttığı gibi yapılan yabancı yatırımların miktarı ve etkinlikleri de artış gösteriyor. Örneğin 1970 yılında Hindistan'da 4 kalkınma planı üzerinde yapılan incelemede Özel sektöre toplam olarak tahsis edilen miktarlar içerisindeki yabancı sermaye yüzdesi 1. plan döneminde 10.1, 2. plan döneminde 27.7, üçüncüsünde 29.3, dördüncüsünde ise 35.1'dir. Görülüyor ki yabancı sermaye Hindistan'da giderek daha büyük miktarda özel kesime akmış ve onun etkinliğini arttırmıştır.

1967 yılında Hindistan'da özel yatırımlar içerisindeki en büyük pay İngiltere'ye ait bulunmaktadır. Ancak İngiltere'nin bu payı 1963 yılında % 61 iken, 1967'de % 48'e düşmüş, buna karşılık ABD'nin payı aynı dönemde % 15'ten 25'e çakmıştır.

Sermaye ihracında tekellerin çeşitli güçlüklerle karşılaştıkları da olur. Bu güçlüklerden biri sosyalist ülkelerin gelişmekte olan ülkelere yaptıkları yardımlardır. Bu yardımlar kapitalist ülkelerinkinden nitelik itibariyle farklıdır. OECD raporlarına göre Sovyetler Birliği'nin gelişmekte olan ülkelere 1954 - 68 yılları arasında yaptığı yardımların tutarı 6.296 milyar doları bulmaktadır. Sosyalist ülkelerin sağladıkları toplam yardımlar ise 9.705 milyar dolardır. Sosyalist ülkelerin sağladıkları krediler uygun koşullarla verilmektedir. En önemlisi, bu krediler ülkelerin ekonomik kalkınmalarına yardımcı olacak, sanayi, enerji ve diğer hayati alanlardaki projeler için verilmektedir. Faiz oranları oldukça düşüktür. Oysa tekeller yatırım

yaptıkları zaman bütün yolları deneyerek o ülkelerin ekonomilerinini bağımlı tutmaya, tüketime yöneltmeye ve ciddi sanayileşmeyi engellemeye yönelirler. Özellikle gelişmiş kapitalist ülkelerin yapmakta yarar görmedikleri dallarda bunların sanayileşmelerine izin verilmekte, temel ihtiyaçlar yerine tüketim mallarının montajına yönelik yatırımlara öncelik tanınmaktadır. Türkiye'nin durumuna bakmak yeterlidir; bunun için başka kanıt aramaya gerek yok.

Emperyalistler azgelişmiş ülkelere yardım yapar veya borç verirlerken anti-komünizmin canlı tutulmasına, sosyalist hareketlerin gelişmesinin engellenmesine ve emekçilerin baskı altında tutulmasına özel bir önem verirler.

Askeri yöntemlerin uygulanması :

Emperyalizm, meydana getirdiği büyük çıkar ağının parçalanmasını engellemek ve değişen koşullara göre yeni sömürü ilişkilerine girebilmek için saldırgan askeri bloklar oluşturmuş ve yabancı ülkelerde üsler kurmuştur. Gerektiği zaman bir dünya savaşını çıkarabilmek, bağımlılık ilişkileri içerisinde tuttuğu ülkelerde anti-emperyalist, sömürüye karşı olan hareketleri bastırabilmek için büyük askeri güçlerin varlığına ihtiyaç duymaktadır. Gerektiği zaman askeri ve polisiye operasyonlara girişilir.

NATO, CENTO, Güneydoğu Asya ülkelerinden bir kısmının içerisinde bulundukları SEATO ve ADÖ bunların başlıcalarıdır. 1967 yılında Yunanistan'da faşist Cunta NATO'nun «Promete Operasyonu» sonucu olarak iktidara gelip oturdu. İran yönetimi ülkenin petrol gelirlerini Amerikan silâhlarına yatırıyor ve Ortadoğu'da emperyalizmin maşası olarak görev yapıyor. CENTO'nun asıl amacı bölgedeki halkların ulusal kurtuluş mücadeleleri ile işçi sınıfı hareketlerini bastırmaktır. SEATO Güneydoğu Asya'da, ADÖ ise Latin Amerika'da ABD'nin başını çektiği emperyalist dünyanın çıkarlarını savunurlar. Gerektiği zaman gerici yönetimler bu askeri birlikleri, emperyalizmin ve onların ortakları yerli çıkar çevrelerinin hesabına kullanmaktan kaçınmazlar.

Dış Ticaret Uygulamaları:

Azgelişmiş ülkelerin sömürülmeleri için en elverişli koşullar dış ticaret alanındadır. Yıllardan beri azgelişmiş ülkelerin ithalât payları artış, ihracat payları ise azalış kaydetmektedir. Yani Dünya ticareti devamlı bir şekilde azgelişmişlerin aleyhine sonuçlar veriyor. Bu, hem bağımlılık ilişkilerinden ötürü bu ülkelerin ithalâtının ihracattan daha fazla büyüme göstermesi, hem de ithal malları fiyatlarının, ihraç ettikleri malların fiyatlarına göre daha hızlı bir yükselme göstermesindendir. Hattâ bazı malların fiyatları (azgelişmiş ülkelerin ihraç ettikleri malların) mutlak bir gerileme dahi göstermişlerdir.

1954 ile 1962 yılları arasında azgelişmişlerin ihracatında önemli bir yere sahip olan kahve, çay ve kakao fiyatları % 50 oranında düşüş kaydetmişler ki bu oran 8 yıllık süre için küçümsenmeyecek bir rakamdır. 1953 ile 1957 yılları arasında gelişmekte olan ülkelerin dünya ticaret hacmi içerisindeki payları yüzde 27'den, yüzde 19'a düştü. Bu ülkelerin emperyalist devletlerle olan ticareti 1957-62 yılları arasında 8.5 milyar dolar açık verdi. Latin Amerika ülkeleri 1960 - 65 yılları arasında ABD ile

yaptıkları ticarette her yıl ortalama 1.5 milyar dolar zarara girdiler.

Sosyalist ülkelerin dışındaki dünya ticaret hacmi içerisinde azgelişmişlerin payı daha çok azalış gösteriyor. 1953'te % 28 olan bu pay 1963'te % 22.6'ya düştü. Bu düşüşten bahsederken gözönünde bulundurulması gereken en önemli husus şudur: Az gelişmiş ülkelerin toplam ticaret hacminde azalma olduğu için dünya ticareti içerisindeki payları düşmemiş, tam tersine toplam ticaret miktarları artmıştır. Ancak yukarıda da değinildiği gibi fiyat hareketleri emperyalist ülkelerin ihraç mallarının lehine, azgelişmiş olanların ise aleyhine gelişme gösterdiği için bu sonuç ortaya çıkmıştır. Bu dengesizlik günümüzde de aynen sürmekte ve giderek büyümektedir.

Dış ticaretdeki dengesiz gelişmeye başka örnekler verilebilir. Gana hükümeti 1955 yılında bir traktör satınalabilmek için 3.06 ton kakao satmak zorundaydı. 1962 yılında aynı traktöre sahip olabilmek için satması gereken kakao miktarı 7.14 tondu. Brezilya'nın aynı traktöre sahip olabilmesi için 1955 yılında 2.38 ton, 1962 yılında ise 4.79 ton kahve satması gerekiyordu. Kalkınma yolundaki ülkelerin 1961-70 dönemindeki ticaret açıklarının tutarı 62 milyar doları bulmaktadır. Gelişme sürecindeki bir ülke 1960 yılında 25 ton tabii kauçuk sattığında 6 adet traktör satınalabiliyordu. 1965 yılında bu miktarda kauçuk satmak suretiyle üç buçuk, 1975 yılında ise sadece iki traktör satın alabilmekteydi. 1950'lerde bu ülkelerin toplam dünya ticareti içerisinde üçte bir dolayında olan payları 1960'ta dörtte bire, 1970'lerde ise beşte bire düştü. Bunun tek istisnası petrol ihracatçısı ülkelerin özellikle OPEC kanalıyla yüksek tuttukları petrol fiyatlarıdır.

UNCTAD belgelerine göre 1970 yılında kapitalist ülkeler azgelişmiş ülkelerden satınaldıkları 30 milyar dolar değerindeki hammaddeleri işleyerek mamul madde haline getirdikten sonra 200 milyar dolara satmışlardır. Sanayi mallarının ihracatı gelişmiş kapitalist ülkelerin denetimindedir. Bu ülkelerde verimlilik artışı ücretlere ve karlara yansımakta, elde edilen ürünler ihraç edilebilmektedir. Oysa azgelişmiş ülkelerde durum böyle değildir. Bu ülkelerde sağlanan verimlilik artışı ihraç olanaklarının kısıtlı olması yüzünden mal arzında fazlalık yaratmaktadır. Sonuçta ya fiyatlar düşerek iflasları getirmekte, ya da üretimin daralması sonucunu doğurmaktadır. Azgelişmiş ülkelerin ödemeler dengesinin bozuk olması çoğu zaman onları devalüasyon yapmaya zorlamakta ise de sonuçta bu da sorunlara çözüm getirmemektedir. Çünkü bu ülkelerin paralarının değerlerini düşürmeleri dahi dış ülkelerde ihraç mallarına olan talep miktarını çoğaltmamakta ve ardından ödemeler dengesinin eskisine göre daha büyük ölçüde bozulmasına neden olmaktadır. Esasında devalüasyon önerileri hemen her zaman uluslararası mâli kurumlardan gelmektedir ki bu kurumlar zaten emperyalizmin çıkarlarını korumak amacıyla faaliyet göstermektedirler.

Azgelişmiş ülkelerin ihraç ürünleri arasında sanayi mallarının payı oldukça düşüktür. Bunlar daha ziyade hammadde ihracatçısıdırlar. Fakat bu ülkelerin toplam ihracat miktarları içerisindeki payı 1960'lardan sonra bir artış göstermiştir. Ancak gene de dünya sanayi malları ihracatı içerisindeki paylarında düşme görülmüştür.

1960 yılında azgelişmiş ülkelerin sanayi mallarının ihracatı içerisindeki payları yüzde 12.6 iken, 1975 yılında bu pay yüzde 37.9'a çıkmıştır. Ancak dünya sanayi malları toplam ticaretinin sadece % 8'i bu ülkelerce gerçekleştirilebilmektedir.

Bu «eşitsiz değişim» dışında emperyalistlerin azgelişmiş ülkelerin üretimlerini düşürmek ve onları kendilerine bağlı durumda tutmak için başvurdukları bir yöntem de dampingdir. Özellikle tarımsal üretimde sık sık bu yola başvurulduğu görülmektedir. Gelişmiş kapitalist ülke elindeki tarım ürünleri fazlasını düşük fiyatla azgelişmişlere satmakta veya yardım şeklinde vererek başka alanlarda bir sürü ekonomik ve politik avantajlar elde etmekte ve o ülkelerin tarımsal üretimlerinin gerilemesine neden olmaktadır. Bunun en çarpıcı örneği ABD'nin Hindistan'a yaptığı gıda maddeleri yardımıdır. Bu yardımlar yüzünden Hindistan'da tarım reformları geri plana itilmiş ve üretim miktarının düşmesine neden olunmuştur. Hindistan Hükümeti ABD'den satın aldığı tahılı ithalât fiyatının altında bir fiyatla halka ulaştırıyor ve aradaki farkı kapatmak için büyük fonlar oluşturuyor. Konuyla ilgili hemen hemen tüm Hindistan kurumlarıyla, uzmanlarının birleştikleri nokta şudur: Eğer Hindistan Hükümeti bu iş için ayırdığı fonları toprak reformu yapmak için harcasaydı, Hindistan'da tarım sorunu büyük ölçüde çözüme kavuşurdu.

Azgelişmiş ülkelerin dış ticaret uygulamalarından zarar görmelerinin bir diğer nedeni de gelişmiş kapitalist ülkelerin uyguladıkları himayecilik önlemleridir. Azgelişmiş ülkelerin ihraç mallarına tekeller tarafından uygulanan miktar tahditleri ve gümrük vergileri zaten talep elâstikiyetleri kıt olan bu malların satılmalarını derhal önleyebilmektedir. Çünkü azgelişmişlerin ihraç ürünlerinin dünya çapında rekabet güçleri çok sınırlıdır. Dolayısıyla bir ülkeye yapılan ihracat engellendi mi, başka ülkelere yapılması kolaylıkla mümkün olmaz. Son zamanlarda Türkiye'nin Avrupa piyasalarına satabildiği tek sanayi mamulü olan tekstil ürünlerine, AET ortaklığına rağmen sınırlama getirilmesi ve ihracatının engellenmesi bunun en yeni örneklerinden biridir.

Kara, deniz ve hava nakliye filolarının gelişmiş kapitalist ülkelerin elinde bulunması da dış ticaretin gelişmesini azgelişmişlerin aleyhine çevirmektedir. Bu ülkeler nakliye için büyük miktarda navlun ödemek zorunda kalıyorlar.

1966 yılında gelişmekte olan ülkelerden kapitalist ülkelere çeşitli yollardan akan kâr transferleri, bu ülkelere kapitalist dünyanın götürdüğü sermaye toplamının % 75'ini bulmuştur.

Sömürge olmaktan kurtulmuş ülkelerde görünüşte bağımsızlığı fakat özünde yeni bağımlılığı doğuran faaliyetler:

Sosyalist sistem, Ulusal kurtuluş mücadelelerinin dayatması ve kapitalist ülkelerin işçi sınıflarının devrimci-demokratik kavgalarının yükselmesi, emperyalizmin sömürgeci baskılarını paramparça etti ve onu dünya çapında geriletti. Ne var ki emperyalistler geri çekilir ve sömürgeler bağımsızlık kazanırlarken çeşitli hile yöntemlerine baş vurdular. Birçok ülkede silâhlı halk ayaklanması ile kovulacaklarını anladıklarından erken davrandılar ve sözde bu ülkelere bağımsızlıklarını kendileri vermek istiyormuş gibi yeni anlaşmalar

yapmaya başladılar. Oysa emperyalizm mecbur edilmedikçe sömürgelerden çekilmez. Özellikle İngiliz sömürgecilik tarihinde bu tür geri çekilmelere sık sık rastlanmıştır. İngiltere, sömürgelerinden geri çekilirken birçok ekonomik, siyasal ve hukuki ilişkiler kurdu. Böylece sözde bağımsızlığına kavuşan ülkeler, İngiltere'ye bağımlı halde kaldılar. Bazı yerlerde federasyonlar oluşturuldu. Bazılarında yönetim kademelerinde görev alanların seçilmelerinde İngiltere'nin söz sahibi olarak kalmaları sağlandı. Çeşitli ikili ekonomik antlaşmalar imzalandı ve İngilizlere imtiyazlar tanındı. Yer yer kendilerine bağlı kukla yöneticileri işbaşına getirmek için oyunlar tezgâhladılar. Günümüzde İngiliz Uluslar Topluluğu denen topluluğun varlığı ve Irkçı İan Smith'in Rodezya'da iktidarda bulunması bu ilişkilere örnek teşkil eder.

Uluslararası ve bölgesel örgütlerin kurulması ile yardım ve kalkınma programlarının uygulanması:

Emperyalist sömürü «yardım ve kalkınma programları» görünümü altında sürdürülmektedir. Tüm dünya ve bu arada Türkiye'nin de çok iyi bildiği «Truman Doktrini» ve «Marshall Planı» bunlardandır. Bu iki planın başlıca amacı emperyalizmin çıkarlarını mümkün olduğu kadar dostluk ve yardım görüntüsüyle dünya çapında korumaktır. Tabi bu arada soğuk savaş da canlı tutuldu ve emperyalistlerin girdikleri ülkelerde «komünizm tehlikesi»ne karşı savaştıkları yolunda güçlü bir propaganda yapıldı. Büyük askeri paktların ve emperyalizmin diğer örgütlerinin doğdukları yıllar bu dönemdir.

ABD ve diğer emperyalistler tarafından yapılan yardımlar hiç bir zaman kâğıt üzerinde gösterilen görevleri yapmamışlardır. Bu yardımları alan hiç bir ülkenin ekonomisi kurtulamamış, kalkınma gerçekleştirilememiştir. Tam tersine yardım maskesi altında bu ülkelerin yeraltı ve yerüstü zenginlik kaynakları talan edilmiş, ekonomik gelişme o ülke halkının ihtiyaçlarına cevap verecek tarzda değil, tam tersine tekellerin istedikleri bir şekle sokulmuştur.

Yardımlar temelde ekonomik sömürünün devamına yarayan başka birçok amacı gerçekleştirmek üzere yapılmaktadırlar.

1 — Emperyalistler yardım alan ülkede emperyalizme körü körüne bağlı ve tekellerin hizmetinde kusur etmeyen yöneticileri işbaşına getirmeye çalışmışlar ve tutucu rejimlerin yaşamasını sağlamışlardır. Latin Amerika ülkelerinin hemen hemen tamamı, Güneydoğu Asya'daki kukla rejimler, İran ve Suudi Arabistan gibi ülkelerin durumu budur.

2 — Yardım yapılan ülkede özel girişimciliğin geliştirilmesine çalışılır. Böylece içerde hızla palazlanan sömürücü çevreler emperyalizmin ülkede at oynatmasına yardımcı olan ve ülkenin siyasal kaderine el koyan bir güç haline dönüşürler.

3 — Yardımlar hiç bir zaman ülkeleri gerçekten kalkındıracak bir amaç için yapılmamışlardır. Esasında yapılan bu yardımların büyük bir bölümü zaten askeri amaçlıdır. Yardımların öncelikle askeri amaçlı olmalarının emperyalistler açısından doğal ve mantıki nedenleri vardır. Her şeyden önce azgelişmiş ülkelerin gerçekten kalkınmalarını sağlayacak çabalar tekelci kapitalizmin karakterine ters düşer. Çünkü tekeller girdik-

leri ülkeleri kalkındırmak için değil, sömürmek için girerler. Ayrıca silâh sanayii teknolojik değişikliklerin en hızlı bir biçimde gerçekleştiği sanayi dalıdır. En modern silâhlar bile kısa bir sürede demode olur ve yeni yapılanların karşısında savaş gücünü yitirirler. Emperyalist ülkelerde çok sayıda silâh mevcut olduğundan, hurda haline gelmiş eskilerini elden çıkarmak zorunda kalıyorlar. Sonuçta bu silâhları azgelişmiş ülkelere paralı ve parasız olarak veriyorlar. Ancak bu silâhların kullanılması için yapılan eğitim, yedek parça alımı, benzin sarfı nedeniyle harcanan paralar silâhların fiyatlarını kat kat arttırmaktadır. Üstelik bu yolla azgelişmiş ülkelerin ordularının eğitimi emperyalizmin tamamen denetimine girer ve bütün ilerici dönüşümlerin karşısında olan, emekçilere düşman, sömürü çevreleri ile emperyalistlerin hizmetine giren bir kurum haline dönüşür. Emperyalizm ne zaman çıkarlarını tehlikede görse kendisine bağlı bu güçleri harekete geçirir. Bunun ötesinde büyük insan gücünün silâh altında tutulması, ekonomik kaynakların askeri harcamalara gitmesi bu ülkelerin ekonomilerini ağır bir yükün altına sokar ve kalkınma tamamen bir hayal ürünü haline gelir.

4 — Ülkeleri kontrol altında tutmak için anti-komünizmi canlandırmak:

Türkiye emekçileri anti-komünist propagandanın kendilerine neye mal olduğunun bilincindeler. Bu yöntemler emperyalist mihraklar tarafından organize edildiğinden her yerde birbirinin benzeridir. Gericilik nerede hortlarsa, sömürü nerede yoğunlaşıp emekçileri ezse ve uluslar nerede zulüm ve baskı altında tutulsalar, orada gerici güçler önce hayali bir komünist tehlike yaratır, güçlü yalan mekanizmalarını harekete geçirirler. Emperyalizmin yardımı bunun gerçekleştirilmesi için çeşitli koşullar ileri sürer, kendine bağlı kadrolar oluşturur.

Bir ABD Savunma Bakanlığı raporunda şöyle deniliyor:

«Komünist olmayan dünyanın her yerine yayılmış siyasi ve güvenlik çıkarlarımız, müttefiklerimiz ve askeri güçlerimiz vardır... 20. yüzyıl, iki Dünya Savaşının etkisiyle eski düzenin çözülmesine, hem Avrupa ve hem de Asya'da büyük destek gören komünizmin ortaya çıkmasına, birçok zayıf fakat keskin ve milliyetçi yeni ulusların doğmasına yol açmış olan sömürgecilik döneminin sona ermesine... ABD'nin çıkarlarının bir dünya gücünün geniş sorumluluklarını kabul etmemizi ve bu sorumlulukları yerine getirmemizi gerektirmiş olması bu olayların uzun vadeli sonuçlarından birisidir.»

Başkan Kennedy 1961 yılında yaptığı bir konuşmada çok daha açık olarak meseleyi ortaya koyuyordu.

«Dış yardım ABD'nin denetleme ve etkileme aracı olan ve kesinlikle çökecek, ya da komünist bloka geçebilecek ülkeleri güçlendirmeyi sağlayan bir yöntemdir.»

Başkan bir yıl sonra New York Şehrinde Ekonomi Klübünde yaptığı konuşmada aynı sözleri tekrarlıyordu:

«Dış yardım Birleşik Devletlerin dünya üzerinde etki ve kontrolü elde etmesini ve çökmesi ya da komünist bloka geçmesi kesin olarak mukadder olan bir çok ülkenin bu duruma düşmemesini sağlayan bir metoddur.»

Emperyalizm, yardım alan ülkenin işlerine doğrudan müdaha-

le etmekten ve bunun için her çareye başvurmaktan kaçınmaz. 1967 yılında Ortadoğu'ya yapılan yardımlar konusunda Meclis'te konuşan Savunma Bakanı ve şimdiki Dünya Bankası Müdürü Robert Mc Namara'nın sözleri bu politikanın anlaşılması için bütün ipuçlarını vermektedir.

«Yakın ve Ortadoğu, Birleşik Devletler açısından taşıdığı stratejik önemi devam ettirmektedir, çünkü bu bölge siyasi, askeri ve ekonomik çıkarların birleştiği kavşaktır ve çünkü Ortadoğu petrolü Batı için hayati önem taşımaktadır. Bundan ötürü bu bölgenin istikrarlı ve sürekli bir kalkınma içinde olmasında bizim çok büyük çıkarlarımız vardır. Yunanistan, Türkiye ve İran ile olan ittifak ilişkilerimizi devam ettirmekte de büyük çıkarlarımız vardır, zira bu üç ülke Sovyetler Birliği, sıcak deniz limanları ve Ortadoğu'nun petrol yatakları arasında yer almaktadır...»

Bakan aynı konuşmada Latin Amerika ülkelerine yapılan yardımla ilgili olarak da şunları söylemektedir:

«Dolayısıyla Latin Amerika'ya yapılan askeri yardım programlarımız, içgüvenliğin sağlanmasında alınacak sivil tedbir eylemlerini desteklemeye yönelik olmaya devam edecektir...»

Latin Amerika komünist partilerinin geniş bir «anti-emperyalist cepheler yaratma çabalarının sürdüğünü,» öğrenci ve diğer aydın gruplarına sızmaya örgütlü işçileri kontrol etmeye ve köylüleri örgütlendirmeye devam ettirdiklerini söyleyerek sözlerini şöyle sürdürmektedir:

«1968 malî yılı içinde Latin Amerika ülkelerine yapılması öngörülen askeri yardım proğramları, bu tehlikeleri uygun araçlarla bertaraf etme ihtiyacı temeli üzerine oturtulmuştur. Daha kesin olarak belirtmek gerekirse, Latin Amerika'ya yapılan yardımlarda güttüğümüz temel amaç gerekli olduğu yerlerde, polis ve diğer güvenlik kuvvetleriyle birlikte, ihtiyaç duyulan iç güvenliği sağlayacak yetenekte yerli askeri ve yarı askeri kişilerin yetiştirilmesine yardımcı olmaktır.»

İkili örgütler ve ilişkilerin ötesinde uluslararası örgütlerin de büyük çoğunluğu emperyalist çıkarlara hizmet ederler. Ancak son yıllarda azgelişmiş ülkeler bu kuruluşlarda daha etkin roller oynamakta, emperyalizmin manevra alanını daraltmaktadırlar. Örneğin Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun Orta Doğu'da siyonist İsrail'in faaliyetleri ve onun en büyük destekçisi ABD'nin isteklerinin aleyhine aldığı kararlar ile UNESCO'nun azgelişmişlerin lehine yürüttüğü çalışmalar. Böyle olmakla birlikte örgütlerin büyük çoğunluğu hâlâ emperyalizmin denetimi altında faaliyetlerini sürdürmektedirler. Bunların başlıcaları Uluslararası İmar ve Kalkınma Bankası, Uluslararası Para Fonu (İMF), AET, OECD ve Latin Amerika'daki Ekonomik Bütünleşme.

İkinci Dünya Savaşı'nın Ardından ABD'nin öncülüğünde kurulan Uluslararası İmar ve Kalkınma Bankası (UİKB) veya diğer adıyla «Dünya Bankası» ile İMF günümüzde adlarından sık sık bahsedilen, azgelişmiş ülkelerin ekonomik ve parasal tüm sorunlarına müdahale eden iki kuruluştur.

Dünya Bankası tekellerin başlıca şu amaçlarını gerçekleştirmek için faaliyet gösterir. Tekelci sermayenin çeşitli ülkelere yayılmasını kolaylaştırmak, gelişmekte olan ülkelerde kapitalizmin yerle-

şip güçlenmesini sağlamak. Azgelişmiş ülkelerden Bankaya borç almak için başvuran olursa Banka o ülkenin ekonomisinin elverişli olup olmadığını inceler. Tabii ekonominin elverişli olup olmadığını incelerken çıkarlarını temsil ettiği tekellerin isteklerini gözönünde bulundurur. Bu arada borçlanmak isteyen ülkenin hükümetlerinin durumunu da iyiden iyiye tetkik eder. Bu hükümetlerin güvenilir olup olmadıklarını, izleyecekleri ekonomik politikanın sakıncalı yönleri bulunup bulunmadığını tam anlamıyla öğrendikten sonra o ülkenin borç almaya layık olup olmadığına karar vererek, kendisine kredi açar veya açmaz. Ancak Bankanın bu inceleme aşamasında devlet ve hükümet yetkilileriyle çeşitli görüşmeler yaptığı, bir sürü koşul ileri sürdüğü, kalkınma planları ile yıllık programlara yön verdiği de bilinmektedir. Bankanın borç olarak vereceği dövize hak kazanabilmek için bazı ülkelerin yıllarca uğraştıkları da olur. Örneğin Uruguay'ın bir krediyi almak için 10 yıl uğraştığı, Brezilya'nın ise Bankaca istenen bir yasayı çıkartmak için 4.5 yıl çaba sarfettiği, buna karşılık Avustralya'nın 100 milyon dolarlık bir krediyi 22 gün gibi kısa bir sürede aldığı yaşanmış olaylardır.

Dünya Bankası İkinci Büyük Savaştan sonra gelişmiş kapitalist Avrupa ülkelerinin yıkılmış ekonomilerini canlandırmak için de büyük yardımlarda bulundu. Ancak bu ülkelere kredi verirken, azgelişmiş ülkeler için ileri sürdüğü koşulların hiç birini gündeme getirmedi.

Banka kredileri genellikle yüksek faizlidirler. Bu yüzden ekonomik dar boğaza giren ülkelerin aldıkları krediler ekonomiye geçici bir ferahlık kazandırsa bile uzun vadede onu ağır bir yük altına sokar.

Dünya Bankası ,kredi verdiği ülkelerde özel kesimin desteklenmesine özel bir önem verir. Kamu kuruluşlarınca yapılan yatırımlar yerine, özel kesimce gerçekleştirilenleri desteklemeyi tercih eder. Bazen doğrudan doğruya bunu bir koşul olarak ileri sürüp, hükümetlere kabul ettirir. Banka'ya paralel faaliyet gösteren Uluslararası Finansman Korporasyonu Başkanı George Woods «özel girişim silâhımız» diyor ve «görevimiz azgelişmiş ülkelerde özel sermayeyi özendirmekti» diye devam ediyor.

Son yıllarda Dünya Bankası'nın azgelişmiş ülkelerin sorunlarına değişik bir gözle baktığı ileri sürülüyor. Dünya Bankası başkanı Robert MC Namara sık sık azgelişmiş ülkelerin ekonomik sorunlarının çıkmazda olduğunu ve eskiye oranla daha uygun koşullarda bu ülkelerin desteklenmesi gerektiğini aksi takdirde buralarda komünizm tehlikesinin daha da artacağını söylüyor. Böyle söylemekle birlikte Dünya Bankası'nın politikasında temelde hiç bir değişiklik olmuş değil. O gene eskisi gibi çalışıyor. Bunun en son örneği Türkiye'de yaşandı. Uzun süreden beri İMF'nin heyetlerine paralel olarak Dünya Bankası Heyeti de Türkiye'de bulunuyordu. Bu heyet ilgili devlet dairelerinin tümünde çalışmalar yaptı ve dördüncü beş yıllık kalkınma planı hakkında bilgi aldı. Onun istekleri doğrultusunda değiştirilmesi için büyük çabalar sarfetti. Birçok konuda başarı kazandığı da kesin. Bu heyet plan stratejisinin yayınlandığı günlerde Türkiye'den ayrıldı. Ayrıca bundan kısa bir süre önce Banka uzmanlarınca hazırlanan bir raporda da Türkiye eko-

nomisine nasıl müdahalede bulundukları açığa çıktı. Rapor Türkiye'nin ağır sanayiye yönelmesinin yanlış olacağını belirterek, bunun yerine hafif sanayi üretimi ile tarımsal üretimin arttırılmasının daha yararlı sonuçlar doğuracağını gündeme getiriyor.

Esasında öteden beri azgelişmiş ülkeleri üretim araçları üretiminden vazgeçirmek, bu alandaki projeleri desteklememek Bankanın temel politikasıdır. 1960 ile 30 Haziran 1964 tarihleri arasında Dünya Bankası ve Uluslararası Kalkınma Derneği (UKD) üretim araçları üretimi için hiç bir ikrazda bulunmamışlardır. Bu dönemde Afrika'ya verilen 1 milyar dolar borcun sadece 140 milyon dolarlık kısmı sanayi için verilmiştir. Afrika'ya verilen toplam kredilerin % 75'i enerji ve ulaşım şebekesine. % 10'undan azı ise sanayi sektörüne ayrılmıştır. Enerji ve ulaşım şebekesinin geliştirilmek istenmesi tekellerin isteğidir. Çünkü tekeller gerek bu ülkelerde yaptıkları yatırımları daha verimli bir hale getirmek, gerek daha ucuz işgücünü el altında tutabilmek ve gerekse işlettikleri hammaddeleri nakledebilmek için geniş bir ulaşım ve enerji şebekesine ihtiyaç gösterirler. Zaten Banka kredi ve ikrazlarının önemli bir bölümü de hammadde sahasına yönelmiştir. Dünya Bankası ile UKD'nin 1971 yılında verdiği toplam kredilerin içerisinde sanayi sektörünün payı sadece % 1'dir.

Emperyalist sistemin finansman organizasyonunu yapan en büyük uluslararası kuruluş Dünya Bankası, bu sistemin parasının bekçisi ise İMF'dir. 1945 yılında Breton Woods Konferansı'nda kurulan Uluslararası Para Fonu aslında Birleşmiş Milletlerin Özel bir organıdır. 1 Eylül 1969'da kuruluşa üye olan ülkelerin sayısı 112'yi bulmaktaydı.

Üye olan ülke ile Fon arasında o ülkenin parasının ihtiva ettiği altın veya altına bağlı başka bir paraya olan oranını belirleyen bir sözleşme imzalanır. Ondan sonra üye ülke parasının değerinde herhangi bir değişiklik yaptığı zaman önceden Fon'a bilgi vermek zorundadır. Bazen de Fon'un kendisi üye ülkeye parasının değerini değiştirmesi için tavsiyelerde bulunur. Bu tavsiye çoğu zaman direktif etkisini gösterir.

İMF'nin tüm çabaları emperyalist sistemin yapısal bunalımlarının paraya olan yansımalarını izlemek, gerekli önlemleri almak ve azgelişmiş ülkelerin sömürülmelerini kolaylaştırmaktır. Fon azgelişmiş ülkelerin ekonomileri çıkmaza girdiklerinde hemen devreye girer. Ülkenin içişlerine açıkça müdahalede bulunur. Emperyalizmin çıkarına olan çözümleri dayatır. Bu ülke yöneticilerinin genellikle Fon'un istediklerine karşı çıkmaları mümkün değildir. Çünkü bağımlı ekonominin bunalımdan çıkması ancak bu şekilde mümkün olabilir. Fakat bu rahatlama geçici bir zaman için geçerli olur. Kısa bir süre sonra ekonomik bunalım daha da büyüyerek yeniden gündeme gelir. Fon emekçi kitlelerin aleyhine çözümler tavsiye eder hükümetlere. Taban fiyatların düşük tutulmasını, ücretlerin dondurulmasını, faiz oranlarının yükseltilmesini ve kredi miktarlarının kısılmasını, yani kalkınma hızının düşürülmesini tavsiye eder. Gerektiği zaman başka çözüm önerileri de getirir. İMF bu koşullar yerine geldiği takdirde kredi verir. Üstelik Fon, ülkeyi borç almaya lâyık görmediği sürece uluslararası resmi ve özel kuruluşlar kredi vermezler. Fon'un etkisinin bü-

yüklüğü de buradan kaynaklanıyor.

97 gelişmekte olan ülkenin 1965 yılındaki dış borçlarının toplamı 36.4 milyar dolardır. 1967 yılında borçların tutarı 42.878, 1968 yılında ise 47.901 milyar dolardır.

İMF'nin çalışmaları son aylarda Türkiye'de açıkça görülmektedir. Bu kuruluşun Türkiye ekonomisi üzerinde oynadığı rolün ortada olması nedeniyle ondan daha fazla bahsetmeye gerek yok.

Avrupa Ortak Pazarı (AET) ve faaliyetleri

Avrupa Ekonomik Topluluğu tipik bir kollektif sömürgecilik örgütüdür. 1 Ocak 1958 yılında Roma Antlaşmasıyla kurulan AET'nin asıl amacı eski Fransız, İtalyan ve Belçika sömürgelerini yeni sömürgeci ilişkiler içerisinde tutmak ve elden çıkmalarını önlemekti.

AET en başta üye ülkeler arasında Sermaye, meta ve işgücü dolaşımının serbestçe yapılmasını amaçlar. Bu amacına ulaşması için AET içerisinde oluşturulmuş bazı kurumlar mevcuttur. Parlamentosu, adalet mahkemesi, bankası (Avrupa Yatırım Bankası), Avrupa Sosyal Fonu ve Afrikalı üye ülkelere yardım sağlayacak olan Denizaşırı Aday ülkeler ve Bölgeler Konseyi adıyla iki fonu mevcuttur.

Pratik hayat defalarca göstermiştir ki AET tekelci kapitalist aşamada bulunan üyelerin, bu durumda olmayan üye ülkeleri sömürme görevini yürütmektedir. AET'nin kuruluş anlaşması hükümleri buna imkân verdiği gibi altılar adı verilen Avrupalı tekelci kapitalist ülkeler gerektiği zaman anlaşma hükümlerini ihlâl etmek suretiyle de bunu gerçekleştirirler. Bazen de anlaşma hükümleri azgelişmiş üyelerin lehine olsalar bile pratikte bunlar işlerlik kazanamıyorlar. Meselâ anlaşma metninde azgelişmiş üye ülkelerden ortaklık ülkelerine ihraç edilecek sanayi ürünlerine düşük gümrük tarifesi uygulanmasını öngören bir madde mevcuttur. Ancak bu ülkelerin sanayi ürünleri kapitalist dünya piyasasında rekabete dayanıklı olmadıklarından bu madde yürüyememektedir. Gümrük tarifesi ne kadar düşük tutulursa tutulsun, azgelişmiş bir ülkenin ürettiği sanayi mallarının, kapitalist Avrupa, ABD veya Japonya gibi ülkelerin sanayi ürünleriyle rekabet etmesi mümkün değildir. Kaldı ki Avrupa'lı gelişmiş ortaklar anlaşma hükümlerine çoğu zaman uymuyorlar. Örneğin üye ülke olan Fildişi kıyısından Muz almayı reddeden Kapitalist Avrupa ülkeleri, onun yerine Kolombiya ve Ekvator'a yönelince bu ülkenin ekonomisi çıkmaza girdi.

Altılar sık sık üye ülkelerden kendi ülkelerine gelen malları miktar olarak tahdit ettikleri gibi gümrük duvarlarını da yükseltiyorlar. Bu durum ticaret koşullarının azgelişmiş üye ülkelerin aleyhine bozulmasına neden oluyor. 1959 - 1963 yılları arasında Altı'lılar Grubundan diğer aday üye ülkelere yapılan ihracat ürünlerinin fiyatları % 40 artarken, aday üyelerden bu ülkelere yapılan ihraç mallarının fiyatlarında sadece % 8 - 10 arasında bir artış olmuştur. Halen de ticaret koşulları tekelci kapitalist Avrupa ülkelerinin lehine işlemektedir.

Tıpkı Dünya Bankası gibi AET de azgelişmiş ülkelerin üretim araçları üretimine geçmelerine, yani gerçek anlamda sanayileşmelerine engel olmaya çalışmaktadır. Çünkü AET bu ülkelere mal ve sermayenin ihraç edileceği, işgücü ile hammaddelerin ucuza ka-

patıldığı pazarlar şeklinde bakmaktadır. Esasında ortaklık anlaşmasında bulunan ve üye ülkeler arasında mal, sermaye ve işgücü akımının serbestçe yapılmasını öngören anlaşma maddesi yürürlüğe konsa bile durum tekelci kapitalist ortakların lehine işler. Çünkü bu ülkelerde sermaye büyüklüğünün ve teknolojideki üstünlüğün vardığı düzey azgelişmiş üyelerin rekabet edebilme olanaklarını ortadan kaldırmaktadır. AET'nin verdiği krediler de azgelişmiş aday üyelerin sanayileşmelerini destekleyici biçimde değildir. 30 Ocak 1969'da yayınlanan istatistiki bilgiler bunu kanıtlar niteliktedir. Verilen kredilerin yüzde 44,9'u tarım, 37,7'si altyapı, 10,0'ı orta düzeyde personel yetiştirilmesi ve eğitimi, 4,6'sı sağlık, 1,3'ü sanayi ve 1,5'i çeşitli sektörlere gitmiştir. En düşük payın sanayi sektörüne düşmesi AET'nin bu ülkeleri sanayi alanında geliştirmemeye çalıştığının kanıtıdır.

Bunun dışında AET başka birçok yola başvurarak dolaylı ve dolaysız biçimlerde azgelişmiş aday üyelerin ekonomik yapılarını bozmaktadır. AET'nin ekonomik ve siyasal girişimleri bu ülkelerde yüksek oranda bir enflasyonun sürüp gitmesine de sebep olmaktadır. Yapılan yardımların aday üyelerin ekonomilerinde geliştirici bir etki yapmadığını AET temsilcileri de zaman zaman kabullenmek zorunda kalmışlardır. Örneğin 25 Ekim 1969 tarihli Le Figaro Gazetesinin yorumu şu şekildedir.

«Pek sık bir şekilde, kredi sağlayan ülkeler, gelişmeyle hiç bir ilgisi olmayan kendi bencil çıkarlarını gözetmişlerdir: Kendi etkin konumlarının korunması, yardım alan ülkeler açısından hayati önem taşımayan mallar ihracatının kayda bağlanması, gelişmekte olan ülkelerin mali geleceklerini şimdiden bağlayacak bir harç birikimine yol açan, yüksek faiz oranıyla kısa vadeli ikrazlar ve krediler sağlanması... Bütün bunlara gelişmekte olan ülkeler zararına olan ticari koşulların genel kötüleşmesini de ekleyelim.»

Bu bahsi BM Ticaret ve Kalkınma Örgütü (UNCTAD)nün yayımladığı rakamlara göre 1958 - 65 yılları arasında aday ülkelerin ihracat paylarının (AET içerisinde) yüzde 25'ten, 19'a düştüğünü belirterek kapatalım.

Ekonomik işbirliği ve kalkınma örgütü (OECD)nin faaliyetleri

İkinci Dünya Savaşından hemen sonra en büyük kapitalist ülke durumuna giren ABD bir yandan tekelci kapitalist Avrupa ülkelerini desteklerken ,diğer yandan onları ekonomik ve siyasal yönden egemenliği altına almaya başladı. Bu durum daha sonraki yıllarda tekeller arası rekabeti şiddetlendirdi. Ancak dünya güçler dengesini, kapitalizmin yeryüzündeki gerileyişini göz önüne alan ABD ve kapitalist Avrupa ülkeleri çeşitli anlaşmalar yaptılar, tekeller giderek uluslararası bir nitelik kazandılar. 13 Ocak 1960 yılında resmen kurulan OECD'nin kâğıt üzerindeki amacı azgelişmiş ülkelerin ekonomilerini canlandırmak ve kalkınmalarına yardımcı olmaktı. Ayrıca bu ülkeleri komünizm tehlikesinden kurtarmak da gündemdeydi.

Diğer benzerleri gibi OECD kurulduğu günden beri gösterdiği faaliyetlerle azgelişmiş ülkelerin sömürülmelerini sağlamıştır. O tekellerin denetiminde olan bir örgüttür. Ülkelerin ekonomik ve sosyal kalkınmalarını engellemiş, gericiliği hortlatmış, gerektiği zaman tutucu yönetimleri yaşatmak

için çeşitli yollara başvurmuştur. Bugün de diğer emperyalist örgütlerin uyguladığı tüm yöntemleri uygulamaktan kaçınmamaktadır. Ekonomik faaliyetleri azgelişmiş ülkelerin sanayileşmelerini engelleyici, tüketimi teşvik edici, enflasyonu yükseltici ve borçluluğu çoğaltıcı yöndedir. Tüm bu sömürü yöntemlerine ek olarak OECD ülkeleri azgelişmiş ülkelerin yetişmiş kalifiye insan gücüne yüksek ücretler ve cazıp iş olanakları sağlamak suretiyle onları kendi ülkelerine çekmektedirler. Eğer bu elemanlar olmasaydı kuşkusuz OECD ülkeleri bu ihtiyaçlarını gidermek için büyük harcamalarda bulunmak zorunda kalacaklardı. Kalifiye insan gücünün gelişmiş kapitalist ülkelere akın etmesi, azgelişmiş ülkelerde kadro sıkıntısına neden olmakta ve kalkınmayı ciddi olarak engellemektedir.

YENİ ULUSLARARASI EKONOMİK DÜZEN TARTIŞMALARININ BAŞLAMASI

Emperyalizmin tüm bu yöntemleri kullanarak geniş bir sömürü ağı oluşturması, askeri, ekonomik, siyasal ve kültürel örgütlenmelere gitmesi karşıtını da doğurmuş, anti-emperyalist bilincin dünya çapında yaygınlaşmasına olanak sağlamıştır. Kaçınılmaz olarak birleşen ekonomik ve siyasal bağımlılık ilişkileri birçok azgelişmiş ülkeyi sömürü ilişkilerinin ve siyasal baskıların sürdürüldüğü diyarlar haline getirmiştir. Emperyalizm, baştan beri egemenliği altında tuttuğu ülkelerdeki ekonomik sömürünün yanısıra üst yapıda da gerekli çalışmalar yapmış, insanların beyinlerini yıkamaya, gerçekleri çarpıtmaya uğraşmış ve kendine bağlı kadrolar oluşturmuştur. Askeri ve sivil alanlarda hizmet gören bu kadrolar kendi ülkelerinde emperyalist fikirlerin taşıyıcıları olmuş ve olmaktadırlar. Ancak tüm bu uğraşlar başarılı olamadığı ve kukla yönetimler sarsılmaya, sömürü tehlikeye girmeye başladığı zaman emperyalizm kendine bağlı silâhlı kadroları harekete geçirmekte, yönetime zorla el koymaktadır. Emperyalistlerin bu tür kadroları oluşturmaya ne derece önem verdikleri ABD eski Savunma Bakanı Mc Namara'nın şu sözlerinden daha iyi anlamak mümkün.

«Birleşik Devletler'deki ve yabancı ülkelerdeki askeri okullarımızda ve eğitim merkezlerimizde seçme subaylar ve önemli mevkilerde bulunacak uzmanları eğitmemiz askeri yardım yatırımlarımızdan sağlanan faydaların herhalde en önemlisidir. Bu öğrenciler dönüşlerinde eğiticiler olmak üzere kendi ülkeleri tarafından özel olarak seçilmişlerdir. Bunlar gerekli bilgilerle teçhiz edilmişlerdir ve bu bilgileri kendi birliklerine aktaracak olan geleceğin liderleridir. Amerikalıların ne yapmak istediklerini ve nasıl düşündüklerini gayet iyi bilen kimselerin liderlik mevkilerinde bulunmalarının ne kadar önemli olduğunu belirtmeye ayrıca gerek duymuyorum. Böyle kimselerden dostlar edinmenin değeri ölçülemeyecek kadar fazladır.»

İşte Amerikalıların Şili'deki gibi kendine bağlı bu hizmetkârları devreye sokuyorlar ve icabında o ülkedeki anti-emperyalist girişimleri boğmaya çalışıyorlar. Kukla rejimler günümüzde emperyalist sömürünün devamının en büyük teminatlarıdır.

Ancak emperyalizmin ve yerli ortaklarının tüm çabalarına rağmen dünya üzerindeki bilinçlen-

me ve sömürüye, baskıya karşı savaş önlenemiyor. Artık tekelci kapitalizme kulluk eden yerli yönetimler de onların destekleyicileri olan emperyalist ülkeler de her şeyin eskisi gibi yürüyemeyeceğinin bilincindedirler. Kaldı ki gerek sosyalist sistemin ve gerekse ulusal kurtuluş mücadelesi verdikten sonra kapitalist olmayan yolda yürüyen ülkelerin başarılı ekonomik kalkınmaları ve dostça yardımlaşmaları da herkes tarafından görülmektedir. O halde her şeyi eskisi gibi yürütmemek, yeni bazı düzenlemelere gitmek, sömürüye yeni kılıflar uydurmak için yeni yollar aramak gerekir. Ayrıca üçüncü dünya diye adlandırılan ülkelerin kendi aralarında birlikler kurmaları onları yer yer başarılı sonuçlar almaya da götürmektedir. Örneğin OPEC ülkelerinin birlikte uyguladıkları petrol fiyatları kendilerine büyük yararlar sağlamaktadır. Afrika Birliği Örgütü'nde bir araya gelen değişik sistemlere sahip ülkeler bazı paralel davranışlarda bulunuyorlar. Birleşmiş Milletler ve ona bağlı UNESCO gibi örgütlerde birlikte hareket etmek suretiyle meydanın emperyalizm için boş olmadığını gösteriyorlar. İşte tüm iç ve dış koşullar azgelişmiş ülkelerin büyük bir çoğunluğunu bir araya getiriyor ve yeni bir takım ekonomik düzenlemeler arayışı içerisine itiyor. Bu arayışlardan biri de «Yeni Uluslararası Ekonomik Düzen»dir.

Bu düzenle ilgili tartışmalar ilk olarak «Birleşmiş Milletler Ticaret ve Kalkınma Örgütü (UNCTAD)» bünyesinde başladı. UNCTAD Birleşmiş Milletlere bağlı olmakla birlikte özünde emperyalizmin çıkarlarına hizmet ediyordu. 1945'lerden sonra emperyalist ülkeler tarafından ileri sürülen ve dünya ekonomisinin gelişmesi için serbest dolaşım, yani mal ve sermaye ihracının serbestça yapılmasını gündeme getiren çabalarının meyvelerini hep kendileri topladılar. Tekelci kapitalist aşamada bulunmayan ülkelerin bundan devamlı olarak zarar gördükleri tartışmasız kabul edilen bir gerçektir. UNCTAD gerek azgelişmişlerin baskısı ve gerekse emperyalistlerin sömürüye yeni bir biçim verme istekleri karşısında «Yeni Uluslararası Ekonomik Düzen» kavramını geliştirdi. Bu düzen sürekli olarak gelişme sürecinde bulunan ülkelerin aleyhine işleyen ekonomik duruma yeni bir yön vermek ve düzenlemelere gitmek amacıyla ortaya atılmıştır. Düzenin öngördüğü yeni önlemleri şu şekilde gruplandırmak mümkündür.

1 — Azgelişmiş ülkelerin aleyhine işleyen ticaret koşullarının bu şekilde devamını kısmen de olsa engellemek. Bunun için azgelişmiş ülkelerin, gelişmiş kapitalist ülkelere daha çok mal ihraç etmelerini sağlayıcı ve bu malların fiyatlarının sürekli olarak düşmesini engelleyici önlemler almak. Bu ülkelere daha çok ihracat kolaylıkları tanımak ve bunların dış ticaret gelirlerinde sık sık görülen dalgalanmaları önlemek.

2 — Azgelişmiş ülkelerde tekeller tarafından yapılan yatırımların kontrol altına alınması ve bu yabancı güçlerin ülkelerin çıkarlarıyla bağdaşamayan faaliyetlerde bulunmalarının önlenmesi.

3 — Azgelişmiş ülkelerin sanayileşmelerini sağlayacak yatırımların gerçekleştirilmesi ve bu sanayilerin rekabetten korunması için bazı tedbirlere başvurulması.

4 — Gelişmiş kapitalist ülkelerin azgelişmiş ülkelere daha çok ve uygun koşullarda yardımda bulunmalarının sağlanması.

5 — Azgelişmiş ülkelerin uluslararası malî kurumlarda daha çok söz sahibi olmalarının temini ile kredi ve istikrazların daha uygun koşullarla verilmesinin gerçekleştirilmesi.

Dikkat edilirse «Yeni Uluslararası Ekonomik Düzen» aslında yeni bir düzen değildir. O sadece mevcut sömürü ilişkilerinin biraz daha hafifletilmesini ve azgelişmiş ülkelere yeni bir takım avantajlar sağlanmasını öngörüyor. Yani sorunu sadece bölüşmede yapılacak değişiklikler düzeyine indirgiyor. Bu nedenle de yapılmak istenenlere yeni bir düzen adının verilmek istenmesi sadece yeni bir aldatmacadır. Zaten Emperyalist ülkelerin de bu tartışmalara katılmaları ve çoğunlukla uluslararası ekonomik ilişkilerde yeni bir düzenlemeye gidilmesinden yana görünmeleri de yeni denen düzenin hiç de eskisinden nitelik itibariyle farklı bir şey olmadığını ortaya koyuyor.

Uluslararası düzeyde bu sorun tartışılırken daha işin başından itibaren bir başka aldatmaca yürürlüğe konulmaktadır. Bütün kapitalist yayın organları ve hükümet sözcüleri sürekli olarak «Yeni Uluslararası Ekonomik Düzen»den bahsederlerken «Gelişmiş-azgelişmiş ülkeler» «Kuzey - Güney diyaloğu», «Sanayileşmiş ve sanayileşmemiş ülkeler» gibi terimleri ısrarla kullanıyorlar. Bu terimlerin kullanılmasında güdülen amaç tüm gelişmiş veya sanayileşmiş ülkeleri aynı kaba koymak ve bunların ekonomik faaliyetlerinin azgelişmiş denilen ülkelerin aleyhine işlediğini belirtmektir. Oysa sanayileşmiş veya gelişmiş ülkelerin içerisinde sosyalist ve kapitalist ülkeler vardır. Karşıt sisteme sahip bu iki grup ülkenin azgelişmiş ülkelerle, Ulusal Kurtuluş mücadelesi veren halklarla olan ilişkileri temelden farklıdır. Sosyalist sistemin günümüzde halklara kurtuluş mücadelelerinde destek olduğu, ekonomik kalkınmalarına hizmet edecek şekilde ekonomik ve teknik destek sağladığı ,uluslararası ilişkilerde karşılıklı yarar ve dostluk ilkelerinin hayata geçirildiği bilinmektedir. Emperyalizmin ise bunun tam tersi bir uygulama içerisinde bulunduğu açıktır. Emperyalistler çok çeşitli ve karışık ilişkilerle bu ülkelerin zenginlik kaynaklarını, insan gücünü sömürürler. O halde sosyalist ve emperyalist sistemi birden içine alacak biçimde «sanayileşmiş —sanayileşmemiş,» «Zengin - yoksul» veya «kuzey - güney» gibi terimlerin kullanılması emperyalizmi masum göstermeye ve sömürünün bu sistemin işi olduğunu gizlemeye hizmet eder.

Aynı durum azgelişmiş ülkeler için de söz konusudur. Bunların tümünü aynı kaba koyamayız. Bu ülkelerin sistemleri, ekonomik faaliyetleri aynı değildir. Esasında ulusal kurtuluş mücadelesi veren ülkelerin sömürgecileri kovmalarından sonra izleyecekleri politika ve geliştirecekleri ekonomik sistemin biçimiyle ilgilidir bu ayrılık.

Bazı ülkelerde iç ve dış şartlar işçi sınıfının daha iyi bir düzeyde örgütlenmesine ve ulusal kurtuluş hareketinin başını çekmesine elveriyor. Bu tür ülkelerde, yabancı boyunduruğuna son verildikten sonra ülke sosyalizm yoluna giriyor.

İşçi sınıfının nicel ve nitel olarak yeterince gelişemediği ve şartların işçi sınıfının devrimde başı çekmesine elvermediği bir kısım ülkelerde ise, ulusal kurtuluş savaşını izleyen dönemde «devrimci demokrat» yönetimlerin oluşması birçok durumda mümkün olmak-

tadır. Kurtuluş savaşının anti-emperyalist ve anti-feodal mücadelesi içinde emperyalizme ve gericiliğe karşı geniş düzeyde bilinçlenen yurtsever güçler —işçiler, köylüler, kent küçük burjuvazisi— ülkeyi yeniden emperyalizmin güdümüne bırakmak istemiyorlar. Bu güçler iktidarı ulusal burjuvaziye bırakmaya da karşı çıkıyorlar. Bu tür iktidarların yapısı karmaşıktır ve bu ülkeler açısından bir geçiş süreci sözkonusudur.

Bu tür «devrimci demokrat» iktidarlar, dışarıya karşı anti-emperyalist bir politika izliyor, içerde toprak devrimine başvuruyor ve kamu sektörünü geliştiriyorlar. Sosyalist ülkelerle ilişkiler, onların ekonomik, politik ve kültürel düzeydeki geniş destekleri, onlara bir kısım reformları başarma olanağını sağlıyor. Bu süreç içinde işçi sınıfının nicel ve nitel olarak gelişmesi, burjuvazinin frenlenmesi ve daha ileri atılımlar için zeminin olgunlaşması mümkün olmaktadır. Günümüzde bu, «kapitalist olmayan yol» olarak niteleniyor.

Elbette bu geçiş süreci birçok inişler ve çıkışlarla ve sert sınıf mücadeleleriyle doludur. Kurtuluş savaşını izleyen dönemle birlikte sınıflararası mücadele de ön plana çıkar. Burjuvazi iktidarı ele geçirebilirse ülkeyi emperyalizmin yörüngesine sürükler. Nitekim bu tür ülkelerin bir kısmında, burjuvazinin, palazlanmaya olanak bulduğu durumlarda iktidarda hegemonyasını kurduğu, ilerici politikayı terkettiği, kimi zaman da emperyalizmin desteklediği bir askeri darbeyle iktidarın el değiştirdiği ve ülkenin emperyalistlerin dümen suyuna girdiği görülmektedir. Ama kimi durumda da demokratik güçler, sosyalist ülkelerle iyi ilişkiler kurarak emperyalistlerin ve gericilerin oyunlarını bozabilmekte ulusal ekonomiyi kapitalist olmayan bir doğrultuda geliştirmektedirler. Ç a ğ ı m ı z d a, sosyalist sistemin büyük gücü ve sosyalist görüşlerin kazandığı geniş prestij, birçok genç devlette, toplumun kaderini burjuvaziye terketmemek, sosyalizme yönelik bir inşa sürecini izlemek için elverişli şartlar yaratmıştır. Koşulların buna elverişli olduğu ülkelerde bu yolu reddetmek için hiç bir neden yoktur. Bu süreç içinde işçi sınıfı giderek daha etkin ve yönlendirici bir konuma gelebilir, sosyalist devrim başarılabilir.

Üçüncü grup devletlerde ise Ulusal kurtuluş mücadelesinin bitmesiyle birlikte, ulusal burjuvazi iktidarı derhal ele geçirir. İşçi sınıfı ile diğer devrimci ve demokratik güçleri baskı altına alır. Bu ülkelerde emperyalizmle yeniden sıkı ilişkiler içerisine girilir ve bağımlılık durumu yeniden doğar.

Bu yüzden «Yeni Uluslararası Ekonomik Düzen»e gidilmesine neden olan ekonomik ilişkiler birinci ve ikinci grup ülkelerden çok üçüncü grup ülkelerin sorunudur. Çünkü gerek sosyalist yolla kalkınmaya başlayan ve gerekse «kapitalist olmayan yol»da ilerleyen ülkeler zaten anti-emperyalist bir politika izlerler ve bunların istekleri «Yeni Uluslararası Ekonomik Düzen» ile istenenlerden çok daha ileridir. Emperyalizm üçüncü gruba giren ve kendisine bağlı bulunan ülkelerin kaynaklarını sömürür ve kalkınmalarını engeller.

O halde YUED gerçek anlamda yeni bir düzen olmadığı gibi karşı çıkılan, eleştirilen ve değiştirilmesi istenen ilişkiler de Sosyalist Sistem ile anti-emperyalist politika güden diğer ülkelerin ilişkilerinin dışında kalan kapitalist dünya ilişkileridir.

YUED ile hayata geçirilmek istenen ilişkilerin uygulanma şansları çok zayıftır. Çünkü emperyalistler 1945 yılından sonra serbest ticareti savunurken ve sonraki yıllarda kendine bağlı kurumları oluştururken görünüşte hep azgelişmiş ülkelere yardım etmek, onların kalkınmalarını sağlamak, adil ve demokratik bir düzenlemeye gitmekten demvurmuşlardır. Dikkat edilirse tüm emperyalist örgütlerin kuruluş amaçları arasında YUED ile kastedilen amaçların aynısı veya benzerleri vardır. Ama sonuç şunu göstermiştir ki emperyalizm her seferinde yeni kılıklara girmiş ve sonuç daima bu ülkelerin aleyhine olmuştur. Oysa uluslararası ilişkilerde gerçek anlamda bir değişikliğe gitmek, herşeyden önce iç üretim ilişkilerinin değişikliğe uğramasını gerektirir. Yani dış ilişkileri, iç ilişkilerden soyutlamak mümkün değildir. İçerdeki üretim ilişkilerinin değişikliği ise iktidarın sınıf yapısına bağlıdır. YUED ile hiç bir şekilde iktidar değişikliği gündeme getirilmiyor. Zaten bunu isteyenler şikâyetçi olunan ilişkileri yaratan iktidarlardır. Emperyalizmin oluşmasında önemli roller oynadığı baskı rejimleri yerinde duruyor. Saldırgan askeri bloklar korunuyor. Militarizm daha da canlandırılıyor. İşçi sınıfı ve diğer emekçi yığınlar üzerindeki terör aynen devam ettiriliyor. Ancak, buna rağmen YUED ortaya atılıyor. Öyleyse YUED eski ilişkilerin şu veya bu derecede bazı ufak değişikliklere uğratılarak veya sömürü ilişkilerinin biraz daha kamufle edilerek sürdürülmesidir. Çünkü içerdeki sistem yeni bir düzene çevrilmedikçe, uluslararası ilişkilerde yeni bir düzen gerçekleştirilemez. Bununla emperyalizm gene sermaye ve mal ihraç edecek, azgelişmiş ülkelerin kaynaklarını sömürecek, ekonomiyi kendi çıkarlarına göre biçimlendirecek, kendine bağlı baskı rejimlerini gündemde tutacak, içerdeki sömürünün aynen devam etmesini sağlayacak ama bölüşüm konusunda birkaç tane yeni değişiklik yapılacaktır.

Türkiye'nin bu konuyla ilgilenmesi ve İstanbul'da bir seminer düzenlenmesi son yıllardaki politikasına uygundur. Bilındiği gibi Türkiye ötedenberi emperyalizmin gönüllü savunuculuğunu yapmış, Bandung Konferansında olduğu gibi Amerika'dan çok Amerikancı kesilerek emperyalizmin hesabına ulusal kurtuluş mücadelelerine düşmanlık etmiştir. Küçük Amerika olmak sevdasına düşen Türkiye'nin bu tavrı onu uluslararası planda büyük bir yalnızlığa itmiştir. Hele hele Türkiye'nin topraklarını ABD üsleri için kullandırması ve NATO, CENTO gibi gerici askeri paktlara girmesi, emperyalizmin casusluk faaliyetlerini yürütmeye ses çıkarmaması gibi nedenler onun komşuları ve anti-emperyalist mücadele veren halklarla arasını iyice açmıştır. Oysa 1970 yıllarına gelindiğinde pek pahalıya malolmakla birlikte devrimci güçler emperyalizmin çirkin yüzünü kitlelere göstermeye başladılar ABD'nin Kıbrıs çıkarmasına engel olması, verdiği silâhların izinsiz kullanılamayacağını Türkiye'ye hatırlatması da bu yöndeki bilinçlenmeye yardımcı oldu. Sonraki yıllarda Birleşmiş Milletler'de olsun, diğer uluslararası kuruluşlarda olsun Türkiye'nin yalnızlığı daha da su yüzüne çıktı. Çoğu toplantılarda oylama sonucunda yalnız Türkiye'nin kendi kendisine oy verdiği görüldü. Üstelik 1974 «Kıbrıs Barış Harekâtı»ndan sonra ABD ambargo yoluna başvurun-

ca tüm gerçekler çıplak olarak görülür oldular.

Ondan sonra Türkiye üçüncü dünya ülkeleri diye adlandırılan ülkelere açılmak isteğini belirtti. Bu alanda çeşitli geziler düzenledi, yeni bazı ilişkiler içerisine girmeye çalıştı. Ancak Türkiye'nin bu çabaları pek de inandırıcı değildi. Yıllardır emperyalizmin bir dediğini iki etmeyen Türkiye'ye bu ülkelerin güvenmeleri için haklı bir neden de yoktu. Gene de Türkiye yalnızlığını gidermek için bu yoldaki girişimlerini sürdürüyor. İşte Dışişleri Bakanı'nın Hindistan'ı ziyaret etmesi ve Bloksuz ülkeler toplantılarına gözlemci olarak katılmak istemesi, ardından da Yeni Uluslararası Ekonomik Düzen konulu Konferansın düzenlenmesi hep bu çabanın devam ettirilmesidir. Ancak Türkiye gene de inandırıcı olamayacak. Çünkü Türkiye politikasını hiç bir değişikliğe uğratmıyor, NATO ve CENTO'da kalıyor, Batı ile ilişkilerini bozmayı düşünmediğini her gün tekrarlıyor, diğer emperyalist örgütlerde kalmaya devam ediyor, ondan sonra bloksuz ülkelerle ilişkilerini geliştirmek istiyor. Bu tavrın inandırıcı olması için hiç bir neden yok. Bunun bir taktik olduğu ortada. Kürt halkı üzerinde insanlık dışı baskıları sürdürdükten sonra sömürgeciliğe ve ırkçılığa karşı olduğunu ve ulusal kurtuluş mücadelelerini desteklediklerini ilan etmeye benzer.

Tüm bunlara rağmen dünyadaki ilerici güçler YUED ile ilgili çalışmaları destekliyorlar. Çünkü YUED çabaları her şeyden önce emperyalist sömürü ilişkilerini hedef alıyor. Herkesten önce azgelişmiş ülkelerin kendi halkları ülkelerinin emperyalistler tarafından sömürüldüğünü daha iyi anlıyacaklardır. Bir bakıma sömürünün artık eskisi kadar gizlenemiyeceğini de göstermektedir bu çalışmalar. Azgelişmiş ülkeleri bir araya getirdiği ve onları ortak davranış içersine soktuğu, bu ortak davranış da tekellerin ekonomik egemenliklerine karşı olduğu için desteklenmelidir.

Ancak YUED çalışmaları sürdürülürken kitlelerin gözlerinin boyanmasına ve bu uğraşıların yeni bir emperyalist propaganda malzemesi olarak kullanılmasına izin verilmemelidir. YUED'in olumlu bir adım olduğunu belirtmeli fakat bununla iç ve dış sömürünün tamamen ortadan kaldırılamıyacağı ortaya konulmalıdır.

YUED gerçekten gereklidir. Azgelişmiş ülkelerin işsizlik ve enflasyondan kurtulmaları, dış ticaret açıklarını kapatmaları, halkların gereksinmelerine cevap veren bir ekonomik mekanizma oluşturmaları, tekellerin yarattığı bağımlılık ilişkilerinden sıyrılmaları zorunludur. Ama bu iş gerçek anlamda, ülkelerin iktidarlarının sınıfsal yapıları değişmedikçe, sömürücü güçler tasfiye edilmedikçe, emperyalist bağlar koparılıp atılmadıkça mümkün olamaz. O halde YUED çalışmalarına her şeyden önce ülkelerin iç yapılarından başlanmalıdır. Ancak, azgelişmiş ülkelerde iktidar gerici güçlerden alınmadı diye YUED'e karşı çıkılmasını gerektirmez. Eski ilişkileri aynen sürdürmek gücünden yoksun hale gelen egemen güçler büyük bir çıkmaza girmişler. Emperyalizmi sıkıştırmaya, onun gerçek yüzünü teşhir etmeye yarıyan her olumlu çabayı desteklemek gerekir.

NOT: Bu yazının hazırlamasında yararlanılan kaynaklar:

1- Vahruşev: Yöntemleri ve manevralarıyla yeni sömürgecilik. (Konuk yayınları Mart 1978)

2- E. Jukov - A. İskenderov: Çağımızda Ulusal Kurtuluş Savaşları ve Üçüncü Dünya. (Konuk yayınları 1975)
3- Teresa Hayter: Emperyalizmin Yardımı. (Yöntem yayınları 1972)
4- Harry Magdof: Emperyalizm Çağı. (Odak yayınları 1974)
5- «Yeni Uluslararası Ekonomik Düzen» Konulu Konferans Belgeleri.
6- Cumhuriyet ve Milliyet Gazeteleri.

ooOoo

TKP'NİN ELEŞTİRİ YÖNTEMİ

TKP'nin merkez komitesi organı **Atılım**'ın 1 Eylül 1978 tarihli sayısında, dergimizi hedef alan «Nereden Nereye» başlıklı bir «eleştiri» yeralıyor. Bildiğimiz kadarıyla bu yazı «TKP'nin Sesi» radyosunda birkaç kez yayınlandı. Bu sözde eleştirinin bir yerinde şöyle deniyor:

> «Özgürlük Yolu» dergisinin 11. sayısında yer alan bir yazıda Kemal Burkay, Maoculuğu «eleştirir» görünüyor ve sonra yazıyor: «Maocular Kıbrıs konusunda, sol saflarda ağır basan şövenizm eğilimlerine kendilerini kaptırmadılar... Bu elbette onlar için olumlu bir puandır.» Burkay yazısında maoculara övgüsünü sürdürüyor: «... Yine Maocular Kürt sorununda bazı sol çevrelerin kurtulamadıkları sosyal şöven şartlanmayı kırmış görünüyorlar.»

Atılım, sözde bu «açık»ları bularak arkadaşımızın maocuları övdüğünü ispata kalkışıyor. Bu sözlerin o yazıda yer aldıkları doğru. Ama bu cümleler, sonradan 130 sayfalık bir kitap halinde yayınlanan maoculuğun kıyasıya eleştirildiği bir yazı dizisinin içinden alınmıştır. Bir yazının, ya da konuşmanın içinden bir - iki cümleyi soyutlayıp ele almak ve onunla insanları yargılamak ancak burjuva yargıçlarının ve savcılarının işidir.

TKP'nin kendisi de Özgürlük Yolu'nda çıkan sözkonusu yazı dizisiyle maoculara önemli bir darbe indirildiğini bilmiyor mu? Ve eğer bu yazı maoculara bir övgü idiyse neden sayın TKP'li baylar o zaman bu yazıdan parçaları alıp radyolarında yayınlamış ve Özgürlük Yolu'ndan da övgüyle söz etmişlerdi? Onlar, bugün belki unutmuşlardır, ama arşivlerini karıştırsınlar... Ve onlar bunun yanısıra, Özgürlük Yolu'nda çıkan sözkonusu yazıların uzun süre, kendi sempatizanları olan gençlik örgütlerinde bile eğitim aracı olarak kullanıldığını hatırlasınlar...

Atılım, «Demek ki o günden bu yana çok şeyler değişti» diyor. Doğru elbette. Ama başkaları ileri giderken siz geri gittiniz, değişen bu. Özgürlük Yolu dün de maoculuğun kötülüklerini sergiliyordu, bugün de sergiliyor; siz ise dün Özgürlük Yolu'nu övüyordunuz, bugünse ona kara çalıyorsunuz; hem de aynı yazılardan dolayı!

Eleştiride iki yöntemi birbirinden ayırmak gerekir: Birisi, konuyu tüm nesnel gerçekliğiyle ele alıp eleştirmek, ötekisi ise, olduğundan başka türlü göstererek, gerçeği tahrif ederek eleştirmek. Bizim yöntemimiz birincisidir. İkinci yola başvuranlar kendilerine güvenmeyen kişilerdir; onlar rakiplerini gözden düşürmek, hırpalamak için olmamış şeyleri olmuş gibi gösterir ya da varolan şeyleri gizlemeye çalışırlar. Oysa doğruyu savunanların buna ihtiyacı yoktur.

Nesnel gerçeği değiştirmeye, daha açık bir deyişle yalana dayalı eleştiri ise zaten inandırıcı olamaz. Örneğin Atılım'ın sözkonusu eleştirisinin inandırıcı olamayacağı gibi. Çünkü Atılım, şu anda üçüncü baskısını yapmakta olan bir kitabın içinden aldığı bir-iki cümleyle bizim maocuları övdüğümüzü ispat etmeye çalışırken nesnel gerçeği bile bile değiştiriyor ve okuyucularını budala yerine koyuyor. Atılım'ın kendi okuyucuları da, sanırız büyük çoğunlukla, Kemal Burkay'ın **«Sosyal Emperyalizm Sorunu ve Türkiye'de Maocu Akım»** adlı kitabının, Türkiye'deki maocu harekete önemli bir darbe indirdiğini ve o günden bu yana maocuların Özgürlük Yolu'nu düşman ilân ettiklerini pek iyi bilmektedirler.

Kıbrıs'la ilgili söylenenler ise yalnızca doğruyu yansıtmaktadır. Yazımızda şöyle deniyordu:

> «Maocular Kıbrıs konusunda, sol saflarda ağır basan şövenizm eğilimlerine kendilerini kaptırmadılar. Onlar Kıbrıs'la ve Ege sorunu ile ilgili olarak Türkiye ve Yunan halklarının kardeşliğinden sözederek, bu halkları birbirine düşman eden, karşı karşıya getiren tavırlara ve CHP'nin kışkırttığı «fetihçilik» yarışına karşı çıktılar. Bu elbette onlar için olumlu bir puandır.»

Elbette Kıbrıs konusunda, fetihçiliğe karşı çıkanlar yalnız maocular değildi, ama sözkonusu yazıda maocuların çeşitli konulardaki tutumu eleştiriliyordu. Biz maoculuğu bir tüm olarak karşı devrimci ilân ettik ve onun rölünün de gerçekte bu olduğu inancındayız. Ama bu, maocuların her konuda söylediklerinin mutlaka yanlış olduğu anlamına elbet gelmez. Diğer yandan, bu gerici çizgiyi kıyasıya eleştirirken neden Kıbrıs'a ilişkin tutumlarından sözetme gereğini duyduk? Buna gerek vardı; çünkü sosyal şövenler bu konuda maocuların gerisine düşmüşlerdi de ondan.

Kıbrıs çıkartması ülkede şövenizmin tam bir şahlanışı oldu. Birçok «sol» geçinen kişi ve grup da kendini bu «barış hareketi»nin yüceliğine kaptırdı. İşçi sendikaları çıkartmayı destekleyen kampanyalar açtılar. O zaman DİSK genel başkanı Kemal Türkler de bu yolda bayrak açanlardan biri idi. Kemal Türkler'in daha sonra kimlerle yü-

rüdüğü ve yürümekte olduğu ise malumdur. Türkler, şu adı var kendi yok UDC'nin de çağrısını üstlendi.

Ulusal sorun konusunda da şöyle demiştik:

> «Maocular Kürt sorununda, bazı çevrelerin bir türlü kurtulamadıkları sosyal şöven şartlanmayı kırmış görünüyorlar. Ancak milli meseleyi bir yerde basitleştirip «toprak sorununa» indirgemek bir yana, bu konuda da yanlış hedef gösteriyor, halkların mücadelesinin karşısına Sovyetler Birliği'ni koymak istiyorlar. Bu da bir elle yapılanı öteki elle bozmaya benziyor. Kaldı ki sosyalizmin bir meselesinde veya belli bir olayda doğru düşünmüş olmak, sosyalist olmak için yeter değildir. Bilimsel sosyalizm bir bütündür, onu tüm ilkeleriyle benimseyip savunmak gerekir.»

Sosyal şövenler Kürt ulusal sorunu konusunda susarken, ya da burjuvazinin hoşuna giden bir tutum içindeyken, maocuların bu konuda söylediklerinin inkârı, ya da görmezden gelinmesi ne yarar sağlar? Biz maoculuğu eleştirirken, olguları ters-yüz etmeyi hiç düşünmedik, bu yola başvurmadık. Bunun için de sözkonusu eleştiri okuyucuya güven vermektedir. Ama maoculuğun Kürt ulusal sorunu konusundaki tutumunun, görünüşte olumlu olmasına rağmen, maocuların hedef şaşırttıklarını, böylece sonuçta bu alanda da zararlı bir tutum içinde olduklarını açıkça belirttik. Diğer yandan, bu kısa değinme, maocuların genel olarak «ulusal sorun» konusundaki tutumlarına değil, Kürt ulusal sorunu konusundaki tutumlarına ilişkindi. Çünkü maocuların ulusal kurtuluş hareketlerini dünya sosyalist sisteminden koparmaya çalıştıkları, bu iki gücü karşı karşıya koymaya çabaladıkları, böylece yanlış bir ulusal sorun politikası güttükleri, sözkonusu yazı dizisinde uzun uzun yazılmıştı. Yine Türkiye'deki maocuların Sovyetler Birliği'ne düşmanlık yaratmak için milliyetçi duyguları gıdıkladıkları belirtilmişti. O günden bu yana burjuva milliyetçiliğinin bu tür kışkırtılması daha da geliştirilmiştir. Bu yıl yayın hayatına geçen Aydınlık gazetesi bunu ileri düzeylere vardırdı. Maocuların Kürt ulusal sorununa yaklaşımlarının ise yararcı olduğu, samimi olmadığı bugün iyice açığa çıkmış bulunuyor. Yazımızda bir eksik varsa o da maocuların bu yararcı tavrının belirtilmemiş olmasıdır. Ama daha sonra Özgürlük Yolu'nda çıkan çeşitli yazılarda onların bu konudaki ikiyüzlülüğü de ortaya serilmiştir.

Kıbrıs konusunda da, olumlu bulunan yanın burjuvazinin fetihçi politikasına karşı çıkılması, kitleler arasında şahlandırılan Rum düşmanlığının reddedilmesidir. Yoksa Maocuların Kıbrıs politikası bir bütün olarak ele alınıp tartışılmamıştır. Maocuların tüm uluslararası konularda anti-Sovyetizmi temel politika haline getirdikleri elbet bilinen

bir şeydir ve sözkonusu yazıda maocuların bu tutumu gereği gib' eleştirilmişti.

Maoculuğun iyi biçimde teşhiri ve mahkûm edilmesi, besbelli ki, TKP'nin maocularla ve başkalarıyla ilgili olarak yaptığı gibi, yeter bir ideolojik mücadele verilmeden, akla gelen suçlamaları peşpeşe sıralamakla başarılamaz.

Atılım'ın yazısında, «TKP'nin ırkçı-şöven baskıların son bulması. Kürt halkının hak eşitliğine kavuşması için verdiği savaşı görmezlikten gelenler»den sözediliyor. İnsaflı olalım biraz, kim neyi görmezlik ten geliyor? TKP Ulusal sorundan daha yeni yeni, o da namus belâsı sözetmekte. Kaldı ki onun bu konudaki tutumu asla inandırıcı değil Çünkü o, bu tartışmaya Özgürlük Yolu'nu karalayarak başladı, salt kadro devşirmek için. TKP baskılara karşı gerçekte mücadele ediyor mu? Eğer ediyorsa, örneğin ülkemizde ilk kez çıkan bir Kürtçe gazete, «ROJA WELAT» üzerindeki ağır baskılara karşı neden ağzını açmadı? Güney Afrika'da yerli halkın çıkardığı bir gazetenin yasaklanması tüm dünyada büyük gürültüler kopardı. Sizin de kendi ülkenizde sayısı on milyonu aşan bir halkın dilinde çıkan bir gazete üzerindeki baskılara karşı sesinizi yükseltmeniz, enternasyonalist göreviniz değil miydi? Ama sustunuz ve susarak burjuvazinin onu boğmasını beklediniz... Ne yazık ki burjuvazi onu boğamadı!

Atılım'da, daha sonra da, 37 - 38. sayımızda çıkan, «Dördüncü Yıla Girerken» başlıklı yazıda, Kurtuluş Sosyalist Dergi ile ilgili şu cümle alınıyor: «Dergi, ırkçı burjuvazinin Kürdistan'a yönelik sömürge politikasının teşhir edilmesine önemli katkıda bulundu.» Atılım, bundan yola çıkarak, «dar milliyetçi duygularla» hareket ederek «goşistleri» övdüğümüzü iddia ediyor. Bizim Kurtuluş Sosyalist Dergi ile çeşitli konularda, örneğin dünya sosyalist sisteminin değerlendirilmesinde önemli görüş ayrılıklarımız var; ama ulusal soruna ilişkin olarak sosyal şövenlerin tavrı tartışılırken, Türk solu içindeki herkesin ve her siyasi grubun sosyal şöven olmadığı, burjuvazinin ırkçı şöven şartlanmalarının kırılması için yiğitçe çaba gösterenler de bulunduğu söylenmiş ve buna bazı örnekler verilmişti. Eğer TKP bu övgüye hak kazanmamışsa, eğer onun ulusal sorun konusundaki tutumu «goşist» diye niteledikleririnin bile gerisinde kalmışsa suç bizim değil

Diğer yandan, «dar milliyetçiler» böyle mi yaparlar? Örneğin, dar milli duygulardan yola çıkanların, TKP, TİP gibilerinin Kürt ulusal sorununa ilişkin olarak susmayı meslek edindikleri bir dönemde, maocular Kürt halkı üstündeki zulme karşı, sözde de olsa seslerini yükseltirlerken, onlara sempati duymaları ve onlarla diyalog kurmaları gerekmez miydi? Özgürlük Yolu, maocuların gerçek yüzünü teşhir et-

meden önce Kürt aydınları, gençleri arasında maocular bir hayli sempatizan toplamışlardı. Ama biz, «bilimsel sosyalizmi bir bütün» olarak gördüğümüz içindir ki, «sosyalizmin bir meselesinde veya belli bir olayda doğru düşünmüş olmak yetmez», dedik; genel tutumuyla devrimci mücadele, işçi sınıfı hareketine büyük zararlar veren maoculuğu en sert biçimde eleştirdik. Dar milliyetçi tavır bu mudur? Kendi burjuvazilerini ürkütmemek, onlarla «ulusal cepheler» kurmak için Kürt halkının mücadelesini rafa koymak isteyenler, bu konuya uzun zaman ambargo koymuş olanlar, ambargoyu TKP gibi «kısmen ve şartlı!» kaldırmaya mecbur kalanlar ve TİP gibi hâlâ sürdürmekte ısrar edenler bunu yapabilirler miydi?

Atılım şöyle diyor: «Sorunlara... dar Kürt milliyetçiliği açısından bakınca. Özgürlükçülerin. dün maocuları, bugün goşist dediklerini, yarın kimbilir hangi oportünist şefleri övmeleri kaçınılmaz oluyor». Eğer öyleyse, sıra **oportünist şeflerin** övülmesine gelmişse, Atılım'ın sevinmesi gerekmez mi? Sıra kendilerinde demektir...

TKP, sık sık başkalarını ,kendisini eleştirmekle burjuvaziyle «aynı boruyu» öttürmüş olmakla suçluyor. İyi ama aynı şeyi başkaları da TKP için diyemezler mi? Örneğin burjuvazi bize saldırmıyor mu? Ve TKP'de aynı sayfalarda, büyük bir gözüdönmüşlükle bize saldırmıyor mu? Bunu yaparken de burjuvaziyle «aynı boruyu» öttürmüş olmuyor mu acaba?

TKP şunu da anlamalıdır: «Komünist» adını almak ne her kişiyi ne de her örgütü «komünist partisi» yapmaya yetmez. Nasıl ki «İşçi Partisi» adını almış olmak İngiliz İşçi Partisi'ni işçilerin partisi yapmaya yetmiyorsa. Bay Karillo da İspanyol Komünist Partisi'nin şefidir, ama siz onu hergün revizyonist ve dönek olmakla suçluyorsunuz.

Siz ancak her konuda bir komünist gibi davrandığınız zaman bu sözcüğü hakedersiniz, bugünkü tutumunuzla değil. DİSK'te, TÖB-DER'de yapılanlar ortadadır. UDC çağrısı yapıyorsunuz ama, çağrınız yalnızca burjuvaziye ve TÜRK-İŞ kodamanlarınadır. Diğer yandan sendikalarda, demokratik kitle örgütlerinde akılalmaz bir tahribat yapıyor, sosyalist ve demokratik güçlere sorumsuzca saldırıyorsunuz. Politikanızı düzeltin.

Kardeş partilerin toplantılarına gönderilen mesajlar bir örgütün enternasyonalist olmasına yetmez. Sözde anti-sovyetizme karşı savaşıyorsunuz ama, sergilediğiniz pek çok olumsuz örnekle de anti-sovyetizme en büyük propaganda olanaklarını veriyorsunuz. Örneğin, elinizdeki «radyo» onu sorumsuzca kullanasınız, ülkemizdeki tüm sosyalist ve demokratlara, bu arada Özgürlük Yolu'na saldırasınız di-

ye sizle verilmemiştir. Özgürlük Yolu sempatizanlarının güçlü bir enternasyonalist inancı, tutumu vardır; öyle olmasaydı ve iş size kalsaydı, onların bile anti-sovyetik olması işten bile değildi..

Atılım'ın yazısında şöyle deniyor: «Özgürlük Yolu yazarı, ilerlemek yerine çeşitli görüşler arasında kıvrılıp duruyor.» Acaba bu **ilerlemek** sözcüğü bir çağrı mıdır?!. Tanrı bizi böyle bir «İlerleme»den korusun!.. «Görüşler arasında kıvrılıp durma»ya gelince, buna da okurlarımız karar versinler; çünkü TKP bunları açıklamıyor, aslında o görüşlerimizi eleştirmiyor, bu «Merkez Komitesinin Organı»nda, yarım daktilo sayfasını bulmayan yazılarda dedi-kodu yapmakla yetiniyor.

SÖMÜRGECİLER HALKIMIZI TEHDİT EDİYORLAR

Sömürgeci yönetim, bir süre önce Hakkari'de, SAVAK, CİA ve ırkçı Bağdat rejimiyle elele verip Kürt halkını birbirine kırdırdıktan kısa bir süre sonra Eylül ayı ortasında aynı yörede Yüksekova'da Kanatlı J-78 adlı bir askeri manevra sahneledi. Sahneledi diyoruz, çünkü, bu manevra bir film senaryosunu andırıyor. Düşman yerine göçebe bir Kürt aşireti konmuş. Kadınlar, yaşlılar, çocuklar göçebe çadırları çevresinde doğal hayatlarını sürdürüyorlar. Sonra Türk askeri birlikleri havadan ve karadan onlara saldırıyor, çevrelerini kuşatıyorlar. Uçaklar göçebe kampını amansızca bombalarken, komandolar da çocuk, yaşlı, kadın demeden herkeşi süngüleyip yere seriyorlar; çadırlar yanıyor, koyun ve sığırlar, atlar bile telef oluyor. Ölenler, Kürtçe «Ah yandım!» diye haykırarak yere seriliyorlar.

Manevrayı Jandarma Genel Komutanı, Hakkari Valisi ve «öteki komutanlar» izliyorlar. Başarı kutlanıyor! Manevranın boy boy resimleri Türkiye'nin en büyük tirajlı gazetelerinin sayfalarını süslüyor. Bu resimler arasında göçebe Kürt kadınlarının, çocuklarının, yaşlılarının görüntüleri geniş yer kapsıyor.

Manevra çevredeki Kürt köylülerine seyrettirilmiş ve Yüksekova'dan izlenmiş. Her şey son derece açık: Sömürgeci yönetim Kürt halkını tehdit ediyor, «rahat durmazsanız işte böyle yaparım!» diyor.

Hani «Türkiye'de Kürt yoktu».. Hani onlar da «milletin bir parçası» sayılıyordu. Hani «Herkes kardeştir» diyordunuz. Sömürgeci yönetim, yıllaryılı Türkiye'de Kürt halkını inkâr etti, Kürt halkının varlığından sözedenleri ,onun üstündeki baskılara karşı çıkanları en sert biçimde ezdi; ama bugün kendisi, Kürt halkının yükselen özgürlük mücadelesi karşısında şaşkına dönmüş, halkı tehdit etmeye kalkıyor ve bu tehdidin filmini tüm dünyanın gözleri önüne seriyor. İyi ki seriyor! Kürt halkına pek çok kez yapılanları ve bugün de yapılmak istenenleri tüm dünya görmeli.

Bay Abdi İpekçi bile yapılanları hatalı buluyor.. «Böyle şeyleri gerektiğinde yapalım ama, deşifre etmeyelim, Kürtleri de tahrik etmek doğru değil» demeye getiriyor. Kürt halkının zulme ve sömürüye karşı her tepkisinin arkasında emperyalizmin parmağını göstermek isteyen, bu halkın haklı mücadelesini «bölücülük, Kürtçülük» diye nitelemeye alışık olan Bay İlhan Selçuk bile «bu kadarı olmaz» diyor. Şöyle diyor sayın Selçuk: «Bir kez **'askeri tatbikat'** söz konusuysa; kadın, çoluk, çocuk, nine, dede, tüm insanlarıyla bir aşiretin ortadan kaldırılması **«genosit»** demektir. Savaş ilkeleri arasında böyle bir şey yoktur.»

Evet, tam da öyle sayın Selçuk, bu bir «genosit» demektir. Ama bu tür olaylar ilk kez olmuyor ki.Bu bir jenosit provası, oysa Kürt halkı bunun hakikilerine Türkiye'de ve komşu ülkelerde kaç kez maruz kaldı. Hem öyle bir tek aşiret filan da değil, onbinlerce, yüzbinlerce insan; çoluk çocuk, nine, dede de dahil toptan imha edildi ve bunun hesabını kimse sormadı.

Eskiyi bir yana bırakalım, yaşadığımız şu yıllarda jenosit benzeri pekçok olay cereyan ediyor Kürdistan'da. Daha 3-4 yıl önce, Viranşehir'de 13 köylü, sorgusuz-sualsiz, jandarmalar tarafından kurşuna dizildi. Daha iki ay kadar önce iki köylü, yine sorgusuz-sualsiz kurşuna dizildi ve üzerlerinden cemseler geçirildi. Ve yine bir süre önce Hakkâri'de Kürt halkı birbirine kırdırıldı, bunun planlarını ise bizzat devlet yaptı ve uyguladı. Bunun gibi nice nice olaylar... Türkiye egemen sınıfları bu konuda pervasızdırlar, elleri bol kan görmeye alışıktır. Çünkü, hoşunuza gitmeyecek ama, Kürdistan onların sömürgesidir. Onlar Kürt halkına süngü gücüyle başeğdirmişler, onun tüm ulusal demokratik haklarını gaspetmişler ve bunu sürdürmek istiyorlar.

Ve bugün sömürgeci yönetim herkesin gözleri önünde jenosit manevraları düzenleyebiliyorsa, bu kadar pervasızca, bunda, İlhan Selçuk da dahil, ilerici ve demokrat geçindikleri halde Kürt halkına uygulanan kırımlara, sürgünlere, zulme karşı susan, susmaktan da öte, bu zulüm politikasını şu veya bu biçimde savunanların da büyük payı vardır.

Sömürgeciler ve onların militarist güçleri; «düşmanı» açıkça gösteriyorlar. Onlara göre Kürt halkı düşmandır. Onlar, Türk emekçilerini Kürt halkının üstüne eskiden çok sürdüler ve bugün de tekrar sürmek için fırsat kolluyorlar. Üstelik yalnız Türk emekçilerini değil, onlar, Kürt halkını da birçok kez birbirine kırdırtmışladır. Gizli servisler, bugün aşiret çatışmalarını canlı tutmak için elden geleni yapıyorlar. Örneğin bu son manevra sırasında gazetelerde çıkan haber ve resimler çok ilginç. «Siverekli İzzet» beşik sallıyan kadın,

«Erzincanlı Nazım»da yaşlı bir nine rolünü almış. Görülüyor ki sömürgeciler Kürt emekçilerini de komando yapıp yine emekçi Kürt halkının üzerine salmak için eskiden beri başvurdukları yöntemi sürdürüyorlar.

Ama uyanan Kürt ve Türk emekçileri bu oyunları boşa çıkaracaktır. Burjuvalar ve toprak ağaları Kürt halkını düşman olarak görebilirler, ama emekçi Türk halkı, bilinçlendikçe düşmanının Kürt halkı veya başka bir halk olmadığını anlamaktadır. Sömürgeci yönetim, militarist burjuvazi yalnız Kürt halkının düşmanı değil, emekçi Türk halkının da düşmanıdır. O, emekçi Türk halkını da sömürmekte, işsiz ve aç bırakmakta ve direndiği zaman da ona zulmetmektedir.

Bu ırkçı, jenositçi manevranın, kitlelere özgürlük vadederek. «Doğu'da komando terörüne son vereceğini» söyleyerek iktidara gelen Ecevit hükümeti zamanında yapılması da, ister açık ırkçı olsun, ister demokrat geçinsin ,tüm burjuva iktidarlarının, sömürgeci yönetimin tüm temsilcilerinin gerçek yüzünü ortaya sermektedir.

* * *

Ecevit ve Partisi, iktidar olduklarından bu yana, seçim meydanlarında kitlelere vadettiklerinin hiçbirini yapmadılar, yapmak için de ciddi bir çaba göstermediler. Onlar demokratik yönde hiç bir adım atmadılar. Ama sermaye çevrelerinin isteklerini bir bir yerine getiriyorlar.

Ecevit Hükümeti, emperyalist çevrelerin ekonomik alandaki taleplerine boyun eğdi ve bugün İMF'nin her istediği uygulamaya konuyor. Para değeri düştükçe düşüyor, hayat görülmemiş düzeyde pahalanıyor. Hükümet yüksek zamları peşpeşe devreye sokuyor. Bütün bunlar da sözde «devleti kurtarma» adına yapılıyor..

Ecevit **kimin devletini** kurtarıyor? Halkımıza katliam planları hazırlayanların devletini.

Halklara özgürlük isteyenler hapislerde sürünüyor. Polisler ve savcılar aynen MC döneminde olduğu gibi sosyalist yayın organlarının peşinde. Evinde bir tek gazete veya dergi bulunduğu için tutuklananlar var. Ecevit hükümeti, özgürlük isteyenlere ceza biçenlerin devletini kurtarıyor.

Kiralar ateş pahası, halkın başını sokacak yeri yok ve gecekondular yine acımasızca yıkılıyor. Ecevit büyük mülk sahiplerinin devletini kurtarıyor.

Fiyatlar yükseldikçe para babalarının, toprak ağalarının, bilcümle sömürücü tayfasının cepleri şişiyor ve halk pahalılık içinde boğu-

luyor. Sıkılan kemerler kimin işine yarıyor: Yalnızca zenginlerin. Ecevit hükümeti de, kendinden önceki tüm hükümetler gibi zenginlerin hizmetinde. Ve Ecevit, onların devletini kurtarma çabası içinde emekçi halkın sırtındaki yükü ağırlaştırıyor.

Hayır sayın Ecevit, siz halktan yana değilsiniz!

Ecevit ve Partisi sözde anti-faşist olduğunu söylüyor. Ama bu ne biçim faşizme karşı olmak? Faşist militanlar eski yerlerini koruyorlar, gönüllerince saldırıyor, kan döküyorlar. Ecevit hükümeti onların üstüne varmıyor, örgütlerini kapatmıyor; yalnızca zaman zaman, o da kapalı biçimde kınamakla yetiniyor. Neden? Çünkü faşistlere destek olan güçlerden çekiniyor. MC partilerinin saldırısından, militarist çevrelerden.. Onlara dokunamıyor da sosyalist, demokratik güçlerin üzerine kolayca yürüyor. POL-DER'i kapatıyor, TÖB-DER'in içişlerine karışarak örgütü yıpratıyor ve kendi kuyruğunda olmayan devrimci TÖB-DER yönetimini yıkmaya çalışıyor. DİSK'i karşısına alıyor.

Kürt halkı üzerinde jandarma ve polis terörü pervasızca devam ediyor.

Bu CHP'yi batağa götürecek bir politikadır. CHP, adım adım, muhalefetteki sınırlı demokratik, anti-faşist tutumundan uzaklaşarak gericileşiyor. Demokratik güçlerden uzaklaşırken en gerici güçlerin dümensuyuna giriyor.

Bay Birgit, TÖB-DER Kongresine biçimsiz biçimde karıştıktan sonra şöyle demişti: «Bizim Gazioğlu gibilerinin desteğine ihtiyacımız yok» Ya öyle mi? Seçimler öncesinde hiç de böyle demiyordunuz.. Sizin devrimcilerin desteğine ihtiyacınız yok, çünkü siz kendinize dost olarak Feyzioğlu gibilerini, Hilmi İşgüzarları, Faruk Sükanları seçmişsiniz.

Sizin Kürt devrimci ve demokratlarının da desteğine ihtiyacınız yok, çünkü siz kendinize Şeyh Alirıza gibi, torpille ilkokul diploması almış Kürt feodallerini dost seçmişsiniz...

Ancak bu yol sizi hiç de iyi bir yere götürmeyecektir. Siz kitleleri her zaman kolayca aldatılacak saf kuzular sanıyorsanız aldanıyorsunuz. Bu batakçı politikanın sonuçlarını almanız içinse çok zaman geçmeyecek.

CHP devrimci ve demokratik güçlerin faşist saldırılar karşısında suskun kalmasını, sürekli geri çekilmesini istiyor, Bu neye varır: Ülkenin faşizme teslimine.

CHP iktidarı ırkçılardan, militaristlerden, MC kumpanyasının şamatasından ürktüğü için ve aynı zamanda kendi de ırkçı ve sömürgeci anlayışta olduğu için, Kürt halkının devrimci ve demokratik güç-

lerinin sesini duymak istemiyor. Özgürlük isteyenlere öfkeleniyor, onların üstüne yürüyor.

Ama halkımızın devrimci, yurtsever güçleri, sömürgeciler veya onların şu ya da bu temsilcisi istemiyor, ya da öfkeleniyor diye mü cadelesinden geri durmayacaktır. Kimsenin tehditleri halkımızın mücadelesini önleyemez. Halkımız, özgürlük mücadelesinde çok acı çekti ve bu yolda daha da çok acı çekmeye hazırdır. Tüm ırkçılar, militaristler ,sömürgeciler şunu iyi bilsinler. Halkımız köleliği reddediyor. Halkımız insanca ve demokratik haklar istiyor. Kürt halkı da Türk halkı ve Türkiye'de yaşayan diğer tüm halklarla birlikte özgür ve demokratik bir toplumda eşitlik içinde yaşamak istiyor. Halkımızın bu yoldaki mücadelesini hiç bir şekilde bastırmak mümkün değildir.

Zulüm ve teröre güvenenler umduklarını bulamayacaklar ve tarihin batağına yuvarlanıp gitmekten kurtulamayacaklar. Zulüm bir gün «kendilerini boğacak»..

Kürt olsun, Türk olsun, Türkiye'nin tüm emekçi insanları zulme karşı elele verecekler, bu sömürü ve zulüm düzenini birlikte yıkacaklar ve demokratik, özgür bir toplumu birlikte kuracaklar.

Bu da böyle biline..

YURTSEVERLER BİRLEŞİN!

Haziran ayında Hakkâri'de meydana gelen olayları burjuva basını bir curcuna havası içinde yansıttı. Burjuva basının telâşı, şaşkınlığı, gerçekleri tersyüz etme tavrı anlaşılır birşeydir; onun gerçekleri olduğu gibi yansıtması beklenemezdi. Diğer yandan, Ankara hükümeti de, Kürtleri birbirine kırdırmada başrolü oynayarak bu olayları kendi açısından savuşturdu, önemli bir başarı kazandı! O, bu başarılarını sürdürmeye, Kürt yurtseverleri arasındaki düşmanlığı derinleştirme çabalarına şimdi de devam ediyor. Hakkâri trajedisi ırkçı Bağdat rejimi, gerici İran Şahlığı ve Ankara hükümeti tarafından ortaklaşa sahneye kondu. Elbet bu işte öteden beri ilerici Kürt hareketini ezme planlarının başını çeken ve perde arkasında ipleri elinde tutan CİA'nın rolü büyüktür. Yerel Kürt gericilleri ise, her zaman olduğu gibi bu olaylarda da emperyalizmin ve Kürt halkının öteki düşmanlarının hizmetini, uşaklığını en iyi biçimde yaptılar.

ROJA WELAT gazetesinin 8-9'uncu sayılarında, Hakkâri'de meydana gelen olayların nedenleri ve gelişimi üzerinde geniş düzeyde yayın yapıldı. Gazetenin 9. sayısında, Irak Kürdistan'ı yurtsever güçlerine seslenen bir çağrı yayınlandı ve onların, kendi aralarındaki düşmanca eylemlere son vererek güçbirliği oluşturmaları istendi. Biz bu çağrıya katılıyoruz. Gerçekten de Irak Kürdistan'ı yurtsever güçleri arasındaki sürtüşmelerin bugün vardığı düzey son derece olumsuzdur, düşmanları sevindiren bir durumdur.

Dergimizin Haziran-Temmuz sayısı baskıya verildiği zaman Hakkâri bölgesindeki olaylar basına daha yeni sızmaya başlamıştı. Ancak bu bölgede, Irak Kürdistan'ı siyasi örgütlerinin ve onların taraftarlarının arasında varolan sürtüşmeler çok önceden biliniyordu. Bu nedenle Haziran-Temmuz sayımızda yeralan «Irak Kürdistan'ındaki Direniş ve Maocu Kalpazanlar» başlıklı yazıda şöyle denilmişti. «Irak'ta Kürt halkının ulusal kurtuluş mücadelesinin yeniden örgütlenmesi ve 1970'lerde düştüğü hatalardan kaçınarak ilerici bir doğrultuda yürümesi Kürt halkının düşmanlarını, emperyalistleri, onların

bölgesel ajanlarını, gericileri de harekete geçiriyor. CİA, SAVAK ve benzeri örgütlerin ajanlarının bu bölgeye yönelik planlarından daha önceleri de dergimizde sık sık sözedilmişti. Halkımızın ve tüm halkların düşmanı olan bu güçler, Kürt emekçilerini bölmek, yurtsever güçler arasına ikilik sokmak, onları birbirine düşürmek için elden geleni yapıyorlar...»

Hakkâri yöresinde yeralan olaylar, yukarıda sayılan Kürt halkının düşmanı tüm gerici güçlerin planının, kısa süreli de olsa zafere ulaşması oldu. Kürt halkı birbirine kırdırıldı, aradaki düşmanlık derinleştirildi.

Görünüşte, bu çatışmadan en zararlı çıkan ve önemli kayıplara uğrayan Kürdistan Yurtsever Birliğidir. KYB'nin yüzlerce militanı öldü ve üst düzeyde birçok kişi dahil, 250 kişisi esir düştü. Kürdistan Demokrat Partisi'nin (Geçici Komite) bu «zafer»den pek memnun olduğu anlaşılıyor.. Bu kahramanlık hikayesi ballandırılarak sağda - solda anlatılıyor. Ama bunun bir zafer sayılması sadece gülünçtür; tabi, eğer amaçlanan başka bir şey değil de, gerçekten Kürt halkının kurtuluşuysa.. Çünkü Kürt halkı bu çatışmadan birşey kazanmadı, yalnızca yitirdi. Kürt halkı dörtbir yandan düşman güçlerle çevriliyken, onun güçlü bir kitlesel birliği henüz sağlanamamışken ve Irak Kürdistan'ındaki ağır yenilginin, çözülmenin anıları henüz bu kadar tazeyken, Irak Kürdistan'ındaki kurtuluş mücadelesi adına ortaya çıkan bu iki örgütün, düşmanı bir yana bırakıp birbirleriyle boğazlaşmaları hem acı, hem de budalaca birşeydir. Kimse bu çatışmanın sonucunu Kürt halkı hesabına bir zafer saymamalı.

Her İki Örgüt de Önemli Hatalar Yaptılar

Bugünkü çatışmanın çok daha gerilere giden kaynakları biryana, son iki yılda olup bitenler de gösteriyor ki, her iki örgüt de yurtsever güçlerin birliği uğrunda kararlı, ısrarlı çaba göstermediler, aralarındaki sürtüşmeleri derinleştiren bir yol tuttular.

KDP'nin, özellikle 1970 yılından sonra emperyalizmle, siyonizmle Gerici Iran şahlığıyla kurduğu bağlar, bu örgütün üst yönetimini gerici bir duruma getirmişti. Zaten bu yanlış, gerici politika yüzündendir ki Kürt halkının 15 yıl süreyle yiğitçe sürdürdüğü özgürlük mücadelesi yenilgiye uğratıldı ve bu yönetim mücadeleyi terkedip Kürt halkının diğer bir düşmanına, gerici İran Şahına sığındı.

KDP'nin içinden çıkan Geçici Komite'de bugün de etkin olanların, yine KDP'nin eski yönetimindeki kişiler, olduğu biliniyor. Bu kişiler emperyalizmle, gerici İran şahlığıyla bağlarını tümden kopardılar mı? Bunlar, ıslahı nefs edip ilerici kişilere mi dönüştüler? Besbelli;

ki, bu öyle kendiliğinden, kelimei şehadet getirmekle olacak iş değil. Ancak KDP'nin örgütsel yapısında ciddi bir değişimin meydana gelmesi, emekçi kitlelerin örgütlenip partinin yönetiminde ağırlıklı duruma gelmeleri, bir kısım eski yöneticileri de politikalarını değiştirmeye zorlayabilirdi. Daha doğrusu böylesine bir gelişme en başta onları yerlerinden ederdi. Oysa böyle bir gelişme olmadı. Ve Hakkâri olayları da bir kez daha gösterdi ki Geçici Komite'nin MİT'le, en azılı gerici feodal ağalarla, aşiret şefleriyle güçlü bağları vardır. Hakkâri **operasyonu** onların ve aynı zamanda Irkçı Baas rejimiyle SAVAK'ın ortaklaşa planıyla gerçekleştirildi.

Türk hükümeti bir yandan Kürdistan Yurtsever Birliği'ne bağlı savaşçıların geçişine göz yumarken, —bilemiyoruz, belki de «izin» verirken,— diğer yandan onları KDP taraftarlarına ve aşiret güçlerine yokettirmenin planını yapıyordu. Örneğin Beytüşşebap kaymakamı, jandarma komutanı tüm köy muhtarlarını toplayarak onlara Kürdistan Yurtsever Birliği'nin kötülüklerini, «Moskova yanlısı» olduğunu anlatıyor ve bu «kötülüğü» ezmek için eğer güçleri yetmeyecekse kendilerine ordunun da «yardım» edebileceğini söylüyorlardı.. Diğer yandan, aynı görevliler, nedense KDP için hiç de böyle hassas davranmıyorlar, hattâ Türkiye sınırları içindeki birtakım sivil hapishanelere ve buralarda infaz edilen «idam»lara ses çıkarmıyorlar ve «esirleri» kendileri almayıp onlara teslim ettiriyorlar!..

KDP'nin bu ilişkileri besbelli, «hata»dan öte bir şeydir.

Diğer yandan her iki örgüt de, silâhlı mücadeleyi Irak Kürdistanında yürütmeleri gerekirken bunu Türkiye Kürdistanına taşırmışlardır. Türkiye Kürdistanında devrimci mücadelenin koşulları farklıdır, taktikleri de elbet farklı olacaktır. Her parçada Kürt halkının yürüttüğü özgürlük mücadelesinin asıl yükü ve sorumluluğu o parçada yaşayan halka düşer. Irak Kürdistanı siyasi örgütlerinin, Irak sınırlarının ötesinde yaşayan Kürt halkından destek beklemeleri onların hakkıdır; ancak onların diğer parçalarda örgütlenmeye çalışmaları, hele savaşı oraya taşırmaları kesinlikle yanlış bir tutumdur. Kaldı ki, onlar kozlarını Türkiye'de bölüşmeye kalkmış ve Türkiye Kürdistanı'nın bir parçasında yaşayan kitleler, aşiretler ve yurtseverler arasına da düşmanlık sokmuşlardır. Bu maceracı bir tutumdur, Türkiye Kürdistanındaki devrimci hareketlerin içişlerine bir karışmadır, buradaki devrimci hareketi de provake etmeye açık bir tutumdur.

Kürt halkının yaşadığı bunca acı deneyden sonra, özgürlük mücadelesinin, emperyalist güçlerin ya da Kürdistanı aralarında bölüşmüş sömürgeci ve ırkçı devletlerin herhangi birinin desteğine güvenilerek kazanılamayacağı iyi anlaşılmış olmalıydı. Kürt halkı, bu mücadelede, sözkonusu sömürgeci ,ırkçı güçlerin aralarındaki çelişkiler-

den yararlanabilir; ancak onlara güvenilemez. Özgürlük mücadelesinin başarısı Kürdistan halk kitlelerinin, en başta da Kürt emekçilerinin iyi biçimde örgütlenmesine, devrimci mücadeleye kazanılmasına bağlıdır. Oysa görülüyor ki Irak Kürdistanında mücadele yürüten örgütler hâlâ, büyük ölçüde, Kürdistanı aralarında bölüşmüş ve Kürt halkını baskı altında tutan diğer komşu ülkelerin desteğine bel bağlamaktadırlar.

Yine özgürlük mücadelesinin başarısı, Kürdistan emekçi halk kitlelerinin iyi biçimde politize olmasına bağlıdır. Oysa günümüzde bile kitleler, özellikle de geniş kırsal kesimler Kürt ağa ve şeyhlerinin kontrolü altındadır. Aşiret yapısı henüz pekçok yerde çözülmemiştir ve aşiret reisleri önemli güçleri kontrol etmektedirler. Ağaların, şeyhlerin, aşiret reislerinin halk kitleleri üzerindeki etkinliği kırılmadıkça, yurtsever örgütlerin geniş kitleleri devrimci mücadeleye sürüklemesi nasıl mümkün olabilir? Şimdiye dek görünen o ki, bu örgütler kitleleri feodal ve aşiretçi unsurların etkisinden koparmaya yönelik yoğun bir politik ve ideolijik mücadeleden çok, bu ağa ve şeyhleri, aşiret reislerini kendi taraflarına kazanmaya çalışıyorlar. Bu da ulusal hareket bakımından büyük bir handikaptır. Çünkü bu unsurlar, çeşitli nedenlerle ulusal hareketin saflarına katılsalar bile, bu hareketin devrimci bir doğrultuda yürümesine rıza göstermezler, emperyalistlerle ve Kürt halkının öteki düşmanlarıyla her an uzlaşmaya yatkındırlar. Devrimci mücadele bu gerici unsurların çıkarlarını, imtiyazlarını tehdit ederken, sömürgeciler ve emperyalistler hem onlarla uzlaşmakta, hem de onlara yeni çıkarlar sağlama olanağına her an sahip bulunmaktadırlar. Nitekim Hakkâri yöresinde KYB'ye destek vadetmiş olan ağalar ve aşiret reisleri, Türk hükümetinin baskısı ve vadettiği çıkarlar karşılığında, kolayca saf değiştirip KYB'ni arkadan vurmuşlardır. Dergimiz, Kürt halkının özgürlük mücadelesinin başarısı için güçlü bir anti-feodal mücadele yürütülmesi, geniş köylü kitlelerin uyarılarak ağa ve şeyhlerin, aşiret reislerinin nüfuz ve etkinliğinin kırılması gereği üzerinde baştan beri ısrarla durdu. Son olaylar, anti-feodal mücadele üzerinde ısrarla duruşumuzun ne kadar doğru olduğunu bir kez daha pek açık biçimde gösterdi.

Politik mücadele, devrimci mücadelenin can damarıdır. Kitleler arasında sabırlı ve yoğun bir politik çalışma yapılmadan, kitleler bilinçlendirilip örgütlendirilmeden ve onlara kurtuluş yönünde doğru hedefler gösterilmeden başarı beklenemez. Ancak bugün de görünen manzara o ki, Kürt halkının kurtuluşu adına ortaya çıkan birçok siyasi örgütler, politik çalışmanın önemini ya gereği gibi kavramamakta, ya da bu yolda parlak sözler etseler dahi, pratikte politik mücadeleyi ihmal etmekte ve silâhlı mücadeleyi abartmaktadırlar. Oysa bilinçsiz

aşiret insanlarının, ağaların, şeyhlerin kontrolündeki köylülerin eline verilen silâhların ne önemi var. Onlar bu silâhları her an birbirlerine karşı da kullanabilirler. Nitekim son Hakkâri olayları bunu bir kez daha gözler önüne serdi. Kürdistan tarihi bunun gibi nice örneklerle doludur. Kürt aşiretlerinin savaşçılığı ünlüdür; ama onlar bu silâhları çoğu zaman birbirlerine karşı kullanmışlardır.

Politik bilincin ve buna dayalı örgütlenmenin önemini kavramayanlar, bir miktar silâh buluşturup onları şunun - bunun eline verenler her zaman aldanmaya mahkumdurlar.

Son olaylar, Kürdistan Yurtsever Birliği adlı örgütün de bu türden hatalarını daha açıkça gösterdi. Onun da politik çalışmaya, anti-feodal mücadeleye gereken önemi vermediği, askeri çalışmaya öncelik tanıdığı, kitleler arasında sağlıklı bir örgütlenmeden çok, ağalara, aşiret reislerine atılan çengellere, daha da önemlisi, Kürdistanı aralarında bölüşmüş ırkçı-sömürgeci güçler arasındaki çelişkilere göre politikasını ayarladığı ve komşu ülkelerden gelecek desteğe bağlandığı anlaşılıyor.

Hakkâri olayları Kürt halkının acılarla dolu tarihine yeni bir sayfa ekledi. Eğer halkımız bundan olumlu dersler çıkarabilirse bunun da bir yararı olacak. Asıl kötüsü, bundan da gereken derslerin alınmaması, eski hataların tekrarı olacaktır.

Bu olaylar, yurtsever güçleri daha da karşı karşıya getirdi ve onlar arasındaki düşmanlıkları derinleştirdi. Her iki tarafın da şimdi birbirine daha çok diş bilediği ve bir öç alma duygusuna kapıldığı görülüyor. Bu, son derece olumsuz ve asla sonuç vermeyecek bir tutumdur. Biz de **Roja Welat** gazetesinin çağrısına katılıyor ve kendilerinden şunu istiyoruz:

1. Kendi aranızdaki düşmanca eylemlere son verin, Baas zulmüne, sömürgeciliğe, emperyalizme karşı güçbirliği yoluna girin. Birbirinizle boğazlaşıp Kürt halk kitlelerini karşı karşıya getirmeyin; böylesine olumsuz bir çatışmadan, bir kördöğüşünden sonuç alınamaz ve özgürlüğe ulaşılamaz.

2. Irak Kürdistanı siyasi örgütlerinin mücadele alanı yine Irak Kürdistanıdır. Çatışmalarınızı Kürdistan'ın diğer parçalarına taşırıp orada da sürtüşmelere yol açmayın, komşu Kürdistan parçalarındaki devrimci hareketin işlerine karışmayın.

3. İlk iş olarak, KDP kendi elindeki esirlerin canına dokunmamalı ve ilerici bir uzlaşma zemini üzerinde onları serbest bırakmalıdır.

Tüm yurtseverler!

Düşman güçlerin oyunlarına gelmeyin, düşmanlığı bırakın, birleşin! Emperyalizme, sömürgeciliğe, zulme karşı omuz omuza yürüyün!

«Birlik» ve «Bölücülük» Üzerine

Terör olayları yoğunlaştıkça komando şefi Türkeş'ten İçişleri Bakanı'na, Bay İlhan Selçuk'tan Diyanet İşleri Başkanı'na, TÜRK-İŞ kodamanı Sadık Şide'den İşveren Sendikaları Başkanı'na kadar, tüm burjuva politikacılarından, sarı sendikacılardan, patronlardan, kemalistlerden «birlik» ve «bölücülük» üzerine nutuklar atılıyor, çağrılar yapılıyor, yazılar döktürülüyor.

Bunların «birlik» ve «bölücülük»ten anladıkları nedir?

Örneğin **Başbuğ**'luğunu ilân ettikten sonra kan dökücü bozkurtlarını halkın arasına salan ve cinayetlerini herkesin gözünün içine baka baka işleten Bay Türkeş için «birlik» ne anlama gelir? Bay Türkeş bir ırkçıdır, çağın gerisinde yaşayan bir kişidir. Ona ve taraftarlarına göre birlik başka halklara düşmanlıktır; onlar ,ellerinden gelse Türkiye'de «Türk» kökenli olmayan insanları, Kürtleri, Çerkezleri, Arapları, Lazları, Gürcüleri, Rumları, Ermenileri ve daha başkalarını kılıçtan geçirecekler; başka ülkelere sefere çıkacaklar ,Orta Asya'sından, Kerkük'ünden, Kıbrıs'ından, Batı Trakyasından, Kafkas'ından tüm Türkleri bir bayrak altında birleştirecekler! Onlar bu amaçlarını açıkça söylüyor, yazıyor ve hattâ gerçekleştirmeye özeniyorlar.

Vehbi Koç'lar, Sabancılar ve benzeri patronlar için «birlik», patronlarla işçilerin «barış» içinde birarada yaşaması, işçilerin sınıf mücadelesinden kaçınıp patronların verdikleriyle yetinmesi, sömürü ve zulüm düzenine kölece baş eğmeleridir. Yani emekçilerin sırtından keyif çatan patronlar ile onlara çalışan ve kölece başeğen emekçilerin «birliği»!

TÜRK - İŞ kodamanı sarı sendikacılar için de birliğin anlamı yukardakinden farklı değil; çünkü onların rolü, işçileri patronlara satmak ve bu işten iyi bir geçim sağlamaktır.

İçişleri bakanı da kavga - gürültü olmamasını ister. Herkes «birlik» içinde, «kardeşçe», «gül gibi» geçinip gitmeli; bakan bey, valiler, polisler de rahat etmeli...

Peki, ya sık sık «birlik» ve «bölücülük» üzerine yazılar döktüren Bay İlhan Selçuk türündeki kemalistlerin bundan anladığı nedir? Bay Selçuk, Komiser Kolombo uyanıklığıyla, her zaman işin püf noktasını kolayca kavramakta ve CİA'nın Türkiye'yi bölmeye çalıştığını, bu amaçla mezhep kavgalarını ve «kürtçülüğü» kışkırttığını ortaya sermektedir.. Böylece Bay Selçuk gibilerinin dilinde de sömürülen ve ezilen kitlelerin mücadelesi de dahil, tüm olaylar CİA parmağına bağlanıp işin içinden çıkılıyor.

Bay Selçuk gibilerine göre, örneğin Türkiye'de yaşayan 10 milyonu aşkın Kürt halkının özgürlük mücadelesinin arkasında CİA'nın parmağı vardır, çünkü CİA «Türkiye'yi bölmek» istemektedir.

CİA'nın dünyanın her yeryerinde ne numaralar çevirdiğini, Amerikan emperyalizminin çıkarlarını korumak için ne karanlık işlere bulaştığını elbet herkes biliyor. CİA'nın, çıkarı gerektirdiği zaman başka ülkelerde hükümetler bile devirdiğini, başa diktatörler getirdiğini, ülkeleri bölmeye kalkıştığını da. Örneğin ABD emperyalistlerine kalsa, onlar sosyalist ülkeleri bölmek, dağıtmak, ortadan kaldırmak için can atarlar. Evet ama, bu, dünyamızdaki her olayın arkasında CİA parmağını görmek gibi bir hallüzinasyona kapılmayı gerektirir mi? Örneğin Küba ve Vietnam devrimlerinin, Angola kurtuluş hareketinin, 15-16 Haziran Olaylarının arkasında da CİA'nın parmağı mı vardı?

Kemalistlerin mantığına göre Kürt halkının özgürlük mücadelesinin arkasında her zaman emperyalistlerin parmağı vardır. Bay İlhan Selçuk gibileri, Kürdistan diye bir ülkenin varolduğunu, bu ülkede 20 milyonluk bir ulusun yaşadığını, bu ülkenin 3 - 4 devlet arasında parçalandığını, Kürt halkının boyunduruk altına alındığını ve köleleştirilmek istendiğini, onun özgürlük mücadelesinin bu devletler tarafından, —emperyalistlerin de desteğiyle —her keresinde en kanlı biçimde ezildiğini görmezlikten geliyorlar.

Bay Selçuk gibilere göre dünyada her ulusun özgürlük mücadelesine hakkı vardır, bu mücadele güzel ve onurlu bir şeydir; ama Kürt ulusunun buna hakkı yoktur! Çünkü onlar Kürdistanı ve 20 milyonluk Kürt ulusunu görmüyorlar, onun varlığını tanımıyorlar!

Onlar Kürt halkının varlığını bilseler bile, onun özgürlüğü için mücadele edebileceğini hiç düşünmüyorlar, düşünmek bile istemiyorlar!

Çünkü Bay İlhan Selçuk gibileri, «zabitoğlu» olmakla sık sık övünen su katılmamış şovenlerdir. Onların devrimciliği, demokratlığı sahtedir. Onlar İttihat ve Terakki geleneğinin bugünkü temsilcileridir.

Onlar, bile bile, bir halkın haklı özgürlük mücadelesini CİA'nın gizli oyunlarıyla aynı sepete koymakta, böylece ilericilik perdesi arkasında Kürt halkına saldırmakta ve kendi burjuvazilerinden aferin almaya çalışmaktadırlar.

CİA Türkiye'yi gerçekten bölmeye mi çalışıyor? Eğer öyleyse bu NATO neyin nesidir? Türkiye NATO'ya girmek için niçin o kadar çaba gösterdi? Türk burjuvazisi, işçi sınıfının mücadelesine, diğer bir deyişle sosyalizme ve Kürt halkının özgürlük mücadelesine karşı kendisini sigorta ettirmek için NATO'nun kanatları altına sığınmadı mı? Evet, şartlar zorunlu kıldığında emperyalistler Türkiye'de savaşmayı da göze almışlardır; ama kime karşı? Onlar Türk burjuvazisinin yanında işçi sınıfına ve Kürt halkının özgürlük mücadelesine karşı savaşmaya hazırdırlar ve zaten şimdi alttan alta bu savaşı sürdürmektedirler; gerektiği zaman da bizzat askerleriyle savaşa katılmak için planlarını yapmışlardır.

Emperyalistler Kürt sorununa parmak atmazlar mı? Atıyorlar ve atmaktadırlar. Ama kime karşı? Onlar, Kürdistan'ı aralarında bölüşmüş sömürgeci devletlerden ve Kürt feodallerinden yana ve Kürt halkının zararına olarak bu sorunla her zaman ilgilendiler. Son olarak da ABD emperyalistleri Irak Kürdistanı Kürt ulusal hareketini rayından saptırdılar ve yenilgiye uğrattılar.

Besbelli ki Kürt halkının özgürlük mücadelesini yaratan emperyalizm olamaz, değildir; emperyalizm onu boğmaya çalışan bir güçtür. Bay Selçuk gibileri neden emperyalizmin ve Kürt feodallerinin politikası ile Kürt halkının, en başta da Kürt emekçilerinin politikasını birbirine karıştırıyorlar? Bilmezlikten mi?

Türk burjuvazisinin «birlik» anlayışı nedir? O, «birlik»ten sık sık sezediliyor. Ama onun anladığı birlik işçilerin ve patronların «barışına», daha doğru bir deyişle işçilerin köleliğine dayalı bir birliktir. İşçi sınıfı böylesine bir birliğe evet demiyor, demeyecektir. İşçi sınıfı sömürünün olmadığı bir toplum için savaşıyor; o kölelerle efendilerin «birliğini» değil, özgür ve eşit insanların birliğini savunuyor ve gerçek «birlik» budur.

Türk burjuvazisi «vatan»ın ve «millet»in birliğini nasıl anlıyor? O, Kürdistan üzerinde sömürgeci boyunduruğun devam ettiği, Kürt halkı ile Çerkez, Arap, Laz, Gürcü, gibi sayıca küçük halkların, ulusal azınlıkların hiç bir ulusal hakka sahip olmadıkları, dillerini bile özgürce kullanamadıkları bir birliği savunuyor. Yani kölelerle efendilerin birliğini. Bu halklar asla böyle birliği savunmuyorlar; onlar özgür ve eşit biçimde yanyana yaşayan halkların birliğini savunuyorlar. Bu nedenle onlar «halklara özgürlük» istiyorlar.

Bay Selçuk gibilerinin birlik anlayışı aynen burjuvazinin birlik anlayışı gibidir. O ve onun gibiler, Kürt halkının özgürlük mücadelesini «bölücülük» olarak nitelerken aynen kendi ırkçı, şoven burjuvaları gibi düşünüyorlar. Ancak, şundan emin olsunlar ki bu konuda CİA

Kürt halkının ve diğer ezilen halkların yanında değil, sömürgeci Türk burjuvazinin ve Bay Selçuk gibilerin yanındadır.

Sapla Samanı Karıştırmayalım

Malatya olaylarının anıları henüz çok taze. Sivas olayları ise daha dün oldu. Burjuva politikacıları, vatan ve millet kurtarıcıları ve bu arada lafı geveleyip duran birtakım «ilerici-demokrat» geçinen kalem erbabı, bir ağızdan «kardeş kavgası» çıkaranlardan, «mezhep ayırımı» yapanlardan, «etnik sürtüşmeleri» kışkırtanlardan sözediyorlar. Ama bütün bunları yapan kimdir, açık açık söylemiyorlar. Sorunları deşmiyorlar, gerçeklerin adını koymuyorlar, koyamazlar. Çünkü bu tayfa yüzyıllardır kitlelere yalan söylüyor; çünkü bütün bu olanlar onların kendi suçudur.

Evet, mezhep kavgaları yeni değil. İnsanlar, yüzyıllar boyu, sömürücülerin, egemen sınıfların, kralların, papazların çıkarları için ve din - mezhep adına birbirlerine kırdırıldılar. Yavuz Sultan Selim'le Şah Ismail de, Osmanlı ve İran saraylarının çıkarına halk yığınlarını mezhep kavgalarına sürüklediler, yüzbinleri kılıçtan geçirdiler. Beyler, şeyhler, seyitler, halkın dini duygularını sömüren cümle parazitler bu mezhep ayrımlarını körüklediler, emekçi insanları aldattılar, birbirlerine düşman ettiler. Kapitalist dönemde bunların arasına yeni sömürücü unsurlar da katıldı. Alevi ve Sünni halkın yan yana yaşadığı kentlerde tüccar takımı, doktor, mühendis, avukat, barcı ve garajcı tayfası, her iki yanda da mezhepçiliği kışkırttılar. «Biz» ve «onlar» dediler. Bütün bunları da müşteri toplamak için, emekçileri sömürmek için yaptılar.

Biz bunları her zaman açık açık yazdık, kitleleri uyarmağa çalıştık. Emekçilere, «sizin mezhebiniz ne olursa olsun, kardeşsiniz, çıkarlarınız birdir, bu oyunlara gelmeyin, birleşin,» dedik. Ama bugün «kardeşi kardeşe düşürmek»ten, «bölücülük»ten dem vuran, bu sözleri ağızlarında bir sakız haline getiren burjuva politikacıları, tatlısu ilericileri hiç bir zaman bu gerçekleri halka açıklamadılar, açıklayamazlardı. Çünkü olup bitenlerin suçlusu onlardı.

Bugün de Malatya'da, Sivas'ta, Elâzığ'da, Maraş'ta, Erzincan'da ve öteki yerlerde mezhep çatışması yaratanların kimler olduğu açıktır. Bunlar faşist güçlerdir. MHP ve ona bağlı Ülkü Ocakları. MİSK ve benzer örgütler; kontr-gerilla ve bunlara destek olan AP ve tüm bunların arkasındaki CIA.

CIA'nın bu işte parmağı var, çünkü çıkarı var. CİA, dünyanın her yerinde ABD emperyalizminin ve onun yerli işbirlikçilerinin çıkarını korumak için her türlü fırıldağı çeviriyor. CİA tüm bu şer güçlerini

destekleyerek emekçilerin cephesini bölüyor, alevi ve sünni emekçiyi birbirine kırdırıyor, böylece tüm bu şer güçleri sınıf mücadelesini saptırıyorlar. Bu çatışmalar aynı zamanda Kürt halkının yurtsever güçlerini zaafa uğratıyor, bölüyor. Çünkü sözkonusu illerde genellikle Kürt halkı yaşamakta. Alevi ve sünni mezhepten Kürt halk kitleleri bir kördöğüşüne tutuşarak asıl düşmanları unutuyorlar. Böylece Ulusal bilinçlenme süreci aksıyor, Kürt ulusal ve demokratik güçlerinin birliği bozuluyor. Emekçi halkın güçleri sömürü ve zulme karşı birleşeceğine bölünüp birbiriyle didişiyor. CİA'nın da, Türk burjuvazisinin ve toprak ağalarının da istediği budur.

Bazı çatışmalar tarihi bakımdan gereklidir, kitlelerin özgürlüğe ulaşması için. Örneğin işçi sınıfının burjuvaziye karşı mücadelesi, ezilen ulusların sömürgeciliğe ve millî zulme karşı mücadelesi. Bu mücadeleler olmadan kitleler özgürlüğe ulaşamaz. Kim bu mücadelelere karşı çıkıyorsa o bir sömürücüdür ya da gericidir.

Ama bazı çatışmalar emekçi kitleler bakımından gereksizdir, zararlıdır. Örneğin ülkemizdeki mezhep çatışmaları emekçi kitlelere, ezilenlere hiç bir yarar sağlamıyor, tersine onların saflarını bölüyor, onları güçten düşürüyor ve kurtuluşlarını geciktiriyor.

Bunun içindir ki sömürücüler, ırkçılar, faşistler işçi sınıfının ve Kürt halkının sömürü ve zulme karşı mücadelelerine azgınca saldırırken ,onları «bölücülük» olarak suçlarken, diğer yandan mezhep çatışmalarını besliyor, kışkırtıyorlar.

Hiç kimse lafı ağzında eveleyip gevelemesin. Açık konuşmalı. Mezhep kavgasını körükleyenler asla Kürt ve Türk devrimci güçleri değildir. Bunu faşistler yapıyor. Emekçilerin birliğini ve Kürt halkının yurtsever güçlerini bölmek için. Mezhep kavgasını tutuşturdukları taraflardan birini, sünni emekçileri yanlarına çekmek için Bu gerçeği kitlelere açık açık söylemeyenler ikiyüzlüdürler, korkaktırlar, faşizmin ekmeğine yağ sürmektedirler.

Biz bu gerçeği her zaman yazdık ve bugün de söylüyoruz. Mezhep kavgası yaratanlar halk düşmanlarıdır. Bu gerçeği emekçi kitleler arasında yılmadan dile getirmek, emekçilerin birliği için sabırla çalışmak bir görevdir.

Bizim birlik anlayışımız Bay Türkeşinkinden, Vehbi Koçunkinden; TÜRK - İŞ kodamanlarının, Ecevit'in ve Bay Selçuk'un birlik anlayışından farklıdır. Biz efendilerle kölelerin, sömürgecilerle sömürülenlerin, zincire vurulanlarla gardiyanların birliğine birlik demiyoruz. Birlik ancak eşit ve özgür insanların, halkların birliği olabilir. Gerçek birlik budur ve biz böyle bir birlik için mücadele ediyoruz.

İran ve Nikaragua

İKİ DİKTATÖRLÜĞÜN SON ÇIRPINIŞLARI

Yaşadığımız şu günlerde İran'da ve Nikaragua'da, yıllardır süregelen iki kanlı diktatölük ayaklanan halk kitlelerinin mücadelesini bastırmak ve ömürlerini uzatmak için çılgınca çabalıyor, seller gibi kan akıtıyorlar.

Nikaragua, Orta Amerika'da 2, milyon nüfuslu bir ülkedir ve burada Somoza ailesi 41 yıldan beri iktidardadır. Somoza diktatörlüğüne karşı gösterilen direnme, geçtiğimiz günlerde *Sandinist Ulusal Kurtuluş Cephesi* önderliğinde genel bir ayaklanmaya dönüştü. Kurtuluş güçleri kısa sürede ülkenin birçok büyük kentini ele geçirdiler ve buraları diktatöre bağlı *Ulusal Muhafız Kuvvetlerinden* temizlediler.

Ancak diktatör Somoza iktidarını sürdürmek için ülkeyi bir harabeye, bir kan gölüne çevirmekten geri durmuyor. Diktatöre bağlı hava kuvvetleri gerillaların eline geçen Masayo, Leon gibi birçok kenti bombalayarak birer harabeye çevirdiler.

ABD emperyalistlerinin Nikaragua diktatörüne yardımları ise devam ediyor.

Nikaragua ordusu, halk düşmanı diktatöre ve emperyalizme bağlı, kiralık Latin Amerika ordularının tipik bir örneğidir. O, Şili'de olduğu gibi Nikaragua'da da halkın celladı gibi davranıyor ve ülkeyi bir harebeye çevirirken hiç de yüreği sızlamıyor.

Şili'deki faşist Pinoşe rejimi ise birliklerini Nikaragua sınırına yığmış ve diktatör Somoza'ya yardım için çabalıyor.

* * *

Dünyamızın önde gelen yüzkarası rejimlerinden İran Şahlığı da Somoza rejimi gibi ömrünü uzatmak için çırpınmakta-

dır. Herkesin bildiği gibi İran'da yıllardır akılalmaz bir baskı rejimi yürürlüktedir. Halkın zulüm rejimine karşı en küçük muhalefeti, demokratik yöndeki en basit çabalar acımasızca cezalandırılmaktadır. Şah, emperyalistler tarafından donatılan ve eğitilen kendisine bağlı bir ordu ve SAVAK adlı gizli örgütü oluşturmuştur.

İran halkı yoksulluk ve sefalet içindeyken dev petrol gelirleri emperyalist tekeller, Şah ailesi, generaller ve diğer üst tabakalar arasında paylaşılmakta, silah satınalımına ve SAVAK'ın harcamalarına büyük paylar ayrılmaktadır. İran ordusu, diğer birçok gerici rejimde olduğu, en başta kendi halkının direnmesini kırmaya hazır bekletilmektedir. SAVAK ise tarihin tanıdığı en iğrenç jurnal ve işkence örgütlerinden biridir. SAVAK'ın başvurduğu işkence yöntemleri Hitler almanyasında yapılanları aşmış, dillere destan olmuştur. Bütün bunlar İran'ı demokrat ve ilerici insanlar için soluk alınması güç bir zindana çevirmişti.

Ancak bütün bunlar İran halklarını sindirmeye, korku ve zulme alıştırmaya yine de yetmedi. İran halklarının mücadelesi geçtiğimiz aylarda giderek büyüdü ve patlamalara dönüştü. İran'ın pekçok kentinde halk sokaklara döküldü, büyük kitle gösterileri ile zorba Şahlık rejimine son verilmesini istedi ve demokratik taleplerde bulundu. Şah'ın cevabı ise ordu ve polis birliklerini halka saldırtmak ve sokaklarda sel gibi kan akıtmak oldu. Ancak bu tür zorbalık da artık para etmiyor ve kitle muhalefeti gittikçe kabarıyor.

İran'daki kitle muhalefeti, politik bakımdan oldukça karmaşık bir manzara gösteriyor. Bir yanda emekçi kitlelerin sömürü ve zulme karşı taleplerini dile getiren sol örgütler var bu direnişi yönlendiren güçlerin içinde. Azeri, Kürt, Arap, Beluci gibi halkların ulusal demokratik muhalefeti de emekçi kitlelerin istemleriyle paralel olarak gelişiyor. Diğer yandan dini renkte oldukça geniş bir muhalefet de var. Bu muhalefeti oluşturan tüm güçlerin ortak bir hedefi Şah'ın zorba rejimine son vermek, SAVAK'ı dağıtmak. Bu yönde demokratik istekler çakışıyor.

Şah, olayların önü alınamaz olunca, klasik bir taktiğe başvurarak çok partili hayata geçileceğini açıkladı. Ancak bunun, İran'ın ve başka ülkelerin tarihinde sık sık görülen, diktatörün zaman kazanmak ve kitle muhalefetini en az zararla atlatmak için başvurduğu bir taktik olduğu açıktı. Şah, çok partili haya-

ta geçişe izin verir görünüyor, ama örneğin *Tudeh* partisini bunun dışında tutuyordu.

Diğer yandan, eli kanlı Şah, kitlelerin öfkesini yatıştırmak için hükümet değişikliğine gitti ve sözde yolsuzlukların sorumlusu olarak gösterdiği eski hükümetin birkısım üyelerini tutukladı. Yine dini çevreleri memnun etmek için pavyonların, eğlence yerlerinin kapatıldığını açıkladı.

Şah, sol güçleri ve dini muhalefeti de birbirinden ayırmak için çeşitli taktikler denedi. Olayların suçunu «komünistlere» yüklemeye çabaladı.

Ancak bütün bunlar para etmedi. İran'da kitlelerin direnişi günden güne gelişip boyutlanıyor ve bu çağdışı zulüm rejiminin sonunun yaklaştığını gösteriyor.

Bütün bu gelişmeler içinde akla emperyalist ülkelerin tavrı geliyor. ABD ve diğer dostları ne yapıyorlar? ABD'nin, henüz İran'lı eli kanlı dostunu (ki bu kanda ABD'nin ve diğer emperyalist dostlarının sorumluluğu Şah'ınkinden az değildir) henüz feda etmeye hazır görünmüyor. Carter, Şah'ı desteklediğini açıkladı. İngiliz Başbakanı Kallagan da birkaç gün önce Şah'a gönderdiği mesajda, yanında olduğunu bildirdi. Öyle anlaşılıyor ki emperyalistler, Şah'ın durumunun henüz tam bir iflasa gelmediği kanısındalar ve onu kurtarabileceklerini umuyorlar. Emperyalistler, şu anda onu terketmeyi çıkarlarına uygun bulmuyor olmalılar. Şah'tan sonra durumu gereği gibi kontrol edeceklerinden emin değiller. Ama eğer Şah'ın *mat* olması artık kaçınılmaz olursa, onlar da yeni alternatifleri deneyeceklerdir ve onların daha şimdiden bütün bunlar üzerinde düşündüklerine ve başka alternatiflere de hazırlanmakta olduklarına kuşku olamaz. Emperyalistler, eğer Sah'ın gitmesi kaçınılmaz olursa, en azından İran'da radikal bir iktidarın oluşmaması için ellerinden geleni yapacaklar, örneğin İran burjuvazisinden, dini liderlerden, belki de demokrat maskesi takınacak birkısım generallerden bir hükümet oluşturmaya çabalayacaklardır.

Açıktır ki İran emekçilerinin yararına bir çözüm tek başına Şah'ın gitmesinden ibaret değildir. İran diktatörlüğün devrilmesi başlıbaşına önemli bir aşama olacaktır, ama eğer bundan sonra kararlı anti-emperyalist, demokratik güçlerin iktidara gelmesi başarılamazsa ve emperyalistlerin istediği türden bir burjuva iktidarı oluşursa yine İran halk kitlelerinin önemni liderlerden, belki de demokrat maskesi takınacak birkısım

Bilindiği gibi İran'da ulusal sorun da gündemde duran ö-

nemli sorunlardan biridir. Bu ülkede Kürt, Azeri, Beluci, Arap gibi halklar ulusal haklara sahip değildirler ve ağır bir ulusal baskı altındadırlar. İran'da gelecek bir demokratik iktidar ulusal soruna demokratik bir çözüm bulmak zorundadır. Bunu yapamadığı zaman bu ülkede demokrasi yine lafta kalacak ve toplum çatışmalardan kurtulamayacaktır.

İran'da şu aşamada Şahlığın devrilmesi önemli bir hedeftir ve tüm halkların bu kanlı diktatörlüğün devrilmesi, İran'a gerçek anlamda bir demokrasinin gelmesi için elele vermeleri zorunlu, tarihi bir görevdir.

* * *

Maocuların uluslararası politikasının çıkmazı İran olayları nedeniyle birkez daha su yüzüne çıktı. Şah'ın en güç günlerini yaşadığı ve İran'ın çeşitli kentlerine yüzlerce yurtseverin kanının aktığı bir sırada Çin Başbakanı Tahran'ı ziyaret ederek Şah'ın sofrasına oturdu.

Türkiye'deki maocular ise İran'la ilgili olarak şaşkın, ikiyüzlü bir politikanın en somut örneklerinden birini daha verdiler. Maocu Aydınlık gazetesi, şu ünlü «Üç Dünya» teorisinin de gereği olarak Şah'ın övgüsünü yapıp durdu, Aydınlık birara Demirel - Şah dostluğunu yüksek sesle savundu ve buna karşı çıkanlara küfürler yağdırdı. Hatta son Hakkâri olayları nedeniyle sözde MİT'le SAVAK'ın arası açıldığı zaman İran'ın tarafını açıktan tutmaktan çekinmedi!

Ama İran'da kitlelerin direnişi kabarıp da artık Şah'ın yanında görünmenin savunması mümkün olamaz hale geldiğinde, Aydınlık da kitlelere bu denli ters düşmemek için yavaşça dümen kırdı, Şah'ı savunmaktan Şah'a hücum durumuna geçti!

Diğer yandan da Aydınlık, bu dümen kırışı mahzursuz göstermek için, «İran'daki direnişte Sovyet yanlıların etkinliği olmadığını» söylüyor, yürek sovutuyor. Bir yandan da sokaklarda yürüyüş yapan çarşaflı kadın resimleri basıyor. Yani Aydınlık, sosyalistlerin İran'da etkin duruma gelmemesi için dua ediyor, Eğer birhayli tutucu taleplerle ortaya çıkan din adamları ve başka türden emperyalizmin adamları bu direnişin parsasını toplar da iktidar olurlarsa Aydınlık eline mum yakacak, aynen ABD emperyalistleri gibi «bu belayı da savuşturduk!» deyip rahat bir soluk alacaktır.

sanat - edebiyat

Çend Helbestên Hewêdi

Hewêdi, Kurdeki ji navçeyê Anatoliyê ye. Çer tê zanin, lı navçeyê Anatoliyê, lı dor Enqerê, Konya û bajarên dın, gelê Kurd tevi gelê Tırk dıji. Kurdên vê derê zû da hatıne vi ali, ji mabêynê bı sedan sal derbas bûye. Disa ji ewana, zımanê bav û kalan û edetên wan bir nekırıne.

Hıngê we xwend, hûnê bıbinın, helbestên Hewêdi *bı dılgermi, bı welatparêzi tıje ne. Ew dıji zulım û kedxwariyê ye, lı cem xebatkaran û bındestan e. Ew, dı helbestên xwe da derdên bındestan gelek bı delali û hostati dıbêje, ji nezaniyê gazın dıke.*

Eşkere ye ku, zaravayê vi ali, weki yên aliyên dın, hın xususiyetên xwe hene. Me, bona ku tu xırabiyê nedın helbestan, tıştek ne guhırand; ew bı çı şıkli hatıbûn nıvisandın, em disa bı wi şıkli neşırdıkın. Me lı paşiyê bona hın pırsên ku dı helbestan da derbas dıbın, ferhengek pıçûk dani; xwendakar dıkarın lı wê bınıhêrın.

ÖZGÜRLÜK YOLU

ZIMAN

Koman heye, zıman, dev,
Pêşta here, gav bı gav.
Zımanê me dayik-bav.
Camêr rabe, bese xew!
Zımanê dayik hıngıv,
Dıbırıqe notê ziv;
Zıman ayam, av û şiv,
Riya rawat, kıri hiv.
Hubıkın zımanê hev.
Jin dıbeze, lehi-av.
Roni, xwe ra meke şev.
Dılbırin, dılerze lêv.
Kom zımanê xwe zani,
Dawısti, hemi bani..
Çar avzem, yek e kani,
Bınatê komakani.

PÛG

Zıvıstan, bareş, şev û roj sar,
Xewê da jin, pivok, dar..
Bıxur, reji, êzıng xwar,
Pûgê, sermê alest gış der,
Dırêj wek sal, qefılin, şev,
Berf û pûgan rê ne da hev.
Çûn rojên xweş, lêketi rev,
Lı pûgê-mıjê qerısin çav;
Gewru da gurmuck e pari,
Kınc dırine, tıne beri,
Himê mezın jor da bari,
Waza man lı ber deri,
Xızan kır, qalaw xwari..
Pale tım dı nav da zari,
Wan sal hene nedi seri.

DENDIK

Ax, av, Nadavi..
Bızır dendık.
Ayam, ba, ro..
Avê lêxıst,
Keşt dendık,
Genım, stırih, çılo rıst.
Roj, hiv, sal;
Can, tışt, tawa..
Delal, xweş, bıheş;
Spi, sor, kesk, çiq, reş..
Salan hert, maşi, xwar,
Lori, şabû...
Maik dendık.
Te, wi, wan bızır hışt,
Hışk, nerm tahl, şirin..
Dor dendıkan gırti goşt.

HAWAR

Bang dıkım hawar,
Deng nare.
Pale, waza pelıfin,
Qada dız û huzan.
Bezim rê tıne;
Xızana xwe çûk di,
Benişte devi pit cû.
Çûn hivê qom,
Hûtê dınyê bûn yek,
Hatına waza kırın com..
Bırinê hundur koti,
Tawa tawa nexweşi.
Bejn-seri pêti
Ax, avi baş..
Mina mûjê reş
Genım, sêv, zebeş..
Welat mıj, gış bınıbex,
Cotkari bê ax,
Pit kenin, pırs û lex...

DU ÇEM

Jı zozanan hat, Dicle-Ferat,
Pit gurgurın, bo çı su hat?
Lı riya dırêj hewêj û cot..
Nalin derdê mezın fırot.
Roj û şev terın, tıne ne xew,
Bezin du çem, hımberi hev.
Axê ti ye, qelışi lêv..
Bejnê dırêj, şim e du çav;
Botan Zapê xwe pit berda,
Heval cıvin, hemû carda,
Nêzik menzil xwe hev warda.
Avzemê jin hati zar da.
Çeman, pêlan, dılê xwe ziz,
Nan û nêmet tıji bûn hiz,
Pivok, sosın, newal û hoz,
Ax xemıli, çejna piroz..

BÜROKRAT

Xızan bê meri,
Hemi bê seri.
Dız lı ser pıre
Repısand beri..
Xızano tu rût,
Kalaw, gıştık hût..
Gura rakışand,
Rovi ra hışt pûrt.
Nexaşım, keşt pışt,
Tıneyin deng kuşt.
Talan bû bajar,
Dûme gemar hışt.
Burokrat Sultan..
Waza, pûç e can..
Va, Kê Kır Kê ye, (1)
Haka çû dewran..

(1) Kê Kır Kê: *Waxteki lı Sûriyê derketiye, kowara Kurdi..*

KEW

Çû zozanê wında bû kew,
Roj û şev çavê mın nedi xew,
Devê mın da dıhelın lêv,
Ez notê fındê helandım...

Bınage da moriyê gar,
Kewê deng da seri zinar,
Lêv hıngıvin, şekırê zar,
Ez hoz û zozan gerandım.

Bejna dırêj xotê fere,
Çavê hêşin ew bıhar e,
Qenc e xweş, tıne tu dere,
Mina pelık ez weşandım...

Gerim, girim, çûye niv xem
Pırê da çûm, ne diye çem,
Singê sıpi, xuşiye, avzem,
Ez bê av, tina peqandım.

ŞIVAN (1)

Mısto, sısto-pısto,.şıvan,
Kulavi qol lı kawan,
Kışandi kılê çavan,
Mısto, kawrana xısto...
Mısto-Reşo, lawmet.
Reşo jar, sıvık, bê heş o:
— Lawmet, bızına bıçêrine isal..
Mısto: — Lo, bajo nav pez, bızınan!
Tu hati hunduri xayal û dujmınan..
Reşo şabû, çû Honıska wê da,

(1) *Ev mesela* Şıvan *lı gele ciyên welat tê gotın; hevalê me ev jı gundiyan berhevkıriye.*

Mısto bı tıliyê sımêl bada..
Reşo çû, bine çar bızınê xwe:
— Roja te roni, lawê meta Fat!
Nıqıti dılê Mısto:
Va bo bızına hat...
— Bızına hoda çû roda,
A xışt guran kuşt,
A hêşin wında bû roja paşin,
A belıbani mın ço tê warani,
Eyar pêrê êvari ani!..

Hewedi'den Birkaç Şiir

Hewêdi, İç Anadolu'lu bir Kürt ozanıdır. Bilindiği gibi, İç Anadolu'da Ankara, Konya ve diğer bazı illerin çevresinde Kürt halkı Türk halkıyla yanyana yaşamakta. Bu yörenin Kürtleri buralara çoktan gelmişler, araya yüzyıllar girmiş. Ama yine de anadillerini, törelerini unutmamışlar.

Okurlarımız, okuyunca görecektir, Hewêdi'*nin şiirleri sıcak duygular ve güçlü bir yurt sevgisiyle dolu. O, zulme ve sömürüye karşı emekçilerin, ezilenlerin yanında yer alıyor. O, şiirlerinde ezilenlerin sesini ustalıkla, güzel biçimde dile getiriyor, cahillikten yakınıyor. O'nun sade, kendine özgü bir anlatımı var.*

Bu yörenin şivesinin de, diğer tüm şiveler gibi bazı özellikleri var. Biz, şiirlere herhangi bir zarar vermemek için ozanının diline dokunmadık, Kürtçeleri ne biçimde yazılmışsa o biçimde yayınladık. Okuyuculara kolaylık olsun diye de, birkısım kelimeler için sona bir sözlük ekledik.

Bu şiirleri Türkçeye de çevirdik, onları okurlarımıza sunuyoruz.

ÖZGÜRLÜK YOLU

DİL

Halkların ağzı, dili var
Adım adım ilerlemek için.
Dilimiz ana-babamız.
Yiğit kalk, uyku yeter!
Adamın anadili baldır,
Gümüş gibi pırıldar;
Dil hava, su ve yemek gibidır,
Özgürlük yolunun ayışığı.
Dilinizi öğrenin.
Hayat koşar, sular-seller misali.
Geceye çevirme aydınlığı.
Yürek yaralı, dudak titrer.
Halklar dillerini bilir,
Ayakta ve hep başı dik..
Kaynak dört, pınar birdir,
Ulusların temelidir.

TİPİ

Kış, karayel, soğuk geceler-günler,
Uykuda yaşam, çiğdem ve ağaçlar..
Paca kömür ve odun yiyor,
Tipi ve soğuk ağaçları yalıyor,
Yıllar gibi uzun, soğuk geceler;
Kar-tipi yol vermiyor.
Güzel günler gitti, kaçış başladı,
Tipide-siste uyuştu gözler;
Boğazında lokmalar yumruk gibi,
Giysileri çürümüş, cepleri yok,
İri taşlar yağdı yukardan,
Güçsüzler kapı önlerinde kaldılar;
Yoksullar çalıştı, zenginler yedi,
İşçiler hep ezildiler,
Yıl oldu ki bir başak bile görmediler.

ÇEKİRDEK

Toprak, su ve nem..
Döl çekirdek.
Hava, yel, güneş..
Su işledi,
Çekirdek çatladı,
Buğday, diken, meşe bitti.
Gün, ay, yıl;
Canlılar, nesneler, varlıklar..
Güzel, hoş, akıllı;
Kırmızı, ak, yeşil, yumurta sarısı ve kara..
Yıllar öğüttü, aşındırdı, yedi,
Ağıt yaktı, sevindi..
Herşeyin anası çekirdek.
Sen, o, onlar, döl bıraktınız,
Sert, yumuşak, acı, tatlı..
Çekirdeklerin çevresi etlendi.

İMDAT

İmdat diye çağırırım,
Ses gitmez.
İşçiler, güçsüzler ezildiler,
Meydan hırsızın-uğursuzun.
Koşarım yollar tutuk;
Yoksullar güçlerini bilemediler,
Güçlünün sakızı çiğnediler.
Halklar aya vardı,
Dünya devleri birleştiler
Güçsüzlerin geleceğini karartmak için..
Yara içten kemirdi
Ve çeşit çeşit hastalık.
Baştan ayağa yanıyor
Toprak, verimli sulu tarlalar..
Kara üzüm gibi
Buğday, elma, karpuz..
Ama sisler içinde ülkem, kokuşmuş,
Köylüler topraksız,
Güçlüler gülüp eğlenmekte...

İKİ IRMAK

Yaylalardan gelir Divle-Fırat,
Güçlü gürülderler, bu küsüş neden?
Uzun yollarda bir çift yoldaş..
İnildeyişler, büyük dertleri pazarlar.
Gece gündüz giderler, uyku-durak yok,
İki ırmak yanyana koşarlar.
Toprak susuzdur, dudaklar çatlak..
Uzun endamlı, mavi gözlü,
Hızlı akarlar Botan'la Zap.
Dostlar biraraya toplandılar,
Yakın menzilde sarmaştılar.
Hayat suyu boğazdan gelir..
Irmakların, dalgaların gönlü kederli,
Ama, ekmekle aşla dolunca küpler,
Çiğdemler, sümbüller, vadiler, ovalar;
Toprak süslendi, kutlandı bayramlar..

BÜROKRAT

Yoksullar arkasız,
Başsız, öndersiz.
Hırsızlar geçitte
Cepleri şişirdiler..
Yoksul adam çıplak,
Zengin bir dev gibi..
Kurt aldı sürükledi,
Tilkiye tüylerini bıraktı.
Hastayım, belim koptu,
Sesimi kesti yokluk.
Yalan oldu kent,
Geride çer-çöp kaldı.
Bürokrat sanki sultan..
Güçsüzlerde yok derman..
Bu, Kim Kimi Şey Ettiyse, (1)
Böyle geçti devran..

(1) Kê Kır Kê: *Bir zamanlar Suriye'de çıkan (Kim Kimi Şey Ettiyse..) anlamında Kürtçe bir dergi.*

KEKLİK

Keklik gitti, yaylada yitti,
Gece-gündüz gözlerim uyku görmedi,
Dudaklarım eridi,
Beni bir mum gibi eritti..

Gerdanında inci-boncuk,
Kayalarda öter keklik,
Dudakları ballı, dili şeker,
Bana ovalar-yaylalar gezdirdi.

İnce boylu, kalçaları dolgun,
Mavi gözleri sanki bahar,
Bu güzellik nerede bulunur,
Beni bir yaprak gibi savurdu.

Dolaştım, ağladım, yarı ömrüm gitti,
Köprüden geçtim, çayı görmedim,
Ak sine, çağlayan bir kaynak,
Bir damla suya hasret gittim.

ÇOBAN (1)

Mısto, işte öylesine bir çoban,
Kısa keçesi topuklarında!
Gözlerden sürmeyi çeker, kurnaz mı kurnaz..
Kervan vuran Mısto..
Mısto ile Reşo hala çocukları
Reşo sıska, akılsızın biri:
— Halaoğlu, bu yıl bizim keçileri otarsana..
Mısto: — Kat keçileri sürüye, gitsin!
Sen dost-düşman arasından gelmişsin..
Reşo sevindi, yürüyüp gitti Honıska'dan* öteye.

(1) Bu Çoban öyküsü, ozan tarafından köylerden derlendi.

(*) Honıska: Bir köy adı.

Mısto, bıyıkları şöyle bir büktü..
Derken Reşo dört keçisini almaya gitti:
— Günaydın, Fatma Hala'nın oğlu!
Mısto'nun içine hemen doğdu:
Bu keçiler için gelmiş olmalı..
— Hoda keçisi suda gitti,
Yaramaz keçiyi kurtlar kaptı,
Mavisi yitiverdi evelsi gün,
Dik Kulaklı ise sopama kurban gitti
Evelsi akşam postunu getirdim!..

ŞİİRLERDE GEÇEN BAZI KELİMELER

Avzem	: Su kaynağı
Ayam	: Hava
Bareş	: Karayel
Belıbani	: Dik kulaklı
Benişt	: Sakız
Beri	: Cep
Bıxur	: paca
Bınage	: Gerdan
Bınate	: Temel
Bızır	: Döl
Com kırın	: Yoketme, kaybetme
Çiq	: Koyu sarı
Dawısti	: Dikili, ayakta
Eyar	: Post
Gemar	: Pislik
Xayal (dıjmın)	: Düşman
Xem (emr)	: Ömür
Xwe hev wardan	: Birbirine sarılmak, kaynaşmak
Xışt	: Yaramaz
Xot	: Kalça
Hawar	: İmdat, çağrı
Hemi bani	: Hep ayakta kalma hali
Hertın	: Öğütmek
Heş	: Akıl
Hewêj	: Hemfikir, yoldaş
Hiz	: Küp

Hoz (deşt) : Ova
Keştın : Kırılma, çatlama
Kıl : Sürme (gözlerdeki)
Komekan : Toplumlar
Kotın : Kemirmek
Le (lehi) : Bal
Lex (leq) kırın : Şakalaşma
Maik : Anaç, ana
Maşin : Yıpratmak, kemirmek
Mûj : Kuru üzüm
Nadavi : Nem
Nıqıtin : Damlamak
Pelık (pelg) : Yaprak
Pêtın (pehtın) : Pişirmek, yakmak
Pit : Güçlü
Pivok : Çiğdem
Pûg : Tipi, fırtına
Qalaw (Qelew) : Şişman, besili
Rakışandın : Sürüklemek
Rawat (Azadi) : Özgürlük
Reji : Kömür
Repısandın : Şişirmek, doldurmak
Rıstın (rûstın) : Yeşermek, bitmek, çürümek
Seri : Baş, başak
Stırih : Çalı, diken
Tawa : Çeşit, nesne
Zar : Ağız,
Ziz : Keder
Waza : Zayıf, güçsüz

«KÜRT ÇOBAN» ROMANI VE AYDINLIK GAZETESİ'NİN ÇARPITMALARI

Maocu **Aydınlık** dergisi, Ocak 1976 tarihli sayısında, yayınlarımız arasında çıkan **Şıvanê Kurd** (Kürt Çoban) romanıyla ilgili olarak gerçekleri çarpıtan bir yazı yayınlanmıştı. Bu yazıda, maocu ahlaka yaraşır biçimde, birçok başka tahrifatın, yalanın yanısıra, kitaptan bazı devrimci şiirlerin çıkarıldığı da iddia edilmişti. Özgürlük Yolu'nun 29 sayısında bu yazıya cevap verildi ve sözkonusu yalan iddiaları da açığa kavuşturuldu. Aydınlık'ın bahsettiği şiirler Ereb Şemo'nun romanında yer almıyordu; yayıncı ,roman bittikten sonra, «Bazı Sovyet Kürt Şiirleri» başlığı altında üç şiir koymuştu. Bunların yazarları da başka kişilerdi. Bunları romanın içinde saymak mümkün değil. Biri de çıkıp, örneğin, Yaşar Kemal'in bir romanını ,arkasına Nazım'ın şiirlerini koyarak yayınlasa, romanı çeviren kişinin bu şiirleri de çevirmesi gerekir mi?

Ama maocu baylarımız, yalanları yüzlerine çarpıldıktan sonra da aynı iddiayı tekrarlamaktan geri kalmadılar. **Aydınlık gazetesi,** Gani Bozarslan'ın ölümünden sonra, daha önce dergide çıkan yazıyı aynen yayınlayarak bunun Gani Bozarslan tarafından yazıldığını iddia etti. Daha sonra ise Kürt Çoban romanının, onun tarafından yapıldığı söylenen çevirisi gazetede yayınlandı ve başa da yine aynı yazı kondu.

Biz Kürt Çoban'ın çevirisini, bu anı-romanın **Ronahi Yayınları** arasında çıkan latin harfleriyle yazılmış bir baskısından yapmıştık Aydınlık'ta yayınlanan çevirinin de kaynağı aynıdır. Bu baskının hikâyesi ise şöyle: Kürt Çoban önce Rusça'ya çevrilerek 1935 yılında Tiflis'te basılmış. Daha sonra Bazil Nikitin tarafından Fransızca'ya çevrilmiş. Nurettin Zaza, eseri, bu Fransızca çeviriden tekrar Kürtçeye aktarmış. Bu nedenle de. Nurettin Zaza tarafından yapılan ve daha sonra Ronahi Yayınları arasında tekrarlanan bu baskı, kitabın orijinalinden, dil yönünden farklar taşımaktadır. Nitekim daha sonra Kürt Çoban'ın Sovyetlerde yapılmış Kürtçe baskısının orijinali de elimize geçti. Ve buna bakınca gördük ki, 5-6 sayfalık bir bölüm bizim çevir-

diğimiz kitapta yer almamış. Bu bölüm Aydınlık'ın çevirisinde de yoktur. Bu da doğal bir şey*.

Diğer yandan, Aydınlık'ın sözünü ettiği şiirler, kitabın arkasındaki herhangi bir ek bölümde de yer almıyor. Açıktır ki bu şiirlerin romanla bir ilişkisi yok; bu şiirler belki Fransızca çeviriye, belki de ondan yapılan Kürtçe çeviriye, çevirmenin kendi insiyatifiyle, kürt şiirlerinden bazı örnekler sunmak için kondu. Ve zaten onlar, roman bittikten sonra, ayrı bir ek halinde konmuşlar.

Yalanının yüzüne vurulmasına rağmen Aydınlık'ın aynı yazıyı tekrar tekrar yayınlaması ise ancak maocu ahlâkla izah edilebilir. Aydınlık, kendisini okuyan herkesin Özgürlük Yolu'nu okumadığını düşünmüş olacak... Bir yalanı sık sık tekrarla, ona inananlar çıkar ve böylece sen hasımlarını yıpratırsın...

* * *

Biz, Aydınlık'ta yayınlanan sözkonusu yazının Gani Bozarslan tarafından yazılıp yazılmadığını bilemeyiz. Bu yazı, ilk kez Gani'nin ölümünden çok önce Aydınlık dergisinde yayınlanmıştı. Eğer onun tarafından yazılmışsa, en azından imzasını koymak istemediği ortadadır. Aydınlık, Gani'nin ölümünden sonra bu yazıyı onun imzası altında ikinci kez yayınlamakla bir ölüyü sömürüyor. Aydınlık aynı şeyi Gani adına yayınladığı şiirlerle de yaptı. Maocu kurmaylar bu işlerde ustalaşmışlardır; onlar insanları nasıl sömüreceklerini, nasıl kullanacaklarını iyi bilirler.

Gani Bozarslan, halkının acılarını yüreğinde duyan ,onun kurtuluşunu isteyen yetenekli bir gençti. Eğer maocu kalpazanların ağına düşmeseydi, bu yanlış, karşı-devrimci çizgiye kendisini kaptırmasaydı, kuşkusuz halkına ve genel olarak Türkiye devrimci hareketine çok şeyler verebilirdi. Ama yüreğinde iyi duygular beslemek yetmiyor. İyi niyetli insanlar da bazen yanlışların kucağına düşebilirler. Gani, maocuların yanına düştüğü zaman bunu farkedemeyecek bir yaştaydı, deneysizdi.

Gani'nin ölümü üzerindeki perde bugün henüz kalkmış değil. Bu perde kalktığı zaman belki de ilginç şeyler öğreneceğiz. Bu ölümle ilgili olarak daha şimdiden ciddi biçimde kuşku verici işaretler var. Gani'nin çok yakınları, onun ölümünden 2 - 3 gün kadar önce, bu «maoculuk» işinden sıyrılmaya çalıştığını, bu konuda kendileriyle konuştuğunu söylüyorlar. Gani, son dönemde bazı gerçekleri görmüş olabilir. Çin'in Marksizm-Leninizm yolundan saptığını gören çok insan

(*) Bu bölümü de çevirip dergide yayınlayacağız.

var. Hele Aydınlık gazetesi emperyalizme öylesine açıkça hizmet ediyor, öylesine açıkça sosyalizm düşmanlığı yapıyor ki bunu görmemek için kör olmak lâzım. İyi yürekli, ama yanılmış genç Gani Bozarslan bütün bunları farketmiş ve yanlıştan dönmek için bazı adımlar atmaya hazırlanmış olabilir...

Maocu kalpazanlar, Gani'nin cenaze törenini de sömürmek istediler; ama gerek Gani'nin ailesi, gerek Lice'de toplanmış olan devrimciler onlara bu fırsatı vermediler. Buna rağmen, Aydınlık gazetesi, kendileri adına mezar başında yapılmış bir konuşmayı yayınlamaktan geri kalmadı! Böyle bir konuşma belki hazırlanmış, ama yapılamamıştı... Eh ne farkeder, herkes törene katılıp gözleriyle görmüş değil ya...

Gani'nin babası yazar Mehmed Emin Bozarslan. Kürt Çoban çevirisinin Aydınlık ğazetesindeki yayınına izin vermedi; ancak Aydınlık buna aldırmadı ve yayını başlatıp sürdürdü. Bu nedenle M. Emin Bozarslan gazete aleyhine tazminat davası açmış bulunuyor.

* * *

Maocular, Gani Bozarslan'a malettikleri sözkonusu yazıda, Özgürlük Yolu'nun çevirisinin iyi olmadığını, kendilerinin «temiz ve güzel bir türkçeyle» onu yayınlayacaklarını iddia etmişlerdi. Ancak gerçek bunun tam tersi çıktı. Aydınlık gazetesinde başlayan tefrika daha baştan gösterdi ki, elde hazır bir çeviri bulunmasına rağmen, kimi cümleler tümüyle anlaşılmamış ve tam ters biçimde yorumlanmıştır.

Bir örnek verelim: Anı-romanının hemen başında, ikinci paragraf. Özgürlük Yolu'nun çevirisinde şöyledir:

«Kucağında iki çocukla yol gitmek kolay değildi. Bıro henüz üç, Derviş ise iki yaşında idi. Talihli sayılırdı ki yanında taşıyacak başka şeyi yoktu.»

Aydınlık Gazetesinin çevirisinde ise, bu bölüm şöyledir:

«Bu iki çocuk kucağında, yaya olarak bir süre yol almış Bıro üç yaşlarındaymış, Derviş ise iki. Bu yüzden yük gelmiyormuş ona. Şansına başka taşıyacak bir yükü de yokmuş.»

Kucağında iki çocukla giden bu adam, köyünden göç etmektedir ve bunun kolay olmadığı da açıktır. Kürtçe bilen okurlarımız. yukarıdaki iki çeviriyi de, yayınlarımız arasında çıkan romanın Kürtçe metniyle karşılaştırılırsa, Aydınlık çevirisinin yanlış olduğunu, söylenenin tersini yansıttığını göreceklerdir.

Elbette, ülkemizde Kürt dili üzerindeki çalışmalar henüz çok sınırlıdır. Bu konuda yayınlar azdır ve Kürt aydınları içinde bile Kürtçe okuyup yazmayı iyi bilenlerin sayısı çok değildir. Kapsamlı bir Kürt-

çe - Türkçe sözlük bile yayınlanamamıştır. Bu nedenle de, bu alanda yapılan çalışmaları iyi niyetle karşılamak, düşülmesi kaçınılmaz hatalara hoşgörüyle bakmak gerekir. Biz eğer yukardaki örneği vermek zorunda kaldıysak, Aydınlık Gazetesi, yayınıyla gerçekleri çarpıttığı, bizi buna zorladığı içindir. Aydınlık'ın amacı, hiç kuşkusuz, ne Kürt halkının hakları, ne de kültürüdür. O, bu yolda yiğitçe adımlar atan dergimize ve yayınlarımıza saldırırken, tek amacı bu olumlu çabaları gözden düşürmektir. Yoksa, en azından kültüre ilişkin çabalarımıza karşı bir polemik açıp bunu ısrarla sürdürmeğe gerek duymazdı.

* * *

Aydınlık, Kürt Çobanı'ın yazarı Ereb Şemo'yla ilgili olarak da gerçekdışı iddialar ileri sürmekten geri kalmıyor, onu bugünkü rejime karşıt aydınlardan biri gibi göstermeye çalışıyor.

Geçen sayımızda ölüm haberini verdiğimiz Ereb Şemo, uzun yaşamı boyunca politik çalışmaları ve eserleriyle sosyalizmin zaferi için çalıştı ve Sovyet toplumunun sevgisini kazandı. O, öldüğü güne kadar Yazarlar Birliği'nin de saygın bir üyesi olarak kaldı. Aydınlık, «kim işin içyüzünü bilecek?» mantığıyla, hareket ediyor, E. Şemo'yu Zahaofların, Soljenitzin'lerin yanında göstermeye kalkışıyor. Bu tür yalanlar ünlü yazara, inançlı sosyaliste çirkin bir iftiradır.

Nitekim, E. Şemo'nun Sovyetler Birliği'nde kazandığı pek çok nişan ve ölümü sırasında da gösterilen büyük ilgi Aydınlık'ın yalanlarını açığa çıkarıyor (Bakınız **Özgürlük Yolu,** sayı 39 - 40).

DÜZELTME

1. Geçen sayımızda, «Sosyalist Ahlak Üzerine» başlıklı yazıda (sayfa32, paragraf 2'de 3-4. satırda) «proletarya» kelimesi «burjuva» olacak.

2. Geçen sayımızda, «İran'da Neler Oluyor?» başlıklı yazının yazarı Ahmet Demirer'in adının altında «Bilecik Cezaevinde) notu olacaktı, bir tertip hatası sonucu unutulmuş. Yazar yazısında, sık sık kaynak yetersizliğinden sözediyor. Bu bakımdan da not gerekliydi.

Düzeltir, okuyucularımızdan özür dileriz.

Özgürlük Yolu